

Constelații diamantine

Anul II, Nr. 9 (13)
Septembrie 2011

Revistă de cultură universală,
editată sub egida Ligii Scriitorilor Români

Iulian CHIUU

Dialoguri indo-europene

Occidentul impune piața,

Orientul o gândește

Istoria universală, dacă vrea să fie onestă, chiar și atunci când se scrie în Occident, nu are dreptul să nu ia în seamă marile civi-

lizații orientale sub toate aspectele lor. În timp, după cum vom vedea, tendințele de supremație au alternat când în favoarea Ori-

entului, când în favoarea Occidentului și de aceea nu se poate face afirmația instalării definitive a unei părți a lumii deasupra celeilalte, mai ales că realitățile lumii contemporane demonstrează mai mult eșecul Occidentului vanitos, lipsit de autoprotecție, cu o etică incoerentă, dar centrat excesiv pe înnoirea conținutului vieții, pe când Orientul, cu tot riscul de a-i face pe toți oamenii deopotrivă, de a părea stagnant din cauza conservatorismului său etic, a ajuns să-și demonstreze constant viabilitatea până la supremație. Fie că a fost vorba despre economie, despre idei, despre artă, un lucru continuă să își probeze valabilitatea și astăzi; cel ce știe să producă trebuie să știe să și împartă. Într-o lucrare despre întoarcerea la capitalismul sălbatic¹, Philippe Labarde și Bernard Maris recunoșteau că nu se poate ști dacă piețele gândesc bine, dar cu certitudine nu se poate gândi împotriva lor. Ele au impus un sistem în care, treptat, ființele libere au devenit ființe salariate, angajate ale unui proiect care nu le aparține, cu o fiabilitate nesigură, fiindcă oricând piața îl

poate desființa. Îmi amintesc că însuși Cicero², în urmă cu vreo 2060 de ani, îi prevenea pe romani asupra unor chestiuni economice privind echilibrarea bugetului, întărirea tezaurului, reducerea datoriei publice și a aparatului funcționăresc, limitarea ajutorului către provinciile imperiului deoarece, pentru a nu se prăbuși Roma, oamenii trebuia să reînvete cum să muncească. Evoluția ulterioară a lucrurilor de la această primă formă de Uniune Europeană reprezentată de Imperiul Roman a condus la subordonarea economică a socialului, cu toate avantajele și dezavantajele care au decurs de aici până la impunerea contemporană a mondializării. *Blugii noștri, vânzându-și de comercianți francezi, sunt fabricați în Tunisia, cu mașini controlate de ordinatoarele făcute în Coreea și programate de ingineri pakistanezi*³, rețineau aceiași Labarde și Bernard. Până la acest aparent echilibru însă, sorții au surâs când Orientului, când Occidentului și războiul economic a avut ecouri în

Florin Măceșanu - Luminis

continuare în pag. 26

Sumar

Iulian Chivu , Dialoguri indo-europene: Occidentul impune piața, Orientul o gândește	pp. 1,26-28
Janet Nică , Țară sfântă, Cu miez, despre coajă	p. 3
Doina Drăguț , Turul promoțional pe Dunăre ..	p. 4
Aspecte de la Promotional Danube Tour	p. 5
Marin Budică , Janet Nică - Baladă cu miorițe	p. 6
George Roca , Interviu cu Alexandru Florin Țene	pp. 7-12
Florentin Smarandache , Vorbe de duh și năduh	pp. 13,14
George Filip , L'ère des poètes	pp. 15,16
Slavomir Almăjan , Perpetua rostire (***) ..	p. 17
Cezarina Adamescu , Vârste și anotimpuri; Cetății de spirit: Constelații... ..	p. 18
Daniela Sitar-Tăut , Narcisism, seducție și auto-erotism în prozele H.P.-Bengescu	pp. 19-21
Florentina Dalian , Șeful de gară	p. 21
Marian Pătrașcu , Cravata roșie de pionier (I)	pp. 22,23
Traian T. Coșovei , Poezie, muzică și atitudine	p. 23
Ovidiu Ivancu , Mit și modernitate (II) ..	pp. 24,25
Liviu Florian Jianu , Poeme	p. 25
Ștefan Doru Dăncuș , Grădina lui Dăncuș ..	p. 28
George Pașa , Un poet pe Plaja cu suflet ..	pp. 29-31
George Ioniță , Poeme	p. 31
Adrian Botez , Obârșii	p. 32
Cristian Petru Bălan , Cuptorul lui Nabuodonosor	pp. 33,34
Nicolae Dima , În gura foamei	pp. 35,36
Emil Bucureșteanu , Târg de carte la Piatra-Neamț	pp. 36,57
Ion Pachia Tatomirescu , Elegii	p. 37
Ioana Stuparu , Marianty	p. 38
Ștefan Lucian Mureșanu , Intimitatea ca manifestare perfectă a eului superrealist	pp. 39,40
M. Vicky Vârtosu , Pasiunile Erzsicai	p. 40
Florian Copcea , Eminescu - valoare europeană și universală	pp. 41,42
Maria Cozma , Luminile transfigurării	p. 43
Nicolae Bălașa , Sara	pp. 44,45
Anton Vasile , Doctrina japoneză	pp. 46-49
Cozina-Cristina Răduț , "Supraviețuitorii colectivizării forțate..."	pp. 50,51
Georgeta Resteman , Poeme estivale	p. 51
Geta Trucă , Jacopo Ortis... ..	pp. 52,53
Grigore Lupescu , Constelații epigramatice ..	p. 54
Octavian Lupu , Schiță de studiu a Bibliei... ..	p. 55
Mihai Batog-Bujeniță , Osul	pp. 56,57
Constantin E. Ungureanu , Marin I. Arcuș - un nume	p. 58
Veron Ene , Constelații epigramatice	p. 59
Aspecte de la Promotional Danube Tour ..	p. 60

Constelații diamantine

Revistă de cultură universală

Fondată la Craiova,

în septembrie 2010

- apare lunar -

Membri de onoare ai colectivului de redacție

- Acad. Constantin BĂLĂCEANU-STOLNICI

- Prof. univ. dr. Remus RUS

- Prof. dr. Florin AGAFIȚEI, orientalist, sanscritolog

- Prof. dr. Lidia VIANU, Professor of Contemporary British Literature, English Department, Bucharest University

Redacția

Redactor-șef:

DOINA DRĂGUȚ

Secretar general de redacție:

JANET NICĂ

Consilier artistic:

FLORIN MĂCEȘANU

Redactori asociați:

- Prof. univ. dr. FLORENTIN SMARANDACHE, SUA,

membru al Academiei Americano-Române de Științe și Arte

- Prof. CRISTIAN PETRU BĂLAN, SUA,

membru al Academiei Americano-Române de Științe și Arte

- Prof. MARIANA ZAVATI GARDNER, Anglia,

poetă bilingvă, critic literar, traducător

- Lector univ. dr. ALINA-BEATRICE CHEȘCĂ,

Universitatea "Danubius", Galați

- MARGARET BEISSINGER, Department of Slavic Languages &

Literatures 249 East Pyne, Princeton University

- Prof. univ. GRIGORE AVRAM

DTP: Doina DRĂGUȚ

Responsabilitatea privind conținutul materialelor publicate în revista *Constelații diamantine* aparține strict autorului care semnează textul.

Materialele se pot trimite la adresa:

constelatiidiamantine@yahoo.com

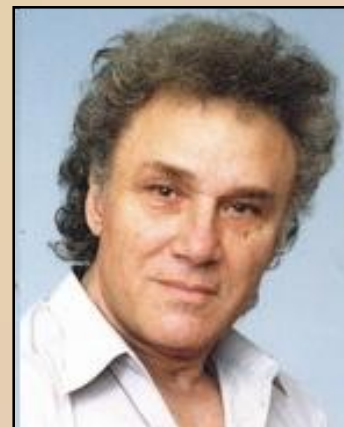
ISSN 2069 – 0657

http://www.scribd.com/constelatii_diamantine

Adresa redacției:

Cartier Lăpuș, Bd. Decebal, bl. S2, ap. 13, Craiova, Dolj, România, cod: 200440

Janet NICĂ

O PÎNJE,
DOUĂ PÎNJI

ȚARĂ SFÂNTĂ

Prin vremuri, multe țări s-au autoproclamat „ȚĂRI ALE LUI DUMNEZEU”. N-a fost să fie niciuna. Adevărata țară a lui Dumnezeu se conturează a fi ROMÂNIA. N-o spun eu, o spun alții: „Avem o țară MINUNATĂ. Avem un popor MINUNAT”.

La noi, MINUNILE cresc pe marginea drumului ca mușetelul, ca troscotul și ca pirul.

Avem grămezi de MINUNI, adică de lucruri imposibile reale, pe care numai eroii și zeii le pot face. Nu suntem țară de eroi? Viitorul nostru e TRECUTUL. Nu e asta o minune? „Cu noi viitorul trece!” spunea și Eminescu, bănuind o bănuială adevărată.

Evoluăm prin involuție, spre sălbăticie, ne civilizăm prin barbarie. Ne stilăm prin vulgaritate. Ne aristocratizăm prin mahalagism, ne simfonizăm prin manelism. La noi, pe-o gură de rai, contrar gravitației bunului simț, ce e gratuit se plătește, apa potabilă nu se poate bea, frigul din calorifere se plătește precum căldura, pensiile sunt mai mari decât salariile, salariile cresc prin diminuare, înaintăm privind în urmă, nivelul de trai crește scăzând, speranța de viață e mai mare prin creșterea mortalității, ieftinul e mai scump, construim prin distrugere, producem importând. Diploma de competență e șpaga, constituția se respectă ocolind-o și sărind-o, se alege academicieni cu patru clase primare și cu media scăzută la purtare.

Asfaltăm cu gropi și avem realizări doar pe hârtie. Avem libertăți garantate, dar pedepsite, avem școli unde se învață analfabetismul, spitale care te îmbolnăvesc, vinovați fără vină, corupție fără corupți, terorism fără teroriști, salarii fără bani, cafea fără cofeină, bere fără alcool, turism fără turiști. În fond, nu avem decât forme fără fond. Aici e țara unde FĂRĂ înseamnă PLUS.

Pe lângă MINUNI avem și SFINȚI.

Avem trei milioane de SF. ION, două milioane de SF. Gheorghe, un milion de SF. Vasile, un milion de SF. Ștefan, un milion de Sf. Marii!

Credința românului se concretizează la orice pas: „Doamne, ce-o mai fi și asta?” „Apă, Doamne, și ferește!”

Trăim când invers, când de-a-ndoaselea.

Suntem în lumea lui Kafka? Nu, trăim o realitate paralelă!

Suntem ȚARA SFÂNTĂ! Ne-a pus DUMNEZEU mâna în cap! Fără îndoială, DUMNEZEU E ROMÂN!

CU MIEZ, DESPRE COAJĂ

Nu știm cum este lumea în miezul ei. Simțurile noastre îi desenează coaja și ne pun în față, în fel și chip, portretul fizic al lumii, adicăteala, chipul.

Avem, în orice «acum» și în orice «aici», imagini și suprafețe, apariții și dispariții.

Lumea este, înainte de toate, alfabet, scriere și descriere. Vedem litere, auzim litere, mirosim litere, pipăim litere. Lumea pare, într-adevăr, un text.

Aș zice, ca un adevărat pseudo-demiurg, că: «La început a fost EPIDERMA!».

Care epidermă continuă să fie și va să fie, în același timp, miracol și blestem.

Ne cunoaștem, în primă fază, ca suprafețe, ca întregi. Ne cunoaștem, mai întâi, ca NUME.

Numele sunt ÎNTREGII ecuațiilor și ale inecuațiilor lumii. Așadar, lumea ni se arată, iar noi o citim. Îi citim peisajele, tablourile, panoramele.

Viziunea fonetică a lumii ne duce de mână spre silabele existenței, spre diftongii percepției și spre triftongii mirării de a fi.

Și, deodată, pe această câmpie plană a întâlnirii cu lumea, un PUNCT se mișcă, el însuși tată și mamă.

Este CULTURA !

Cultura înseamnă, înainte de toate, adâncime. Și înălțime.

Și semnificație.

Și ascundere și dezvăluire.

Lumea arată acțiuni, cultura organizează activități.

Lumea oferă întâmplări, cultura spune povești cu tâlc.

Natura simte, cultura înțelege.

Cultura este rezonanță, aură, interioritate, aventură subterană, pătrundere, căutare, efort, răbdare, un mereu DINCOLO.

Deodată, NUMELE devin borțoase de sens.

Cultura paște veșnic oile MIEZULUI.

Ea este un SUB care te ridică DEASUPRA.

Este adâncimea care îți dă înălțime.

Parafrazând o vorbă cunoscută, DACĂ ADÂNCIME NU E, NICI ÎNĂLȚIME NU E!

Doina DRĂGUT

Turul promoțional pe Dunăre

Motto:

*The Beautiful Blue Danube
They drift down the hall together;
He smiles in her lifted eyes.
Like waves of that mighty river
The strains of the 'Danube' rise.*

*They float on its rhythmic measure,
Like leaves on a summer stream;
And here, in this scene of pleasure,
I bury my sweet dead dream.*

Ella Wheeler Wilcox

Pe unde trece, Dunărea unește oameni și destine. Este un râu plin de viață și de liniște.

Napoleon numea Dunărea „regele râurilor europene”, iar Nicolae Iorga, „cea mai bogată în daruri”, ea bucurându-se de atenția popoarelor continentului. Pe malurile ei s-au făcut și au durat până în zilele noastre civilizații milenare.

Dunărea, al doilea ca lungime între fluviile Europei (după Volga), fiind singurul fluviu european ce curge de la vest la est, izvorăște din munții Pădurea Neagră (Germania) sub forma a două râuri numite Brigach și Breg, ce izvorăsc de sub vârful Kandel (1.241 m) și se unesc în orașul Donaueschingen (altitudine: 678 m), în curtea castelului Fürstenberg.

Denumirea dată de romani, „Danubius” (Zeul fluviilor), a fost, mai târziu, preluată de alte popoare și modificată, devenind Donau în limba germană, Dunaj în limba slovacă, Duna în limba maghiară, Dunav în limba sârbocroată, Dunav în limba bulgară, Dunai în limba ucraineană, Danube în limba engleză și limba franceză și Tuna în limba turcă.

Dunărea este un important drum fluvial internațional ce curge prin zece țări (Germania, Austria, Slovacia, Ungaria, Croația, Serbia, România, Bulgaria, Republica Moldova, Ucraina), are afluenți în alte șapte țări și trece prin patru capitale de stat: Viena, Bratislava, Budapesta și Belgrad.

Turul promoțional pe Dunare a durat 10 zile (03.09-12.09.2011), fiind un program gratuit pentru jurnaliști internaționali și locali, conceput pentru a arăta frumusețile naturii, obiective turistice, istorie, bucătărie și oferta turistică locală a întregii zone transfrontaliere Bulgaria și România, de la Porțile de Fier până la Delta Dunării.

Participanții la tur s-au bucurat de mersul pe bicicletă, plimbatul cu barca, cu vaporul sau cu caiacul, trecând prin locurile cele mai interesante și frumoase de-a lungul Dunării.

Turul promoțional pe Dunare a fost organizat în cadrul „Danube Velo Route”, proiect finanțat de Programul de Cooperare Transfrontalieră România-Bulgaria 2007-2013.

Proiectul „Danube Velo Route” (1-3.1-9) se desfășoară pe o durată de 18 luni, în perioada 20.05.2010-19.10.2011. Parteneri sunt: Agency for Regional Development and Business Center - Vidin (ARDBC), Asociația Română pentru Industrie Electronică și Software - Oltenia (ARIES Oltenia) și Patronatul Local al Întreprinderilor Mici și Mijlocii (PLIMM Calafat). Obiectivul principal este „promovarea și dezvoltarea turismului transfrontalier de-a lungul Dunării în România și Bulgaria”.

Acest proiect reprezintă un pas către dezvoltarea și promovarea turismului de-a lungul Dunării în România și Bulgaria, construind o imagine a zonelor de atracție turistică.

„Danube Velo Route” este o binecunoscută destinație pentru bicicliști și turiști. Este recunoscută oficial ca parte a „Eurovelo Route nr. 6”, care începe de la Marea Adriatică și ajunge la Marea Neagră.

Turul promoțional pe Dunare a urmat itinerariul: Drobeta Turnu Severin, Eșelnița, Orșova, Cetate, Calafat, Vidin, Belogradchik, Kozlodui, Oryahovo, Nikopol, Svistov, Dve Mogili, Ruse, Tutrakan, Srebarna, Silistra, Călărași, Măcin, Tulcea.

Printre obiectivele vizitate: Decebalus Rex, Fortăreața Baba Vida, Peștera Măgura, Rezervația naturală de la Srebarna, Stâncile din Belogradchik, Nava Radetzky, Mănăstirea Basarbovo, Delta Dunării etc.

- **Decebalus Rex** - Statuia regelui dac Decebal, înaltă de 55 m, aflată pe malul stâncos al Dunării, între localitățile Eșelnița și Dubova, în apropiere de orașul Orșova, în zona cataractelor de la Cazanele Mici (golful Mraconia), pe malul stâng al Dunării, acolo unde adâncimea fluviului este cea mai mare:

120 de metri. Statuia îl reprezintă pe Decebal, ultimul rege al Daciei, și este sculptată într-o stâncă. Este cea mai înaltă sculptură în piatră din Europa. Omul de afaceri și istoricul Iosif Constantin Drăgan a fost cel care promovat și finanțat ideea acestei lucrări. La această construcție au lucrat 12 alpiniști, timp de 10 ani (1994-2004), iar realizarea ei l-a costat pe I. C. Drăgan peste un milion de dolari.

- **Fortăreața Baba Vida**, din Vidin, Bulgaria. Cetatea datează de la începutul secolului al X-lea și a fost ridicată pe locul unui turn roman de supraveghere. Numele provine, conform legendei, de la fiica unui rege bulgar ce stăpânea țărmurile Dunării, care, rămânând nemăritată, a poruncit construcția acestei fortărețe pentru a fi în siguranță între zidurile ei. Astfel, bătrâna (baba) Vida ar fi dat numele edificiului, și, de la el, și al orașului. De-a lungul secolelor, cetatea a fost folosită și ca închisoare sau depozit de armament. Cetatea Baba Vida este una dintre cele mai bine conservate fortărețele medievale din Bulgaria. Din 1958, a fost deschisă pentru turiști, în incinta ei fiind inaugurat și un muzeu.

- **Peștera Măgura**, situată la 180 km de Sofia, capitala Bulgariei, 17 km de orașul Belogradchik și la 35 km sud-vest de orașul Vidin, este una dintre cele mai mari peșteri din Bulgaria, lungimea totală a galeriilor descoperite până în prezent depășind 2 km. Intrarea în peșteră se află la 370 m deasupra nivelului mării, iar ieșirea este la lacul Rabisha. Peștera este bogată în stalactite, stalagmite, are multe holuri, unele dintre ele fiind imense. Au fost descoperite urme de locuințe, diverse unelte de muncă și ornamente. În peșteră au fost găsite picturi în guano. Galeria cu picturi are 300 m lungime pe axă. Într-una dintre ramificațiile peșterii se produc vin și șampanie.

continuare în numărul următor

Aspecte de la «Promotional Danube Tour»

Statuia Regelui Decebal

Muzeul din incinta Fortăreței Baba Vida

Fortăreața Baba Vida

Panoul cu schița și istoricul Peșterii Măgura

Vedere din interiorul Peșterii Măgura

În fața hotelului Bononia din Vidin

Marin BUDICĂ

Janet Nică –

Baladă cu miorițe

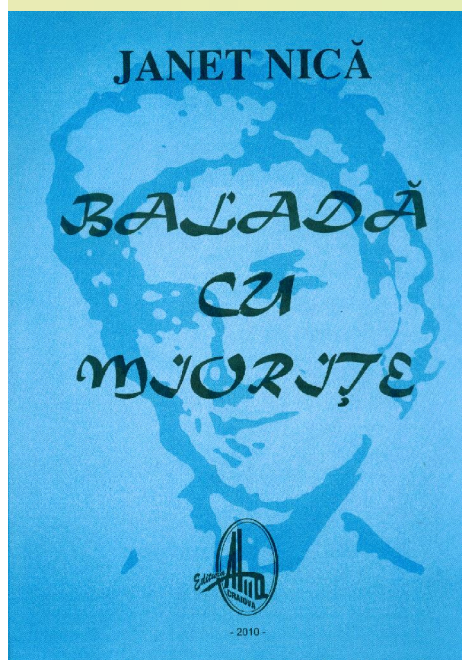
Această baladă a lui **Janet Nică** este - luând în seamă pagina în care se consemnează „De același autor” - a zecea carte a acestui autor care și-a ascuns firea ironică și înțeleghătoare într-ale vieții, pulverizând în tot ce a scris un umor când discret (care îl prinde), când „voit agresiv” (care și acesta îl prinde dacă nu cade în sarcasm - nu poți să fii și blând și rău), cu aerul că nu-i pasă de judecățile altora față de poezia lui. Fiindcă, să fie clar, Janet Nică este în primul rând poet. A debutat în 1981 la Ed. Litera din București cu volumul de poezii intitulat „*Semănătorul de limite*”. Apoi în creația lui a intervenit o perioadă lungă de tăcere, până în 1995, când îi apare la Ed. Anteu din Craiova „*Cocheta pa-săre din ochi*”, al doilea volum de poezie, urmat de *Testamentul vesel* la Ed. Cugetarea Tigero, Craiova, 1997, volum mai degrabă de șarje la adresa prietenilor, profesorilor și cunoscuților, în care predomină umorul și bonomia, în texte savuroase prin alăturările comice de cuvinte, menite să stârnească buna dispoziție. Dar Janet Nică se dovedește imprevizibil, fiindcă imediat locul acestor ba-

dinerii este luat de două cărți de haik-uri, autorul lor dovedindu-se foarte abil în dispunerea celor 17 silabe după modelul japonez: *Shinto – calea zeilor*, Ed. Sitech, Craiova 1998 și *Crily – floare de lotus*, la aceeași editură, în 2000. Tot în 2000 îi apare un „dicționar umoristic” intitulat „*Cuvintelnice aproape rebel*” la Ed. MJM din Craiova, ca apoi poetul să experimenteze canonul unui „sonet-glosă” în *Pulsatoria*, Ed. MJM, Craiova, 2001. În *Făt-frumos din lacrimă de paradox* - Ed. MJM, Craiova, 2004, Janet Nică experimentează esul „paradoxalist”, model fiindu-i Florentin Smarandache, matematicianul și scriitorul român care promovează în America „literatura paradoxalistă” și, în fine, în 2007 publică un *Năstrușnicitelic* la aceeași editură.

Așadar, simpla înșiruire a titlurilor din 1981 până în 2007 ne pune în fața unui autor care practică cu dezinvoltură poezia, esul, poezia în formă fixă, trecând cu ușurință de la una la alta, însă cu aerul că puțin îi pasă de deruta provocată cititorilor săi. Dovadă este acest lung poem, *Baladă cu miorițe*, apărut în 2010 la Ed. Alma din Craiova, însoțit de un grupaj de meditații despre artă, artiști, dar chiar și despre morală, formulate în același mod original, propriu autorului: „Cu cât sunt mai artist, cu atât sunt mai singur”; „Pot fi și chiar sunt foarte singur, dureros de singur, multiplu de singur. Ca atare NU COMUNIC, ci mă COMUNIC pe mine însumi, mie însumi.” Obişnuit cu acele „năstrușnicitelnice” creații ale lui Janet Nică (excepție făcând haik-urile) cititorul este de-a dreptul uluit să constate că în *Baladă cu miorițe* se află în fața unui poet de un lirism profund elegiac, pentru care ideea poetică trebuie neapărat îmbrăcată în forma elegantă a metricii și a versificației clasice. Stă mărturie prima strofă a acestei balade, un început de adevărată *ars poetica*, sesizată de criticul Marian Barbu: „- Dragii mei, visând departe,/ voi pleca-n Literatură -/ un tărâm cu totu-aparte,/ sferă fără de fisură!” Demersul este dureros, dar

implacabil: „Plânge mama fără seamăn,/ plânge tata apăsător.../ Eu, al fluturilor geamăn,/ părăsi-voi vechiu-mi sat.” Dar poetul refuză melodrama, ajungând la performanța să îmbine elegia cu ironia și autoironia, conștient de „blestemul” care-l paște odată cu ieșirea din „normalitatea” diurnă: „Dragii mei, v-am spus și zic:/ Voi pleca și nu mă-ntorn!/ Nu m-abate-al fricii spic,/ nu mă-ndoaie zvon de corn!”, deși știe că-n lumea care-l cheamă nu curg laptele și mierea: „Nu visați că-n lumea aia/ e doar nuntă cu mirese!/ Vraja-și flutură văpaia/ prin oculte interese.”

Trebuie să ai mult curaj să scrii cu atât de aparentă nepăsare strofe ca acestea în care autorul lor pare să se ia peste picior, dar care în realitate mustesc de iubire pentru literatură: „În adâncă alergare,/ savura-voi pe-ndelete/ largi metafore-n frigare,/ ostropel de epitete./ /Caltaboși de rimă macră/ în untură de vocale,/ carne de litotă sacră/ pitulată în sarmale./ sinecdoci în saramură,/ ironie la grătar,/ epitrope mură-n gură,/ metaplasme cu mărar./ /Cozonaci de asonanțe/ și hiperbole-n piper,/ iambi aduși cu tărăboanțe/ pe jăratice de mister...” ca să încheie în aceeași notă fals șăgalnică: „Și, de-o fi și-o fi să fie/ să ajung nemuritor,/ vă promit: cu bucurie/ voi veni la voi să... mor”. Hotărât lucru: Janet Nică nu poate fi serios decât atunci când mimează neseriozitatea. Gravitatea îl sperie, îl face să aibă frisoane. Trebuie să ai multă îndrăzneală să lași impresia că te joci cu lucrurile grave la care ai meditat îndelung și responsabil. Acest lucru l-a surprins excelent d-l Marian Barbu, care scrie pe coperta a IV-a a cărții: „Chemările metricii mioritice fac deliciul unei superbe balade - de departe o ars poetica - în care autorul, ca odinioară eroii din basme, își părăsește masă și casă, copii și nevastă, pentru a se muta în Literatură. Cultura profesorului de la Dunăre filtrează ca într-un vitraliu o dramă existențialistă, care are ca ideal nemurirea în lumea cuvintelor.” Excelent spus.

George ROCA
(Sydney, Australia)

Interviu cu Alexandru Florin Țene – Președintele Ligii Scriitorilor Români

George ROCA: *Distinse domn, vă mulțumesc că ați acceptat acest interviu. Știu că sunteți veșnic ocupat și nu aș vrea să vă răpesc timpul, dar totuși aș dori să aflu cât mai multe despre dumneavoastră. De unde vă trageți seva? Cum au fost începuturile?*

Al Florin ȚENE: Pe atunci, sub dealurile molcome cu vii ale Drăgășaniului, locul unde am văzut lumina zilei, nu cunoșteam un adevăr pe care l-a spus monseniorul Vladimir Ghika că: „*Omul este una dintre făpturile care se alcătuiesc cel mai încet și care trec cel mai repede!*”. Era anul Domnului 1942, luna iunie, 13, când strigătul primului copil al familiei Ion Țene și al Ecaterinei, născută Roșianu, ce atunci se năștea, dădea semnalul începerii unei vieți. Era anul când începea ofensiva lui Montgomery împotriva lui Rommel la El-Alamein, în Egipt. În orașul Drăgășani, mai târziu, s-au simțit bombardamentele americane care ținteau podul de fier de peste Olt. În timpul acela, când sunau sirenele anunțând un nou bombardament, tata și mama cu mine în brațe, punându-mi pălăria lui tata în cap să mă ferească de soare, fugeau pe

Dealul Viilor adăpostindu-se sub umbra viței de vie. Era perioada când locuiam cu chirie la o rudă pe strada Leulești, actualmente Kogălniceanu, vis-a-vis de Liceul Agricol. În curtea acestei școli ne jucam până seara târziu când apăreau stelele, iar noi pe uliță scăpăram cu două pietre alte stele mai mici, întrecându-ne care pietre scapără mai bine și mai frumos. De acest univers m-am despărțit cu greu. În vara lui 1958 ne-am mutat în casa noastră de pe strada Parcului. Construită de părinți, pe credit luat de la bancă. Dar din păcate, edificiul nu a avut o viață prea lungă. În 1978, casa a fost demolată de comuniști pentru a extinde perimetrul unei centrale termice care alimenta blocurile din apropiere. Culmea ironiei, această centrală termică în prezent este dezafectată. Locuitorii blocurilor și-au instalat centrale de apartament.

Învățând la școală că orașul nostru a fost castrul roman numit Rusidava (situat pe teritoriul actualului cartier Momotești) și că pe sub coasta de la fântâna Bâta a trecut Drumul lui Traian spre Sarmisegetusa-Rusidava făcând parte din sistemul roman de apărare numit Limes Alutanus - împreună cu prietenul Ilie Vulpe, istoricul de mai târziu, am început să săpăm în diferite locuri pentru a descoperii vestigii romane. Dar, spre dezamăgirea noastră, nu am găsit nimic... Totuși, acea „arheologie infantilă” ne-a folosit la consolidarea unor cunoștințe te-meinice despre istoria neamului.

George ROCA: *Vorbiți-mi puțin despre școală românească a acelor timpuri!*

Al Florin ȚENE: Clasa întâi am făcut-o la Școala „Frații Nicolae”, căreia i se mai spunea

„Școala din Piață”. Prima învățătoare, doamna Rădulescu, omorâtă de ruși mai târziu! Apoi, părinții m-au transferat la Școala „Nicolae Bălcescu”, unde l-am avut învățător pe domnul Moreanu. În clasa întâi am avut tăbliță de gresie pe care scriam. O am și acum ca amintire. Le-am arătat-o și nepoților pentru a cunoaște cum se învăța în acele vremuri... și cum arăta „laptopul” bunicului lor! Învățătorii pe care i-am avut erau foarte exigenți cu noi. Când nu știam lecția ne puneau la colțul clasei în genunchi pe coji de nucă. Și... astfel învățam de teamă... nu din conștiință! Dar învățam! La ciclul primar am avut profesor de limba și literatura română pe domnul Mușulescu. Un bărbat frumos și exigent. Când nu știam lecția ne trăgea de perciuni, spunând: „*Tătarule nu ai învățat!*”.

Dovadă că se făcea carte în școlile primare și în liceul din Drăgășani este faptul că mulți dintre foștii mei colegi de clasă au ajuns mari personalități, precum: Radu Vasile, fost prim-ministru al României, Virgil Mazilescu - poet de mare talent, Dumitru Velea - scriitor, Ilie Vulpe - istoric, Mugurel Isărescu, actualul guvernator al Băncii Naționale, iar mulți alții, profesori universitari, cercetători, oameni de știință...

Nu pot să-i uit pe profesorii mei, cei trei „Escu”: Mihăescu, Istocescu și Popescu, de limba și literatura română, pe profesoara Preda de matematică... care m-a lăsat corigent în clasa a X-a. Fiind bun la fizică și chimie, profesorul Cruciachevici mai întotdeauna mă pune, la orele de laborator, să fac experiențele cu care își exemplifica lecțiile. Nu pot să uit că am fost eliminat trei zile pentru faptul că am fost găsit citind în

clasă romanul „Rusoaica” de Gib I. Mihăescu, care era interzis în acea perioadă. Cartea o împrumutasem de la Ionica, fiica cea mică a autorului, care locuia împreună cu mama dânzei, doamna Elena, fostă Stănescu, pe o stradă adiacentă cu strada Parcului pe care se afla casa noastră. Era perioada când, din dorința de a ne face cunoscute creațiile literare, am înființat Cenaclul Literar de pe lângă Casa de Cultură. Era anul 1958. După ce a fost recunoscut (reabilitat) Gib I. Mihăescu, am botezat cenaclul cu numele acestuia. Tot în acel an, 1958, împreună cu colegii Ilie Vulpe, Nicușor Bărbulescu și Liviu Lica, am făcut o gazetă de perete din scânduri, frumos construită, cu patru rubrici, intitulată „Gazeta literară drăgășeneană”, pe care am pus-o pe gardul școlii chiar la intrare. Era noaptea. La cele patru rubrici am „publicat” poezii și articole despre activitatea cenaclului pe care-l conduceam. Dimineața, înfuriat, directorul Liceului, profesorul Chelărescu, a dat ordin să fie dată jos gazeta noastră, iar pe noi ne-a eliminat trei zile și apoi am fost criticați de mama focului în ședințele de UTC.

Conducând, ca elev în clasa a XI-a, cenaclul literar pe care-l înființasem, am invitat la ședințele acestuia colegi și prieteni dragi, iubitori de literatură, precum Dumitru Velea, viitorul dramaturg, eseist, poet (elev în acea vreme la Liceul Agricol din localitate), Constantin Dumitru, ajuns renumit ziarist, Nicolae Cochinescu, procuror în Drăgășani, viitor membru al Curții Supreme de Justiție, poetul Virgil Mazilescu care era deja student la București, Ion C. Vasile, tatăl viito-

rului prim-ministru, profesorul Niță Popescu, poetul Dumitru Rai-ciu, profesorul Emil Istocescu și alții. Demn de recunoscut este faptul că am avut mare noroc cu dascălii noștri din acele vremuri, deoarece ne-au pregătit cu dăruire la toate materiile, ne-au transmis dragostea de cunoaștere și ne-au „deschis ochii”, învățându-ne cum să ținem piept vieții...

George ROCA: *Am aflat, din relatările de mai sus, că „acolo”, la Drăgășani, ați avut concitadini oameni de litere, artiști și chiar politicieni de valoare. Puteți să ne dați mai multe detalii și, desigur, să ne mai spuneți câteva cuvinte despre domniile lor...*

Al Florin ȚENE: Locuind nu departe de casa familiei Gib I. Mihăescu, încă de prin clasele primare am aflat că acolo a stat un mare prozator. Doamna Elena, soția scriitorului, cu cele două fițe, Miruna și Ionica, au fost scoase de comuniști din locuința lor, pe motiv că erau boieroaice și făceau parte din familia „legionarului” Gib I. Mihăescu (cel care a publicat la revista „Gândirea”) și mutate într-o casă de țigani. Abia în 1967, după ce a fost rețipărit Gib, le-a fost retrocedată casa... În acea perioadă, vizitam familia, împrumutam cărți și cercetam manuscrisele. Aveam și un concurent, pe prietenul meu, profesorul Emil Istocescu, care s-a implicat cu dăruire în cercetarea operei autorului, în special al volumului „Brațul Andromedei”, publicând câteva cărți de referință despre opera lui Gib I. Mihăescu.

George ROCA: *Care au fost motivele plecării din orașul natal? Erați deja cunoscut în Drăgășani ca persoană publică, ca promotor cultural. Care a fost prima instituție de învățământ postliceal? Am aflat că ați studiat mai întâi la București, la Școala Tehnică de Tehnoredactori „Dimitrie Marinescu”, pe care ați absolvit-o după doi ani, după care ați urmat cursurile Facultății de Filologie-Istorie la Baia Mare. De ce un salt atât de mare ca distanță geografică?*

Al Florin ȚENE: Așa este! Du-

pă terminarea liceului, am studiat la „Dimitrie Marinescu”, la București, după care m-am înscris la Facultatea de Filologie-Istorie, din cadrul Institutului Pedagogic de la Baia Mare. După absolvirea facultății, am fost repartizat profesor la Târna Mare, comună situată la granița cu Ucraina, pe atunci parte intergtantă a Uniunii Sovietice. Acolo, am stat doi ani. Este locul unde m-am căsătorit cu poeta Titina Nica Țene, care era învățătoare acolo... la școala condusă de fratele ei, Ion. Ca o coincidență, soția mea își trăgea rădăcinile din Ușurei, un sat de lângă Drăgășani. Ne-am căsătorit în acea localitate maramureșeană... având verighete câte un fir de iarbă... pe deget! De unde aur, când acest metal prețios era monitorizat de comuniști?! Țin minte că la căsătoria noastră ne-a cântat la pian o doamnă ungu-

roaică și am ciocnit câte un pahar de vin de Târna Mare. Asta a fost frumoasa noastră nuntă... Eram atât de tineri, plini de speranțe și vise...

George ROCA: *Deci, după terminarea facultății, ați fost repartizat ca profesor la Târna Mare, o localitate situată în județul Maramureș. Cum s-a acomodat un regățean get-beget cu oamenii din Țara Oașului? Ce amintiri vă leagă de aceea perioadă?*

Al Florin ȚENE: Acomodarea nu a fost prea ușoară. Vorba lui Țuțea „de multe ori, adaptarea la împrejurări se cheamă conformism și conformismul se deosebește de ploșniță doar prin aceea că ea n-are rațiune”. Obiceiurile, dar mai ales faptul că oșanul căruia îi făceam vizite la domiciliu, ca diriginte al feciorului său, ne obliga să bem o horin-

că-două-trei și să mâncăm slănă... (căci dacă nu beam însemna că îi suntem dușman!), nu ne plăceau deloc. Asta ne-ar fi obligat să fim mereu cu „capul plin”... adică beți! Greu ne-am acomodat în acest sens. Dar „am supraviețuit” și i-am iubit mult pentru puritatea lor!

Acolo eram preocupat de literatură cu aceeași ardoare. Deseori trimiteam articole și poezii la ziarul din Baia Mare, la „Gazeta Literară” din București sau la „Tribuna” din Cluj. Multe din acestea au fost publicate spre bucuria „autorului”! Ne duceam, împreună cu soția, iarna, pe o vreme de crăpau lemnele de frig, la un ceneclu din Satu Mare, condus de poetul Petre Got. Desigur, nu ocoleam nici Baia Mare, unde eram atras sufletește de ceneclul „Nord” - înființat de mine, de poetul Vasile Radu Ghenceanu și pictorul Mihai Olos.

George ROCA: *În 1964 ați devenit redactor al Stației de Radioficare Drăgășani. Să înțelegem că a fost o încercare de a vă reîntoarce la matcă!?*

Al Florin ȚENE: Chemați la Drăgășani de tatăl meu, care era în acea vreme șef-contabil la Banca Națională a raionului Drăgășani (iar Constantin Isărescu, tatăl lui Mugur Isărescu, Guvernatorul Băncii Naționale, era inspector șef), am „încercat” să găsesc un serviciu în orașul natal. Normal, nu-i așa? Până la urmă am găsit de lucru la Stația de Radioficare din oraș, iar soția... contabilă la Intreprinderea de Transport Auto, tot în Drăgășani. Devenind redactor la Stația de Radioficare, aveam zilnic o emisiune de o oră în care difuzam reportaje despre oraș, anchete economice, montaje literar-muzicale, poezii și cântece. Am preluat din nou conducerea ceneclului pe care-l înființasem. În această perioadă, făcând schimburi de experiență cu ceneclul „Anton Pann” din Râmnicu Vâlcea și invitându-i, pe unii dintre ei, la emisiunile Stației de Radioficare, i-am cunoscut pe Doru Moțoc, care într-o perioadă a fost redac-

Florin Măceșanu - Mesteceni

tor la revista „Argeș” din Pitești, unde publicam articole și poezii, pe regretatul poet Traian D. Lungu, o fire prietenoasă și volubilă, pe Ion Șt. Lazăr, care era inspector la Casa Creației din Râmnicu Vâlcea, și pe directorul acesteia, Gheorghe Diaconu. I-am cunoscut în perioada când editau antologii de poezie pe diferite teme (și unde publicau și poezii de ale mele). Am avut colaborări la realizarea unor spectacole cu montaje literar-muzicale, cu participarea unor artiști, muzicieni și poeții din Râmnicu Vâlcea precum: George Țărnea, Felix Sima, Doru Moțoc, Traian D. Lungu, Lucian Avramescu și Gheorghe Voica. Prin 1966-1967, Nicolae Cochinescu, care era procuror la Drăgășani, a scris cartea pentru copii numită „Călărețul albastru”. Aproape toate povestirile din cartea care a apărut mai târziu la Editura „Ion Creangă”. Deseori le-a citit în ședințele cenaclului pe care-l conduceam. Unele din ele le-am difuzat, în lectura autorului, în cadrul emisiunilor Stației de Radioficare din Drăgășani, care avea peste 5.000 de abonați. Pe Nicolae Cochinescu l-am însoțit (făcând și înregistrări audio) la întâlnirile sale cu copiii din clasele primare. Dorea să cunoască reacțiile viitorilor cititori ascultându-i povestirile. Pe istoricul literar Costea Marinoiu l-am cunoscut când participam la ședințele lunare ale cenaclului „Anton Pann”. Despre cărțile lui am scris câteva cronici, pe care le-am publicat în revistele „Povestea Vorbei” și „Argeș”. Cu George Țărnea am participat la mai multe spectacole de poezie și i-am admirat excelența-i memorie. Avea ușurința versificației... așa cum o aveau creatorii populari. El venind din comuna Șirineasa, județul Vâlcea a moștenit acel „filon” al talentului de la mama sa (care era soră cu mama lui Mugur Isărescu). Erau pe-atunci și mulți impostori, strecurați printre noi de securitate. Îi ghiceai ușor, deoarece nu prea știau „carte”! Îi tratam așa cum scria odinioară Garabet

Florin Măceșanu - Văra

Ibrăileanu: „Inteligenții joacă roluri față de alții: proștii joacă roluri față de ei înșiși și, dacă sunt prea proști, reușesc să se înșele singuri”.

Pe părintele Bălașa, l-am cunoscut prin 1965, pe vremea când lucra la Monografia orașului Drăgășani. Mă plimbam seara cu dânsul și îi povesteam despre cenaclul nostru. Am avut câteva emisiuni la Stația de Radioficare despre istoria Drăgășanului, a originii limbii și poporului român. Dar, colaborarea noastră la emisiuni nu a durat prea mult, fiindcă Comitetul Orășenesc de Partid a interzis continuarea difuzării rubricilor cu preotul Bălașa. Mai târziu, la Cluj, băiatul meu, Ionuț, l-a invitat, împreună cu poetul-preot Ion Marinescu din Sutești-Vâlcea, să-și lanseze cărțile și revistele în Sala de Sticlă a Primăriei clujene. Reîntâlnirea noastră a

fost o bucurie spirituală ce nu se uită niciodată. Atunci, am înțeles că omul de cultură este deseori „fiul durerii”. Tot ce are mai frumos în el se naște cu durere și din durere. La rădăcina fiecăreia din ideile sale se găsește o rană.

George ROCA: *Deci, reîntors la Drăgășani..., ați avut o activitate culturală și literară destul de intensă!*

Al Florin ȚENE: În orașul natal, după ce s-a desființat Stația de Radioficare, în 1968 (atunci când s-au înființat județele), am lucrat ca economist la Baza de Aprovizionare Pentru Agricultură nr.38. Aprovizionam cu materialele necesare toate unitățile agricole din județ. Era multă muncă. Lucram și 10 ore pe zi, inclusiv sâmbăta, iar duminica ne chemau la muncă voluntară. În timpul liber rămas, scriam la cărțile mele. În perioada aceea, l-am cunoscut pe Mircea

Ciobanu, având la el un manuscris cu poezii pentru Editura „Cartea Românească”. Propuse-se volumul pentru planul editorial, dar, din păcate, nu a fost aprobat de Marin Preda. Mircea Ciobanu chiar mi-a spus, în fața lui Mircea Danielov, care venise să-i ceară niscaiva bani: „Țene are poezii ce se scriu odată la o sută de ani!”.

George ROCA: *Și în anii care au urmat ce fel de activitate literară ați desfășurat? Câteva exemple, vă rog?*

Al Florin ȚENE: În perioada 1970-1971, am lucrat la ziarul de șantier „Lumina de pe Lotru”. Acolo, am cunoscut oameni, fapte și drame care s-au coagulat în romanul „Chipul din oglindă”, apărut mult mai târziu, după evenimentele din decembrie 1989, la editura Fundației „I.D. Sârbu”. Când am depus manuscrisul acestui roman la editura „Dacia” din Cluj, unde director era Al. Căpraru, redactorul de carte, Viorica Mării (sora lui D.R. Popescu), după ce l-a citit, mi-a spus textual: „*Tovarășe Țene, romanul nu se poate publica. Dacă l-aș publica am intra amândoi în pușcărie!*”. „Chipul din oglindă” este o frescă a societății românești din perioada cEAUȘISTĂ, o critică aspră a politicii economice de atunci.

Deci, cam așa a fost o întoarcere la marea iubire, orașul Drăgășani! Așa cum își intitulase un volum de poezie prietenul meu, Anghel Dumbrăveanu, numit „Fluviile vizează oceanul”..., așa și eu am considerat că „oceanul meu” a fost și este orașul natal. Acolo s-au născut cei doi feciori ai mei, Florin, care, astăzi, este specialist în imagine la televiziune, autor de reportaje, și Ionuț, doctor în istorie și drept, autor a 16 cărți publicate.

George ROCA: *Sunteți o familie complexă de artiști și oameni de litere. Mai întâi i-am cunoscut scrierile lui Ionuț, mai apoi pe ale dumneavoastră și, în cele din urmă, pe ale doamnei Titina Nica Țene. Trei membri de familie cu trei stiluri diferite de*

scris... de la jurnalism, la critică literară, și de la poezie la povești și povestiri. Multe (chiar foarte multe) le-am redactat și publicat în revistele cu care colaborez. I-am lăsat pe cititori să judece, să își spună părerea... părere care veșnic a fost pozitivă și laudativă. Cum ați reușit să produceți o „familie” atât de literară. Descrieți-i, vă rog, în câteva cuvinte pe membrii familiei dumneavoastră. Nu-l uitați nici pe Florin junior!

Al Florin ȚENE: Nu eu am reușit să-i fac literați pe membrii familiei mele. Dumnezeu le-a transmis harul acesta, sau poate l-am moștenit (cu toții) de la mama mea. Soția are în proză și poezie o spontaneitate jucăușă și optimistă, care deseori se evidențiază chiar și în poeziile cu iz puțin dramatic. Ionuț este un ambițios, un căutător de noutate și formator de opinie, pe când Florin este un bun practician. Se zice că în mână lui... orice lucru se transformă... în „aur”!

George ROCA: *Cum ați ajuns, după aceea, iar în Ardeal? Și... tocmai la Cluj-Napoca de data asta!?*

Al Florin ȚENE: Există un proverb românesc: „în orice rău există și un bine”, proverb care s-a materializat și în soarta familiei mele. Demolându-ni-se casa din Drăgășani, așa cum spuneam la început, ne-am hotărât să ne mutăm la Cluj, unde sora mea, Violeta, era profesoară de biologie la un liceu din oraș. Am făcut împrumut pe 25 de ani la bancă și am cumpărat un apartament cu patru camere, în care am locuit cu părinții și cei doi băieți ai noștri, până când copii s-au căsătorit și s-au „așezat” la casele lor. Părinții... au trecut la cele veșnice de aproximativ zece ani. Aceasta este istoria și motivul venirii mele la Cluj, în vara anului 1978, astfel că istoria nu-și are o scuză în fața veșniciei, fiindcă ea „...scuză prea mult timpul”, cum spunea Cioran.

George ROCA: *Cum v-ați încadrat în faimoasa „oaste literară” a Clujului?*

Al Florin ȚENE: După ce am cunoscut viața de huzur a redactorilor de la revistele literare din Cluj și București, care veneau la redacție la ora 10 și plecau la 13, dar nu lucrând la birou, ci pierzând timpul prin cârciumi... nu m-a mirat că aceștia nu au prea scris lucrări de valoare. Aproape tot ce au publicat nu a fost bun nici măcar pentru „prezentul” de atunci, nemaivorbind de viitor.

Toată viața am fost un luptător, înțelegând faptul că trebuie să am un destin „drept” prin fapte, în folosul societății, fiindcă resemnarea este un viciu. Îmi amintesc că, în anul 1980, soția mea și tata, în prezența mea, au scris o scrisoare nesemnată lui Adrian Păunescu, la revista Flacăra, în care era criticat Ceaușescu că înfometează țara. La Cluj nu se găsea nimic. Se murea efectiv de foame. Scrisoarea a fost dată la Securitate și un an de zile au căutat... până ne-au găsit! Am fost anchetați o zi și două nopți. Apoi, ne-au dat drumul. În urma acestui fapt, soția a fost dată afară din serviciu iar eu sancționat pe linie administrativă. Însă, peste câteva luni, Titina a intrat secretară la revista „Tribuna”! Mai apărea și pentru noi din când în când câte un înger păzitor sau câte un bun samaritean!

Mai adaug faptul că ofițerul anchetator, colonelul Velea, și-a cerut scuze când, după revoluție, m-am întâlnit cu el. Iar un alt colonel de securitate, poetul Vasile B. Gădălin, și-a cerut iertare în fața Icoanei Făcătoare de Minuni de la Mănăstirea Nicula. Mai mult, pentru a demonstra că nu suntem răzbunători, poetul Vasile B. Gădălin, a fost admis ca membru al filialei clujene a Ligii Scriitorilor Români.

Am fost un luptător împotriva sistemului comunist. Nu am crezut niciodată în ideologia marxist-leninistă. Știam că în democrație legea funcționează, în vreme ce în comunism legea nu există, „e tiranie”, cum îndârjit spunea Petre Țuțea. Datorită acestui fapt și a unor împrejurări am participat activ la Revoluția din decembrie 1989.

George ROCA: *Și după revo-*

luție...?

Al Florin ȚENE: După revoluție am lucrat ca redactor la „Curierul Primăriei” și la „Cetatea Culturală”, unde am promovat tinere talente și unde am publicat considerațiile mele despre apariția noului curent literar „Globmodernismul”, cel care a înlocuit postmodernismul, care... a stâlcit limba română și care nu spunea nimic. Globmodernismul este fenomenul reînnoierii, pe jumătate, la un clasicism împletit cu mijloacele moderne de astăzi.

La Cluj, am înființat, în anul 2006, cenaclul literar „Vasile Sav”, ce funcționează în cadrul unei secții a primăriei Cluj-Napoca, iar în ianuarie 2011, am înființat și cenaclul „Artur Silvestri” al Ligii Scriitorilor Români, ședințele ținându-se în sediul Cercului Militar Cluj.

George ROCA: *Deci, pe parcursul vieții, ați înființat mai multe cenacluri... unul în fiecare loc pe unde ați umblat, de la Drăgășani la Cluj, via Baia Mare! De curând, a mai apărut și al patrulea... cenaclul „Artur Silvestri”? Care este menirea și scopul acestuia? Este un omagiu marelui cărturar dispărut, al marelui promotor cultural?*

Al Florin ȚENE: Da! Așa este! În luna ianuarie a acestui an, am înființat cenaclul literar „Artur Silvestri”. Acest OM, care-i poartă numele, mi-a fost prieten spiritual. L-am înființat cu scopul de a fi o școală de literatură pentru membrii Ligii Scriitorilor români, și nu numai. La ședințe participă, de obicei, peste o sută de persoane. Am înființat acest cenaclu în spiritul lui Garabet Ibrăileanu care spunea: „Cultură nu e un lux, este un strict necesar. Fără cultură un popor nu poate rezista în concurența vitală dintre popoare”.

George ROCA: *V-aș ruga să îmi dați mai multe amănunte despre debutul dumneavoastră în literatură? Cu ce gen ați început să vă faceți cunoscut?*

Al Florin ȚENE: Am debutat cu poezie „Eu m-am născut când...” în luna mai a anului 1959, în revista „Tribuna” din Cluj. Am tri-

mis poeziile semnate așa cum sunt în buletinul de identitate, adică Țene Florinel Sandu. Mai târziu am aflat cine mi-a fost „nașul” de botez literar, cel care mi-a pus pseudonimul „Al. Florin Țene”. Era poetul Negoită Irimie, șeful secției „Poezie” din cadrul redacției. Pe atunci era redactor șef Dumitru Mircea, cel care publicase romanul „Pâine albă”. Mult mai târziu, în 1974, am publicat, la Editura „Litera” din București, volumul de versuri „Ochi deschis”, fiindu-mi redactor de carte distinsul romancier și editor, de pe vremurile de dinaintea celui de-al doilea război mondial, Radu Albala. Și al doilea volum, apărut în 1979, la aceeași editură, a fost redactat tot de Radu Albala. Volumele de poezie „Cerul meu dFlorin Măce°anu - Mestecenie hârtie” și „Masa cea fără de taină” au fost traduse în limbile engleză și sârbă. Volumul „Cerul meu de hârtie” a fost publicat la Uzdin, în Serbia, de către prietenul Vasile Barbu, în urma primirii Marelui Premiu la Festi-valul Internațional de Poezie.

George ROCA: *Unde ați mai publicat? Știu că pe internet sunt nenumărate situri de reviste care fac referință la numele dumneavoastră! Câte articole ați publicat?*

Al Florin ȚENE: Am publicat poezie, articole, critică literară și eseu în revistele: Luceafărul, Gazeta Literară, Familia Română, România Literară, Argeș, Secera și ciocanul, Orizont, Scrisul Bănănean, Iașul Literar, Convorbiri Literare, Confluente, Cronica, Ramuri, Mozaic, Agora Literară, Cetatea Culturală, Ardealul Literar, Curierul Primăriei Cluj, Flagrant, Poștașul, Orient Latin, Heliopolis, Rusidava Culturală, Poezia, Oglinda literară, Esteu, Columna, Citadela, Aurora, Al cincelea anotimp, Pietrele Doamnei, Climate Literare, Viața de pretutindeni, Napoca News, Făclia, Adevărul de Cluj, Mesagerul transilvan, Radix (Belgia), Romanian VIP (Dallas, Texas), Iosif Vulcan (Australia) ș.a. În total, am

publicat peste 6.000 de articole și reportaje în presă.

George ROCA: *Am aflat că ai fost membru activ al Uniunii Scriitorilor Români. Ai părăsit acest forum fiind acuzat de plagiat! Care este adevărul? Ni-l poți relata? Ce argumente aveți în apărarea dumneavoastră? Dacă vi se pare o întrebare jenantă puteți „sări” peste ea!!!*

Al Florin ȚENE: Pardon! Nu am nimic de ascuns! În anul 2000, am fost exclus din Uniunea Scriitorilor din România fiind acuzat de plagiat! De fapt, folosisem intertextualitatea, așa cum au folosit-o foarte mulți alții din generația optzecistă. Adevărul este că... publicând un articol într-un ziar din Valea Jiului, unde am arătat că o parte din conducerea Filialei Cluj a Uniunii Scriitorilor a colaborat cu securitatea comunistă... am fost „executat”! M-am bazat pe unele documente găsite în Comitetul județean PCR Cluj în timpul Revoluției din Decembrie 1989. Trei scriitori din conducerea filialei s-au simțit cu „musca pe căciulă”! Ca urmare acestui fapt... m-au așteptat la „cotitură” și „m-au pocnit”! Metode moștenite de la comuniștii-staliniști! Noroc că nu m-au trimis la „canal”! Doar o parte din conducere a votat excluderea mea din Uniunea Scriitorilor înscenând plagiatul. Acest fapt m-a determinat să înființez Liga Scriitorilor Români! Pe atunci, era președintele Filialei USR amicul Constantin Cubleșan, care a rămas pentru mine doar a-mic cu toate că mi-a trimis o scrisoare în care își recunoștea greșeala, cerându-și iertare! La București, la Comisia de Disciplină, din cinci persoane, doar trei au votat excluderea. Despre acest caz s-a scris mai amănunțit. Scriitorul hunedorean Petre Birău, în cartea sa „Al Florin Țene - viața ca literatură” a publicat și scrisoarea lui Constantin Cubleșan. Adevărul scris de mine s-a adeverit. Eugen Uricariu, Ion Mușan, Augustin Buzura și mulți alții s-au dovedit a fi colaboratori ai odioasei instituții de tortură,

știind faptul că nu puteai funcționa ca redactor la o publicație importantă dacă nu dădeai cu... subsemnatul la „secu”! În condițiile în care această funcție echivala cu cea de activist de partid. Cum se explică faptul că tovarășul scriitor Cubleșan a fost, pe vremea odiosului, „cel mai călătorit” scriitor din țară? Cum se explică faptul că, imediat după revoluție, Horia Bădescu, Mircea Opriță și Vasile Igna au fost trimiși de tov. Iliescu, ca directori, la Centrele Culturale din Paris și Budapesta? Nu cumva aveau dosarele verificate încă dinainte, de către cine trebuie?

George ROCA: *După revoluție ai fost selecționat de către Uniunea Europeană pentru a participa la cursurile internațio-*

nale de jurnalism organizate de aceasta. Câteva detalii v-aș ruga. Știi că ai fost foarte apreciat, că ai primit și premii...

Al Florin ȚENE: Nu au fost cursuri. Comisia Europeană de la București, condusă pe atunci de Karen Fogg, a organizat un concurs de jurnalism, având ca premiu o bursă în structurile Uniunii Europene de la Bruxelles. Am trimis materialele, câteva reportaje, pe temele solicitate și am obținut bursa. Alături de mine, a mai fost selecționat și filozoful Gabriel Andreescu, cu care am fost în capitala Belgiei. În urma acestei burse și a concursului, am obținut „Diploma de Jurnalist European”.

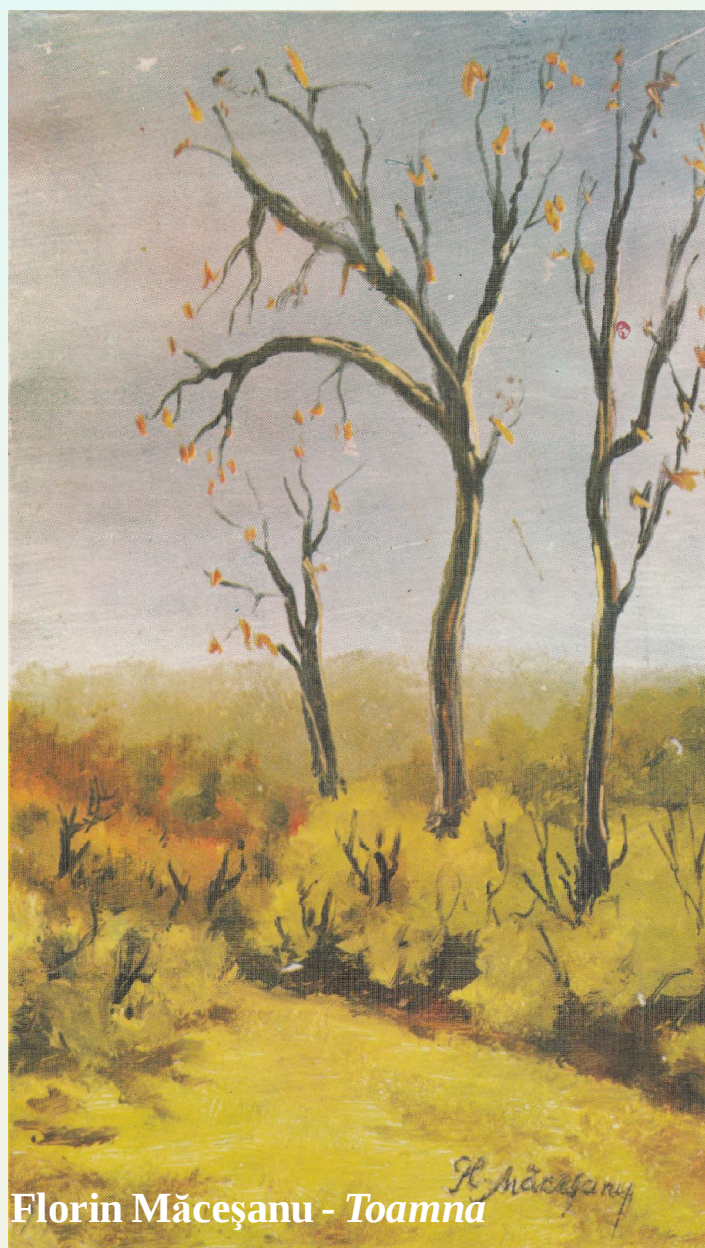
George ROCA: *În urmă cu un an mi-ai trimis spre publicare*

un manifest adresat Patriarhiei Romane prin care propuneați acesteia sanctificarea poetului național Mihai Eminescu. Care a fost și este motivația dumneavoastră? Ce ecouri a avut acest manifest?

Al Florin ȚENE: Dacă nu s-a făcut până acum sanctificarea lui Eminescu, sunt sigur că peste câțiva ani se va face! Înainte de a propune acest lucru, am cercețat arhivele și am dat peste informația că la evenimentul „Serbărilor de la Putna”, din august 1870, Mihai Eminescu a propus ca Ștefan cel Mare să fie făcut Sfânt! Un jurnalist anonim, de la ziarul „Traian”, scria că „cititorii s-au obișnuit cu aberațiile lui Eminescu. Auzi, Domnule, Ștefan cel Mare să fie sfânt!?”. Iată însă că astăzi, Ștefan, Domnul Moldovei, este sfânt în Calendarul Ortodox. Așa am pățit și eu cu propunerea mea! Au fost câțiva care m-au dezaprobat... ba chiar criticat vehement! Dar... sunt sigur că viitorul îmi va da dreptate.

George ROCA: *Să revenim la Liga Scriitorilor Români. Fiind președintele acesteia și prim-membru fondator, v-aș ruga să ne relatați mai multe detalii despre înființarea ei. Care este menirea ei? Este o concurență a Uniunii Scriitorilor Români!? Cine au fost/sunt primii membri? Ce efective aveți în anul 2011? Cum vă desfășurați activitatea? Mă refer la membri, filiale, organizare, etc.*

Al Florin ȚENE: Inițiativa de a înființa o nouă organizație scriitoricească în România am avut-o eu, după ce m-am reîntors din Belgia. Văzând că în această țară funcționau cinci asociații scriitoricești (în bună înțelegere! Sic!) și cunoscându-i pe unii scriitori de acolo, mi-a venit ideea de a democratiza și în țara noastră mișcarea scriitoricească. Dar nu înainte de-a mă interesa despre celelalte „uniuni” din fostele țări socialiste. În urma documentării, am aflat că numai în România a rămas o singură asociație scriitoricească de tip sovietic, adică Uniunea Scriitorilor. În toate ce-

Florin Măceșanu - Toamna

lelalte țări, foste socialiste deci, „uniunile” s-au desființat, iar în locul lor s-au înființat mai multe organizații scriitoricești. Așa cum s-a întâmplat și cu partidele politice. Cunoscând realitatea din Europa, am luat hotărârea, împreună cu alți 10 scriitori clujeni, să înființăm Liga Scriitorilor Români. Hotărârea judecătorească de înființare datează din august 2007. Astăzi, după aproape patru ani de la acea dată, avem 31 de filiale, publicăm 12 reviste, din care 9 pe hârtie, dar toate pe internet, avem un site, siglă națională, sigle ale filialelor, etc. Fiecare filială are un cenaclul literar, iar unele, cum ar fi cele din Timișoara, Vrancea, Vâlcea, au editat Antologii și Anuare. De curând, am editat primul volum al „Dicționarului biobibliografic al Ligii Scriitorilor”, în format A4, având 446 de pagini și cuprinzând 200 de autori. Acum lucrăm la volumul doi, care sperăm să apară până în noiembrie. Filialele au organizat lansări de cărți, medalioane literar-muzicale, inclusiv ședințe de cenaclu. Cu sprijinul poetei Daniela Voicu, membră a Ligii, am organizat anul acesta la începutul lunii iulie, în Elveția, „Festivalul de Arte umane”, la care au participat 25 de scriitori, atât din țară cât și din Germania, Canada și Elveția, unii dintre ei fiind atât membri ai Ligi cât și ai Uniunii Scriitorilor.

George ROCA: *Ce alte „secrete” ne dezvăluieți despre activitățile LSR?*

Al Florin ȚENE: Sunt foarte multe de spus despre activitățile Ligii Scriitorilor. Mai pe larg le-am expus pe parcursul a șase pagini din prefața dicționarului de curând apărut. Țin să subliniez că Liga Scriitorilor nu face concurență nimănui. Ea acoperă o arie ce nu poate, sau nu dorește, Uniunea Scriitorilor să o cuprindă. Noi dorim să evidențiem și să îi aducem în atenția publicului pe scriitorii din România profundă, acei autori care cu modestie și bun simț își scriu și își publică volumele, fără să apară „tendințioși” și înfumurați pe micile

ecrane și pe primele pagini ale revistelor aservite. Ei sunt cei care trudes la construirea edificului cultural al țării fără sprijinul nimănui. Datorită fenomenului de globalizare aceste opere ar fi în pericol să piară, să se estompeze. Noi însă, cei din Ligă, fiind conștienți de acest fenomen, ne dăm seama că tot ceea ce creează acești autori face parte din lada de zestre spirituală a neamului românesc. De aceea încercăm să promovăm această creație, să o impunem atenției cititorilor și desigur și forurilor culturale. În acest context am depus, conform legii, la Ministerul Culturii, dosarul privind obținerea statutului de „Asociație de utilitate publică” a Ligii Scriitorilor. Sunt confirmări din partea oficialilor că vom obține acest deziderat.

George ROCA: *O întrebare la care aș dori să îmi răspundeți cât mai amănunțit. Cum se definește Al Florin Țene pe plan literar? Poet, scriitor, jurnalist sau critic literar? Ce vă distinge mai mult?*

Al Florin ȚENE: Este o întrebare dificilă. Dar voi răspunde sincer: sunt scriitor. În acest termen intră toate celelalte enumerate de dumneavoastră. Scriitorul este creator de frumos, iar frumosul are și valoare morală, într-o accepțiune mai largă a termenului. Poate nu servește eticii sociale, dar creează ethos. Frumosul purifică, descătușează, chiar și atunci când este doar un strigăt de disperare... Îl exprimă ori pe om, ori divinitatea. Până și opera artizanală a acelor artiști cu sufletul urât, turnători la securitate, prin jocul liber al formelor sale, prin cuvintele scrise frumos, prin lumea ce-o aduce în suflet, întreține moralul, dorința de viață. Frumosul creează astfel, mereu, libertate. Iar etica adevărată înseamnă libertate. Dacă ar fi existat un gen de artă pură, misiunea artistului ar fi fost mai ușoară. Dificultatea însă constă în faptul că o asemenea puritate nici nu există și nici nu trebuie să existe. Dacă dorim să facem artă, trebuie să atacăm, de fiecare dată, problema cea mai dificilă și, până la

un anumit punct, insurmontabilă, a dreptei măsuri ce trebuie respectată în acest amestec.

George ROCA: *Câte volume ați publicat până în prezent? Enumerați câteva, vă rog!*

Al Florin ȚENE: Până în prezent am publicat 47 de volume de... poezie, romane, proză onirică, eseu și critică literară. Printre acestea enumăr câteva volume de poeme: „Cerule meu de hârtie”, „Cina cea fără de taină”; trilogia românească: „Insula Viscolului”, cuprinzând romanele „Chipul din oglindă”, „Insula Viscolului” și „Orbul din Muzeul Satului”. Eserile le-am publicat în mai multe volume, dar acum amintesc doar volumul „Prizonierul oglinzilor paralele”. Critică literară am publicat în câteva volumele printre care „Ochiul magic al metaforei”, apoi teatru în: „Vă somez, Domnule Doctor!”, „Arca frumoaselor vise de vânzare”, „O stafie tulbură speranța”. Am publicat și volume de piese de teatru în versuri, toate făcând parte din „Epopoea Română” ce cuprinde: „Florile Sarmisegetuzei”, în cinci acte și „Io, mare Voievod și Domn!”, în trei acte. La această epopee, care va cuprinde în final zece piese de teatru în versuri, mai lucrez încă.

George ROCA: *Ați avut parte nu numai de recunoștința cititorilor, dar și de cea a forurilor competente. Ce premii, diplome sau distincții v-au onorat?*

Al Florin ȚENE: Am primit 53 de Premii și Diplome naționale și internaționale pentru activitatea mea literară și de promotor cultural. Acest fapt m-a bucurat și m-a impulsionat să produc cât mai multă literatură... Am simțit că oamenii au nevoie de scrierile mele... iar criticii, în majoritatea lor, au scris la modul laudativ despre cărțile mele. Însă eu mă feresc de laude și nu iau în seamă critica învăluită în elogii! Sub carapacea ei se ascunde deseori sâmburele veninului!

George ROCA: *Sunteți director al revistei „Agora literară”. Aceasta este publicația centrală a Ligii Scriitorilor Romani? Mai sunt și alte reviste aparți-*

nătoare de aceasta?

Al Florin ȚENE: Desigur! Dau doar câteva exemple: „Cetatea lui Bucur”, editată de filiala București, „Heliopolis” a filialei Banat, „Moldova culturală”, editată de filiala Iași, „Dobrogea literară”, filiala Constanța, „Pietrele Doamnei”, filială Argeș, „Memoria slovelor”, de la Râmnicu Vâlcea, „Constelații diamantine”, „Literaria”, de la Craiova, etc. După cum vedeți filialele Ligii Scriitorilor sunt active. Se pare că la numărul de reviste concurăm cu Uniunea Scriitorilor.

George ROCA: *De curând ați devenit membru corespondent al Academiei Româno-Americane. Care au fost criteriile pe baza cărora ați fost admis?*

Al Florin ȚENE: Criteriile de bază au fost: opera publicată și activitatea mea de promotor cultural de-a lungul a peste 50 de ani de activitate în domeniul creației literare și a promovării literaturii române în țară și străinătate.

George ROCA: *Deziderate, speranțe, planuri de viitor?*

Al Florin ȚENE: În primul rând să fiu sănătos. Apoi să obțin pentru Ligă, din partea Ministerului Culturii și implicit a guvernului, recunoașterea oficială a acesteia ca asociație de utilitate publică. În prezent lucrez la un volum de versuri, apoi... vom mai vedea!

George ROCA: *Un mesaj adresat cititorilor noștri.*

Al Florin ȚENE: Să ia seama la faptul că, dacă ar exista numai indivizi și obiective individuale, politica, inclusiv politica editorială, n-ar mai exista ca disciplină aparte. S-ar confunda cu morala! Din moment ce există însă grupuri de oameni, inclusiv de artiști și scriitori, și obiective de grup de-o valoare absolută, a căror servire este și obligația individului, atunci ia naștere sistemul specific de norme al politicii, sistem care este independent și opus aceluia al eticii.

George ROCA: *Vă mulțumesc pentru osteneala de a răspunde la întrebările acestui lung interviu.*

Florentin SMARANDACHE
(SUA)

Forbe de duh și năduh

(inspirate din folclor, din lecturi diverse,
sau originale)

Totul este posibil, chiar și imposibilul!
Nimic un e perfect, nici chiar perfectul!
Unii se bat, iar alții câștigă!
Când citesc o carte, las urme pe ea, să se cunoască. O trec prin mine.
Îmi place să mă joc cu literele, câteodată ca un copil în țărână!
Mă atrage avangarda literară fiindcă nu-s în stare să creez nimic tradițional!
Emigrantul poartă cu sine țara în suflet.
Mie-mi plac fetele urâte (fiindcă cele frumoase m-ar înșela cu alții!)
Aș vrea să merg în iad, deoarece în rai am impresia că-i teribil de plictisitor și monoton...
Doresc pe cineva care să mă iubească pentru defectele mele, nu pentru calități.
Să ne salvăm de noi înșine.
Tembelizorul - mașină de produs minciuni...
În orice societate mass-media este un mijloc de manipulare a opiniei publice într-un procent mai mic sau mai mare.
Nu doar să cunoști lumea, ci să poți s-o și schimbi.
Dumnezeul îți dă într-o parte, și-ți ia în alta.
Să găsești soluții comune la lucruri aparent contrare.
Să renaști din înfrângere ca un vulture ridicat din mocirlă.
Nici nu-ți șede cum îți stă.
Un fel de... doua feluri e un fel de... n-ar mai fi!
Directorul, care și-a schimbat ochelarii, va privi din alt punct... de vedere!
Unii mor „balenă”, alții rag ca o „balenă”.
Dai un ban, dar știi că nu-l mai ai.
Să fii cât de sărac, numai să ai bani mulți.
Tu, cel care urci, mai privește și îndărăt!
Să-ți cadă ochii în gură și să privești printre dinți, de n-o să crezi.
Rochie creată la... minte.
Când o femeie intră în scenă i se asociază cuvântul dragoste ori intrigă amoroasă.
El nu cumpără țigări, fumează ALTORA.
Unul prea mare are rău de altitudine.
Să ataci apărându-te, și să te aperi atacând.
Când a luat cuvântul X... s-a păstrat un moment de reculegere!
I se amestecă ideile în cap atunci când merge săltat.
Trage concluzia până la etajul II.
Timpul se face că nu mă vede și trece înainte.
Dacă vorbești serios, vă bateți joc de mine.
Dacă nu vorbești serios, vă bateți și mai rău joc de mine.
A nu face binele care se așteaptă de la tine, înseamnă a face rău.
E mai ușor să critici decât să faci.
Când sunt obosit, îmi crește barba mai repede.
Dacă nu-i înșeli tu, te-nșeală ei. Adică: ești în legitimă... apărare.

Politicienii sunt falși reprezentanți ai poporului.
Rău îmi pare de voi, dar de mine mi se rupe inima!
Eu gândesc cu creionul în mână.
Pe femei nu le mulțumești niciodată.
Există scriitori celebri și scriitori celebrizați.
Puțin din fiecare înseamnă nimic din toate.
Pentru a ajunge la organizare trebuie să treci prin dezorganizare.
Numai din necazuri se naște fericirea.
Stai pe fundul tău, nu depinde de altul.
Când dușmanul îți dă cadouri nu-i de-a bună.
Mă jur pe ce-am mai nesfânt.
Viața e precum te-ai duce la piață, ceri ouă și ți se dau castraveți!
Măcar să faci praf, dacă altceva nu poți!
Nu fii prost degeaba... fii prost cu folos!
Din piatră seacă să poți scoate diamante.
Să fim cinstiți față de noi înșine.
Bărbații s-ar îneca în fetele femeilor.
Muncește cu-ndrăzneală și mănâncă cu scuteală.
Să clasăm tot ce nu se poate clasa.
Să emancipăm femeia ca să fie și ea la fel de exploatată ca bărbatul.
Sunt împrejurări în viață când nu e rău să faci rău.
Copiii sunt pietrele care atârnă de călcăiele nevestelor.
Mi-aș fi dat viața pentru el dacă aș fi fost mort.
În literatură au chemare toți nechemații.
N-ai cui să dai bună ziua că nu merită nimeni binețea asta.
Poeții sunt niște scântei care cum se aprind se și sting.
Ce-i al său e pus de-o parte în traista altuia.
Orice om tânăr e frumos, chiar dacă e urât; pe când cel bătrân...
Bancu-i vechi, dar prostu-i nou.
Cel mai bun soldat este cel prost - pentru că sare și-n lac și-n puț dacă-i cere ofițerul.
Nu întotdeauna e bine să fii primul, sunt cazuri în care ultimul e mult mai avantajos.
Femeia este o bombă pe lângă care să umbli ușor ca să nu-ți explodeze în cap.
Bărbatul e măgarul familiei.
Eu nu mi-am schimbat niciodată nevasta, dar ea m-a schimbat pe mine (de cămașă).
Decât repede și bine, mai degrabă încet și prost!
Decât să te doară punga, mai bine să te doară dunga.
Cine are urechi de auzit, să vadă!
Nu legea să fie dreptate, ci dreptatea să fie lege.
Două vorbe, trei prostii.
Nu umbla ca puica din cuib în cuib.
Când cineva își pierde numele, și-alege un pseudonim.
Cerul de zbor al poetului este pământul patriei.

Cine muncește, nu mai are timp să și câștige.
 Să nu te faci că te prefaci.
 Unuia căruia îi e lene și să facă pe leneșul!
 Mergem din ce în ce mai bine ... spre mai rău!
 Ca să-i treacă durerea de cap și-a băgat un supozitor în fund.
 Dă-ți jos căciula din cap că nu poți să gândești din pricina ei.
 Să nu faci afaceri cu cel priceput în afaceri.
 Ion Barbu a rămas cunoscut ca matematician datorită... poeziilor sale!
 Cartea ta de poezie e mai mult hârtie.
 Un bun exemplu ține loc de caz general.
 Când urci în funcție ți se înmulțesc și prietenii și dușmanii.
 Te cunoști atât de mult, că ți-e scârbă de tine.
 Să-ți faci datoria față de fiul tău, așa cum nu și-a făcut tatăl tău față de tine.
 Adevărata țară este la țară.
 Lucrurile au o rezolvare simplă, însă nouă ne place să le complicăm!
 Așa de mică-i țara noastră și totuși așa de mare!
 Să fii călător prin tine însuși și prin alții.
 Să nu te poți plânge în viață că n-ai răs destul.
 Sunt câte unii care, laudând pe alții, își fac de fapt apologie lor înșiși.
 După ce-ai făcut un bine / îți dai seama că se poate și mai bine.
 Cu noțiuni puține și mici să ai teoreme multe și mari.
 Matematica este abstractă pentru cei care n-o înțeleg.
 Pentru unii este posibil orice, pentru alții nimic.
 Fiecare își face împărăția lui.
 Unii-s buni numai să judece pe alții, dar nu și pe ei.
 Natura ne naște, natura ne crește, natura ne omoară!
 Câteodată este bine să mai fii și divorțat câteva săptămâni.
 Și pierderea și greșeala sunt necesare progresului.
 Există o excepție pentru fiecare regulă care nu are excepții.
 Toate sunt schimbătoare, doar schimbarea este constantă.
 Cel care pariază este fie idiot (nu știe despre ce este vorba), fie un șarlatan (știe despre ce este vorba).
 Copilul care nu face prostii nu e copil.
 Orice ființă este o necunoscută.
 Capul face, fundul trage!
 Fiecare este sclavul cuiva și stăpânul altcuiva.
 Du-te, bărbiește-te pe dinăuntru, nu doar pe dinafară!
 Propaganda produce singură și contrapropagandă.
 Eu sunt antimăsura tuturor lucrurilor (parafrază).
 Nu contează că ai lipsuri, dar să știi să le ocolești.
 Cine s-a născut întâi: materia sau ideea?
 Mi-e dor de dușmani fiindcă mă întărită.
 Baiurile-s între oameni, nu între pietre și pământ.
 Mă trage curentul / paradoxist, postmodernist și maritim.
 Șoferii sunt bacteriile societății.
 Unii sunt în față miere și în dos fiere.
 Tot învățatul își are dezvăț.
 Învățământul e cenușăreasa industriei.
 Acum eroi sunt alții, aceia care nu luptă.
 Cei care știu să facă un lucru, îl fac. Cei care nu știu, îi critică pe cei care îl fac.
 Îl bate la fund ca să priceapă la cap.
 Să ai încredere în neîncrederea oamenilor.
 Am uitat și ceea ce nu știam...
 Un cerc mângâiat pe toate părțile devine vicios.

Unei femei nu-i place să știe că alta a fost iubită mai mult.
 Ești un mic afacerist: furi de la tine și dai la alții.
 Oamenii mari au de unde să cadă, dar cei mici n-au de unde să se ridice.
 Întotdeauna omului îi place ceea ce n-are, și să facă ceea ce nu poate.
 Prietenul bun anevoie se cunoaște.
 Culmea matematicii: să te culci cu două necunoscute și să nu rezolvi nici una.
 Pentru unii cântă cucu, pentru alții cucuveaua.
 Unu și cu una fac trei.
 Doi și cu doi pot face cinci.
 Are o inteligență... cu totul neieșită din comun.
 Întotdeauna prezentul a criticat trecutul și s-a prosternat în fața viitorului.
 Femeia nu concepe viața fără scandal: e ca un râu care vine înspumat.
 O surpriză te bagă-n priză pe timp de criză.
 Uneori suntem triști din nu știu ce motive, alteori veseli din nu știu ce motive!
 Diferența dintre adevăr și neadevăr este ambiguă.
 Cine afirmă că nu face greșeli nu lucrează probabil în cercetare, sau mai rău: nu lucrează deloc!
 V-ajunge din urmă răul ce-ai făcut, nevoia de a-l împărți (frățește) cu noi sau a-l arunca în întregime pe seama noastră.
 Să crezi până te dor creierii de atâta gândire!
 Dacă ai părinți, mai ești copil.
 Dacă vrei să nu se facă nimic, angajează mulți și pe toți șefi.
 Creația înseamnă sacrificiu.
 Veni, vidi, fugi...

...Și așa mai departe până (în) aproape...

Florin Măceșanu - Albăstrele

George FILIP
(Montreal)

L'ère des poètes

Le prince des poètes

George FILIP n'est pas un personnage, car il ne perd pas son âge à écrire des bêtises... Il n'est pas une personnalité non plus, car loin d'être une *personne alitée*, il est très actif, on peut dire qu'il a la bougeotte, qu'il ne tient pas en place... Comme il n'est pas une figure, car il n'augure jamais de faire *fi* (ou, tout au plus, de ce qui n'est pas poésie).

Non, cet Homme, malgré son nom qui reprend en écho le renom d'au moins un roi, est simplement un Poète ! Vous, Poète, vous êtes la *peau* (peau+êtes) de ce monde, prête à être caressée, faite de pétales, de couleurs, de goûts et d'odeurs... Des goûts et des couleurs... Il se dit être Saint Georges réincarné, celui qui a tué de sa lance le dragon du mauvais goût, de la méchanceté, de la guerre, de la misogynie. Et passim !

En effet, il est des fois où il paraît écrire ses poèmes non pas d'une plume, mais du bout de sa lance, mouillée dans le sang des sacrifices sur l'autel de l'art pur. On le dit un Maître de la Perfection, un Chevalier sans peur ni reproche de la Poésie, un Champion de la beauté et de la bonté de la Femme, un Partisan de la Paix, un Adepté de la bonne entente et de l'Harmonie. Peut-on être tout cela à la fois ? Apparemment, oui, si on s'appelle George FILIP...

Constantin FROSIN

Professeur des Universités

UNMIRACLE INSOUÇONNABLE

Ramenez tous les arbres aux pieds de mon corps non mort
C'est ainsi qu'on baigne les arbres en de fausses vibrations
Je me doutai que dans le fruit des chants de Noël funèbres
On verse en personne sans soupçonner la moindre tentation.

Bien que la rivière des éternels regrets ne m'emporte
Dedans mon corps s'ébat en de bien rondes symétries
Un troubadour qui y va et vient de mémoire d'homme
Et l'on ne saura onques où il part, ni d'où il surgit...

Dans mon vers, je dissimulai de précieuses énigmes
Signe que mon pauvre corps est simplement un corps mortel
Chahutez la femme qui dépose nos dépouilles dans une urne
En réfléchissant à la craque, si vous pensez à elle.

C'est un livre bien troublant... jamais le crayon ne trahit
Et je m'y accroche avarement, car moult affamé
Zénith de la perfection – je veux boire de la lumière
Et atteler à mes vers les fragments de mes pensées.

Sans aucun doute, il est bien loin, l'au-delà des rêves
Là-même où la Mer s'empourpre et s'enflamme haut en couleurs
Et c'est bien là que les poètes crucifiés par la vie
Vont trop rarement faire leurs ablutions, pour leur malheur.

S'il vous arrive de voir une nuit en robe de chimères
Et des gens qui labourent les champs de scories en jachère,
Maudissez la terre trop rude, le destin et l'espérance
INSOUÇONNABLE MIRACLE À MÊME TON RAYON ADULTÈRE.

UNRÊVE BIEN TROUBLANT

Cette terre nôtre laquelle flaire tout avarement
Par l'intermédiaire de ses tonnerres meurtriers,
Sans abondance comme sans abris non plus
Cette informe par le Soleil abandonnée
Laquelle sous sa croûte continue de brûler
Et avec la Lune a commis le pêché,
Où nous sommes tous enterrés à tour de rôle
De toute éternité et à tout jamais,
Cette terre manquant de la moindre couleur concrète,
Coquine roulant parmi les constellations,
La gravitation chevillée au corps
Jouissant de relatives illimitations.

Cette terre dépourvue de couleurs et de goûts
Ce plancher des vaches où l'herbe verte perd du sang
Et lorsqu'on sent le vol et que l'on s'envole
Elle est là, qui les ailes des épaules pourfend.
Être rond et parfait, ne me satisfait point
Pas plus que d'y mordre à pleines dents, d'autant moins.
Mes parents, enclins à penser, s'écoulèrent
Parmi les torrents des départs vers la fin ;

Diane, toi et moi nous sommes encore vivants
Ne t'avise pas à prononcer un mot
Qui m'éveille : je serai lâche, mon amour
L'on s'insinuera les deux au tombeau.

LAGENÈSE

il neige, il neige, il neige
 les temps se dilatèrent
 sur un pan de méninge
 une fille vit la lumière
 là se trouve le mot non encore prononcé ;
 c'est que le vœu divin s'est bien avéré

et cette bien grande nouvelle
 coule dans l'éternité
 répandant cette nouvelle
 parmi les animés
 depuis prévus secrets de transformation
 vint au monde la genèse depuis la création

il pleut, il pleut encore
 le blé pousse et surgit
 une ère d'un nouveau bord
 s'allume dans les bougies
 tous les Irode du monde déambulent pantois
 épées non chrétiennes frappent durement les saintes croix

princes et voïvodes bien beaux
 s'écoulaient vers les orientes
 agneaux, bœufs et chevaux
 portent aux mythes l'enchantement
 c'est ainsi que tout ce qui est se fit sable ;
 pensais-tu, Diane, être un jour dévisageable ?...

DES OMBRES

ne marchez pas sur les ombres, l'ombre
 est quelque chose de passager
 elle se soumet à vous tant
 que l'on vit au calendrier
 fidèle à l'instar d'un chien
 elle habite la chaîne non vue
 qui nous attacha aux ombres
 moi je ne l'ai jamais su
 hêtres et chevaux jettent des ombres
 comme les fleurs des hypogées
 insectes, enfants et le *dor*
 restent à l'ombre d'un être sacré
 l'ombre de la Lune – charlatane
 recèle poètes et coquins
 et durant ses rares éclipses
 elle offre son ombre à chacun
 et la mer, pour grande qu'elle soit
 transporte des ombres dans tout flot
 parfois, pendant les naufrages
 on crie après l'ombre d'un bord
 des ombres, des ombres infinies
 qui nous broutent fort indomptées
 et si l'on fâche le destin
 on reste à son ombre, ombrés
 le seul Christ ne jette pas d'ombre
 son ombre est celle de personne
 mais les chrétiens mendient son ombre
 en guise d'amen et d'alléluia...

REMEMBER

il revenait vivant de la guerre
 il ramenait un harmonica tout petit
 lorsqu'il s'époumonait à souffler dessus
 je pensais qu'il avalait du pain béni

Simon avait hérité de deux bœufs
 la peau et les cornes – les deux l'étaient
 lorsqu'ils charriaient la bouse vers les vignobles
 jusqu'à mon cœur au joug s'attelaient

il avait aussi une lanterne allemande
 que j'ai troqué contre un pauvre fanal
 j'en étais à ma première escroquerie
 je ne salue même plus ce type trop pâle

le temps est passé – je prends du bouchon
 la guerre est morte dans des grottes de fumée
 mes os grincent déjà – et je grisonne
 la lanterne m'est utile à présent, allez...

CETOUBLI

l'ombre descend, abandonne le corps de l'homme
 se fait tapis à mes pieds horizontale
 on marche dessus, on la crache et on l'use
 elle ne se plaint pas qu'elle en ait du mal

je la considère qui gît sous moi
 et parfois – rarement – je m'aperçois
 que c'est bien l'ombre muette qui me porte sur son dos
 tout comme dans le temps, mes père et mère à moi

je veux lui payer à boire dans quelque bistrot
 que l'on prenne un verre ensemble, qu'on s'attable
 mais l'ombre fidèle reste immobile, sans broncher :
 à l'instar d'un chien, elle reste sous la table

je pensai alors à descendre jusqu'à elle
 mais elle s'est enfuie quelque part sous la terre
 nous fûmes submergés par les fleurs et l'oubli :
 il nous survolait quelque chose comme un souffle d'air.

L'HUMAIN

L'homme abandonna à pied
 la révolution cyclique
 et vers le soir, il parvint
 dans la légende biblique

dans son crâne nul il cachait
 sept vocables peut-être latins
 des trucs et autres choses pareilles
 d'autres tares et pêchés humains

dans le vide croisa un Homme
 et y allongea son fer
 ce fut là le premier pacte
 conclu avec Lucifer.

la nouvelle parvint au ciel
 où Dieu sorts forgeait bien coï
 qui pensa sentencieusement :
 Tiens, l'homme ressemble bien à Moi.

Slavomir ALMĂJAN
(Canada)

Perpetua Rostire

(În colivia stigmei)

Existăm, undeva, la marginea de sus a verticalei, pe baza unei identități pe deplin cunoscută numai de Dumnezeu și, în parte, de sinele nostru. Spun „în parte” datorită diverselor contexte în care ne scriem prezența sau destinul vremelnic. Astfel, vechea zicere „cunoaște-te pe tine însuși” devine un îndemn la nefericire, nefericire datorată inabilității noastre de a fi părtași unei cunoașteri depline în contextul materialului. Suntem, precum curgerea între maluri, prinși în paradigmele create de fluxul puternic al realului social, al tendinței noastre continue de a ne adapta unui context în mare parte ostil strigătului nostru lăuntric. Cu atât mai riscantă este tentativa de definire a identității lăuntrice printr-un mijloc venit tot de dinlăuntru! Da, ați înțeles, este ca și cum ai încerca să te ridici de la pământ trăgându-te de șireturile pantofilor cu care ești încălțat. Desigur, nevoia de autodefinire a fost pentru mulți rostul întregii lor trăiri. Este nevoie, și omul o recunoaște singur, de o privire de din afară, de un ochi care să vadă conturul sinelui, dacă pot spune asta, exact așa cum cosmonauții văd conturul pământului de pe lună.

Înainte de a discuta despre ceea ce știm noi înșine despre noi în relația cu Dumnezeu, propun să ne oprim puțin și să meditam la oglinda ochilor de afară ațintiți asupra noastră. Așa cum titlul acestui articol sugerează, suntem în permanență expuși riscului de a cădea în capcana opiniei semenilor noștri și de a ne conforma prezența socială în conformitate cu aceste opinii. Este, dacă vreți, o treptată, aproape imperceptibilă alunecare în capcana unei false identități pe care aș numi-o stigmă. Este ca o sumedenie de urme, adânci și urâte lăsate în cugetul nostru de bocancii murdari de caporal ai

celor ce-și asumă libertatea de se rosti în percepțiile cele mai intime pe care le formăm despre ceea ce suntem vis-a-vis de realitatea imediată. Cred că nu identitatea noastră este alterată de această alunecare, deși scopul nedeclarat al celui rău este s-o altereze, ci doar percepția a ceea ce suntem este alterată și uneori până la mutulare. Asistăm zi de zi la tragedii care surzesc universul, tragedii venite din conflictul dintre realitatea prezenței noastre așa cum o percepem și o realitate fabricată, cu normele relative ale mass-media. Aceste norme, de la definirea frumosului până la măsurarea succesului, sunt niște înlocuitori jalnici a ceea ce absolutul adevărului lui Dumnezeu propune ca normă, ca reper a tot ceea ce poate fi frumos, nobil, a tot ceea ce este demn de a fi numit succes.

Oglinda ochilor de afară, condiționată de populația covoarelor roșii ale Hollywood-ului, a creat o imagine atât de distorsionată a realității încât, pentru un ochi cu priviri nealterate, aceasta ține de domeniul basmelor cu excepția sfârșiturilor care dintr-o dată atestă falsul premiselor, demascând niște precepte menite să răspundă chemării dolarului în ultima instanță. Vedetele de azi, jalnice străluciri spoite peste putregaiul lăuntric, etalează o idee de frumusețe bazată pe temeliile mai mult decât absurde. Ce poate fi mai efemer decât ceea ce goliciunile etalează sub masca îmbrăcămintei de modă? Și apoi, ce va mai rămâne atrăgător din ținuturile pielii mâncate de viermi, putrede, undeva sub o impetuoasă piatră de mormânt? „Frumoasele” de azi, cele care impun standardele acceptării, n-ar putea fi demne nici măcar să lustruiească pantofii curtezanelor de acum un secol...

Aviz amatorilor! Idolii voștri de putregai de azi vor fi în scurtă

vreme niște foști, pentru care nu se va irosi nici măcar o bărfă... Căutați-vă pilde de urmat în altă parte! Nu vedeți fețele înflorite de o frumusețe îngerească ale mamelor consumându-se într-o dragoste jertfitoare pentru odraslele lor, ale bunicilor cu munți de răbdare pentru nepoții lor, ale învățătorilor de școală veche care se irotesc în arăturile noi ale minților tinere de dragul viselor care trebuie cultivate și apoi plivite de buruienile mondenului, pentru cauze mult mai presus decât mulțumirea de sine?

Auzim, vorbindu-se de tragedii, mai ales în tânăra generație, ca urmare a falselor premise ale frumuseții. Tinere handicape psihice pentru că sunt scunde, pe când Paris Hilton este aproape unanim văzută drept purtând o frumusețe demnă de râvnit... Altele, între tinerele de azi, sunt bânuite de gânduri de sinucidere, pur și simplu pentru că nu sunt acceptate social din pricina simplelor atribute fizice. Depresia și anorexia au ajuns probleme obișnuite pentru noua generație de tineri.

În rândul băieților, presiunile sunt asemănătoare. Trăim într-o vreme în care valorile generației noi se bazează pe tot ce este trecător... O muzică „bună” trebuie să fie în primul rând vandabilă, să creeze emoțiile primare și să răspundă acestora. O carte „bună” trebuie neapărat scrisă de scriitori mediocrii sau de cei vânduți mediocrității. Influența „artelor” de azi este dezastruoasă. Mă întreb cum de libertatea de expresie legiferată de stat și protejată atât de bine de cei ca ACLU a generat atât de mulți înrobiți de gunoaiile senzualului și ale violenței? Ce-ar fi zis Dostoevski dacă s-ar fi trezit deodată pe aleile de „Best Sellers” ale librăriilor de azi? Care ar fi „clasicii” produși de anii 2000?

Este timpul ca oamenii în toa-

tă firea să-și dovedească puterea de a discerne. Prea mult din ceea ce suntem cu adevărat este înghițit de stigmă... Este timpul să readucem absolutul drept reper pentru ca tot ceea ce este vremelnic să fie înghițit de valori nepieritoare. Există un neam de oameni de umerii cărora atârna puterea dar și răspunderea pentru inițierea și producerea unor profunde schimbări... Biserica, cea care ar fi trebuit să fie leagănul sublimului atât prin convingerile divine ale credincioșilor cât și prin încurajarea spiritului creator al individului, a ajuns mai degrabă un loc unde elitismul a atins apogeul. Cum ar putea cineva care, precum David, simte cum „cuvinte pline de farmec îmi clocotesc în inimă” cum ar putea deci acel cineva să fie auzit, cum ar putea el să săreze pământul cu sublim, dacă toată lucrarea asta este rezervată profesioniștilor? Este drept că „lucrarea mea de laudă”, cum zice psalmistul, trebuie să năzuiască înspre atingerea sublimului, dar o inimă aleasă poate muri cu cântecul înlăuntru atunci când nimenea nu este pregătit să asculte. Da, precum în colivia stigmei, purtăm în noi comori ascunse, îngropate adânc de ceea ce alții, semenii noștri, găsesc că suntem. O, libertate, unde sunt aripile gândului înnobilat de sfinte căutări, să ne ducă într-o înălțare de spirit vrednică de a ne dezvălui adevărata identitate, ca din colivia și de sub semnul stigmei să ne ridicăm purtând semnul împărătesc de copii ai luminii?

Din fericire, suntem prezenți în realul vremelnic purtând chipuri distorsionate de contextul care ne este ostil dar existăm într-o rostire infinit mai înaltă, suntem prilejul rostirii perpetue a unei libertăți cum numai bălăia crucii o poate aduce. Da, există șansa propriei regăsiri, șansa ieșirii din labirintul relativismului!

Cezarina ADAMESCU

VÂRSTE ȘI ANOTIMPURI FRĂGEZIMI DE SEPTEMBRIE

secvență niponă

*Spectacol autumnal –
lună-n declin,
sârbă de frunze.

*Frăgezite lumini
de septembrie
dincolo de orizont.

*Țipăt neliniștit
albatroși în siaj –
departe – un far.

*Zdrențe din mantia
de lumină a nopții -
Auroră.

*Marfă proaspătă
în hala cu vechituri
a mahalalei.

*Cohorte de aștri
saturate de cer -
rătăcite pleiade.

*Frunze foșninde
scrijelate cu lama;
mărul – viermănos.

*Glezne întinse
bot umed de cățeluș
răcoare duioasă.

*Pupa de flutur
în brațele străvezii –
păianjen flămând.

*Ninsori veștede.
Covrig în coada mței –
iarna la ușă.

*Nuntă-ntre cer și pământ
pe-o sârmă ghimpată
doi guguștiuci.

*Verde la chip
omul pădurii
cu sufletul desfrunzit.

*Cai de fum
în spatele steiului -
umbre împrăștiate.

*Bănuți gălbiori
cu gust de câmpie
fulgi de porumb.

*În aerul pur
zvon gureș de grauri
despică pădurea.

*Mori de cuvânt
macină gânduri -
în evantai de miresme...

*Frunze lichide
lună mușcată de nori –
cocorii plecând.

*Dulce efemer –
sculptură în pepene
roșu parfumat.

*Desişuri virgine;
cerb rătăcind prin păduri
către izvor.

*Greieri pe miriște
împart liniștea –
satul – fără coșai.

*Seri de Gustar,
frunze murite.
Tăcere strivită sub tălpi.

CETĂȚII DE SPIRIT: CONSTELAȚII DIAMANTINE -omagiu liric aniversar-

*Zbor ideatic
Lumină de Duh
Crez și mărturisire.*

*Virtutea valorii
în spațiul de grație
din Constelații.*

*Mit și istorie
floare de vers
fructe de spirit: Lumină!*

*Buchețel de corali
din adânc spre Înalt
Constelații.*

*Simplitate de spirit
măreția smereniei –
destine.*

*Crestele lumii
prinse în duh de cuvânt.
Cetate de spirit.*

*Pâcla vremilor
zdrobită de lumina
din Constelații.*

*Constelația Lyrei.
Dă-mi Doamne,
aripi diamantine.*

*Senzație –
nimic rău nu te poate*

*atinge –
Poezia.*

*Treaptă cu treaptă -
Parnas mioritic.
Pas definitiv.*

*O floare de vers
înmiresmează-n culori
întreg Univers.*

*Duhul cuvintelor
fâșnește-n azur
curcubeu de nesațiu.*

*Pe sub stele – duium,
poetul arhitect și
constructor de fum.*

*Mori de cuvânt
macină gânduri -
în evantai de miresme...*

*Adierea mătășii -
clipe înscrise
pe-un ceas de nisip.*

*Licăr de suflet.
Plăpând și sacru –
„ACEL CEVA”.*

*Prezent continuu
urgență lirică,
stare de grație.*

Daniela SITAR-TĂUT
(Bratislava)

Narcisism, seducție și autoerotism în prozele Hortensiei Papadat-Bengescu

continuare din nr. trecut

În paragraful V, aceasta face o declarație șocantă: „Am un amant! Da. Eu, Bianca Porporata, alba ta amică, ultima ta cuccire, imaterială, eu, cea mai mândră”. Ea utilizează termeni aproape lubrici, amantul constituind un substituit al iubitului, pentru ca tenta de mister și ilegalitate a isprăvii sale să fie augmentată, acționând similar fetelor din veacul XX, atinse de morbul psihanalizei, care erau capabile să verbalizeze pornografiile cele mai crase, dar nu puteau trece la faptă, bariera logos-acțiune vădindu-se impasabilă. „Amantul” fetei, cel care vine în cruntat, rece și aprig, o răstoarnă violent, o ostenește, asudă, o strânge în brațe nimici-toare, o bate și o alungă, se dovedește a fi vântul, fie unul periodic ca musonul, fie aprig ca mistralul. Pretinsa perfidie și intruziune a pajului-vânt-zburător, dincolo de aspectul personificator și metaforic, are ca scop crearea unui egalitarism: unui *summum* de amante reale, pe care Juan le-a avut de-a lungul vieții, Bianca-i opune o parodică echivalență, de factură ireală însă. Silueta indefinită a ființelor masculine, ca întrupări zburătorești este prezentă în numeroase narațiuni, devenind un veritabil laitmotiv ale prozelor scurte bengestiene, printre care *Vis de fe-*

meie, Dorința, O pasăre..., probând încă o dată dorința nerefulată de împliniri erotice la protagoniste scriitoare.

Închisă „de vie” într-un carmel, Biancă nu-i rămâne decât evaziunea, ca mijloc de existență. Oamenii de aici îi sunt străini, vorbesc o altă limbă, a cărei inteligibilitate nu poate fi decriptată de o eroină care vibrează la melosul altor sfere. Orgia erotică, pe care și-a imaginat-o cu numai câteva pagini în urmă cu vântul-zburător, conferă parcă fetei percepții hinduse ale fenomenului. Ea se lamentează unui ideatic Don Juan pentru viața steapă și sterilă pe care o duce, de *spleen*-ul cotidian, de viața ei pauperă la nivel faptic, explicând astfel necesitatea confesiunii: „Juan, fiindcă mi-e urât”.

Poetica atmosferei pare lugubră, un topos claustrant, ale cărei singure vietăți sunt corbii, mesageri thanatici. „De altfel, similitudinile cu poemele bacoviene sunt, nu atât de ton, cât de atmosferă. Există, deși nu la fel de metalică, de rece și de dezolantă ca la Bacovia, o atmosferă uneori sepulcrală, cu amurguri triste în care cobesc, prevestitori, corbii”¹¹, este de părere Eugenia Tudor Anton, exegeta care consideră, în același studiu¹², că nuvela reprezintă o conversie feminină a *Luceafărului* eminescian. Pe un ton ce se vrea intimist, Bianca dezvăluie secrete paradoxale. De exemplu, ea este unica deținătoare a științei modalității în care iubesc băieții mici: la fel ca acei mari, mai târziu! Logica ironiei elucubrante mai înlătură o parte din vălurile siropoaselor ipostaze anterioare, sentimentalismul desuet, lacrimogen, romanticul purulent liric. Verbele sunt trecute acum la modul condițional, delimitând oarecum tranșant granița dintre ipotetic și virtual. „Luna” și imnul adresat ei, se impune ca artificiozitate hipnotică al divagațiilor anamnetice ale Biancăi. Etapizat, apar în scenă și alte personaje, episodice desigur: Doamna Frosina și „cumătra Anita, cea rea de gură și cu glasul de cratiță spartă”, inoculând un tranzitiv aer de veridicitate. Astrul selenar este personificat și el, metamorfozându-se în Domnița proteguitoare, zâna bună a inocentei fete. Într-o astfel de seară cu lună plină

(propice apariției vârcolacilor și altor întrupări fantastice), fata are impresia prezenței lui, a lui Don Juan, în ipostaza unui „fecior întunecat”. Zburător și Luceafăr în același timp, acest „Satan, bărbat fermecător” oniric, pârjolește buzele fecioarei, dornice de iubire și posesiune fizică. Deși Bianca pare a fi fermă în prezentarea veridicității apariției demoni-cului bărbat, în fraza imediat următoare, jocul nuanței și al incertitudinii, al aparenței ambigui-zante, dezvăluie încă o dată, tectonica temporală și trișeria verbului.

Fantasmelor fetei par a acoperi întreg universul: luna este învinuită de un misterios *rendez-vous*, comportându-se ca o signoră mascată, ca o amantă voalată, florentină desigur. Nu mai suntem siguri nici de geografie. Dacă la începutul micro-romanului delimitările spațiale confereau cu certitudine indici de ordin hispanic, acum dinamitarea hărții ne dirijează spre Italia. Echivocul plutește în aer și, întocmai ca și în cazul lui Kierkegaard (în al său *Jurnal al seducătorului*), te îndoiiești de tot: Johannes seduce într-adevăr sau totul se petrece la nivel cerebral? Aceeași ambiguitate evenimentială planează faptic și în cazul eroinei indigene: Bianca este sedusă, se autoseduce, este sau nu femeie? Elogiile ei, de la lună la mare, de la vânt la Don Juan, de la ploaie la corbi, dau impresia unei ambivalențe sexuale, deși androginismul protagonistei este exclus. Bianca își propune să se îndrăgostească, își creează iubirea, o descrie, o evocă, o multiplică, amplifică, dovedind veleități certe de cosmopolitism senzual.

Masochismul intelectual, pigmentat de nevoia paralelismului (eroina îndoindu-se retorice de capacitățile ei de a fi o nouă Desdemonă, Julieta sau Margareta), glisează înspre o analiză *in nuce* a apriorismului suferinței, a martiriului erotic, de care au parte reprezentantele sexului frumos. Dorind să se înscrie în galeria marilor iubite donjuanești, Bianca oscilează spasmodic între Eros și Thanatos, proclamând omnisciență: „e mult mai ușor să mori pentru cineva, decât să trăiești pentru el”. Elogiul este deturnat înspre viziunea vieții în doi, ipostază nu tocmai idilică, în care destinul implacabil ar fi operat și mai insinuant distincția dihotomică dintre yin și yang. Autoflagelarea sa este și

Hortensia Papadat-Bengescu

de factură sufletească, eroina motivându-și alegerea pentru suferință, pentru dorința de a fi pedepsită, ca urmare a faptului că „*măinile tale cu eter impalpabil sunt netrebnice acum*”. Bianca se simte datoare să-l ponegrească totuși pentru afront, dar îl și grațiază imediat, considerând preferabil să-și permute suferința și s-o ridice la exponent. Bianca este o cabotină redutabilă, care debutează mimetic, într-un temerar act de rivalizare cu prototipul, fiind, *in facto*, întocmai ca maestrul său, incapabilă de iubire. Este mult prea narcisiacă și, în ciuda bovarismului de suprafață, nu are sentimente de admirație și dragoste decât pentru propria-i persoană. Invocarea lui Don Juan, căruia-i solicită lecții de seducție, nu este decât un pretext, care să-i legitimeze, egalitarist, expansiunile erotice ulterioare. Bianca are câteva din caracteristicile Diotimei din *Banchetul* lui Platon, a cărei inteligență nu cunoaște însă, spre deosebire de modelul elen, decât subspecia, nu tocmai neglijabilă, a intuiției instinctuale. Eseistul mexican, Octavio Paz, în *Dubla flacăură*. Dragoste și erotism, consideră că Don Juan reprezintă „*imaginea răsturnată a erosului platonician*”¹³. Analogia între eroina Hortensiei Papadat-Bengescu și partenera de conversații socratice, se axează pe aceeași logică a legitimității distributivității și descrierea gradată a etapelor erotice. Pornind de la menționarea faptului că este imposibil să nu iubești un trup frumos, Diotima remarcă nonșalant că acesta nu constituie un unicat și că ar fi aberant prin urmare să nu le iubești pe toate. Femeii „*nici măcar nu-i trece prin minte să se gândească la sentimentele celui pe care îl/o iubim; îi vede ca pe niște simple trepte ale urcușului către contemplație. De fapt, pentru Platon dragostea nu este propriu-zis o relație: este o aventură solitară*”¹⁴, remarcă Octavio Paz.

Deși intitulat *Lui Don Juan în eternitate*, macro-poemul nu păstrează nimic din scenariul arhetipal: femeile din trecutul seducătorului sunt abia sugerate (rareori numite), el nu este însoțit de nici un Leporello, Don Camillo eventual, în ultimă instanță ar putea fi echivalat unui Don Ottavio (logodnicul) sau Comandorului (tatăl), dar ipoteza este deja deplasată. Important pentru Bianca nu este evenimentul în sine, (demersul lui faptic), ci trăirea lui afectivă, surogatul ficțional. Astfel, nu contează dacă Don Juan a venit sau nu în umbra grădinii, dacă l-a sărutat, așteptat, gonit, dacă orgia erotică, protejată de umbra nopții s-a materializat sau nu, elogiul continuă, infatigabil, ineluctabil: „*A fost o noapte de nesațiu? Nu știu. Cunoașterea nu e lucru de căpetenie. Eu simt, deci exist.*” Practicând sofismul, logica para-

doxului feminin declanșează percepții deconcertante, căci pentru Bianca este mai importantă „*starea de îndrăgostire*”, decât iubirea în sine, concretă, veridică, determinabilă.

În subcapitolul XVI, „*Forse che si, forse che...*”, destinul eroinei îmbracă fermele contururi ale unei existențe cotidiene applatizante, trăită într-un prezent extrem de acut. Don Camillo (consortul sau doar confesorul ei), sugerându-se chiar ipoteza unui iubit interesant, ceva mai în etate, este înfățișat ca unica efigie a lucidității, singurul care se îndoiește de veridicitatea acestui Don Juan (căci pe cel „*adevărat*” pare a-l cunoaște), dar care îi conferă chiar și sosiei circumstanțe atenuante. În viziunea sa, prototipul își caută perpetuu idealul, dar Satan, stăpânul său, nu-l lasă să-l descopere: „*Eu știu că Don Juan are fatuitatea unei glorii numerice, știu că e un mare statistician, și de aceea întrebară mea e inutilă. Domnița albă este o femeie - mai mult, o cifră.*” Domnița albă și pajul sunt personaje dublu ficționale: în primul rând de autoare, iar apoi de eroină, având de-a face astfel cu o poveste în poveste. Cuplul din vis reprezintă o proiecție, un dublu al Doinei Bianca Porporata și-a lui Don Juan, legenda fiind concurată de cuplul oniric.

Bianca, în schimb, e sigură de veridicitatea fantasmelor sale, pe care o interpelează cu obstinație asupra capacității acestuia de a o iubi, îl acuză pentru masculina lui lașitate, un excelent prilej pentru naratoare de a-și derefula spinii estetici androfobi. Pentru ca diferența dintre iubirea feminină („*o mare*

problemă a existenței”) și cea masculină („*o destul de mare problemă*”) să fie și mai tranșantă, protagonista propune nici mai mult nici mai puțin decât o grevă a amorului la femei. Și aceasta, în plin Ev Mediu spaniol, (regizat desigur), enclava temporală perturbată doar de prezența telefonului. Abia acum identitatea lui Don Camillo este dezvăluită, el fiind tutorele său, un prelat răspopit, care-i ține permanent predici despre păcatul lăcomiei, parabola fructului oprit și despre infern.

Din cântul XVIII se produce o sciziune în dragostea idolatră a Biancăi. Ea începe să-l acuze pe seducător de cameleonism, sub influența lui Don Camillo - poate -, conferindu-i atribute de șarpe biblic. Ipostaza nu este deloc originală, în multe variante Don Juan fiind asemuit fie Șarpelui, fie Diavolului. Jean-Paul Clébert, schematizând simbolistica reptilei, nu ezită să-l apropie de seducătorul legendar: „*șarpele a rămas stăpânul dialecticii vitale, strămoșul mitic, eroul civilizator, Don Juan-ul stăpân peste femei și decitat al tuturor eroilor și profeților ce apar într-un anumit moment al istoriei, și asemenea lui Dionysos, regenerează omenirea*”¹⁵. Apăsând puternic tasta solitudinii, protagonista operează în sfârșit disjuncția predominantă dintre ea și cuceritor: „*Juan, tu cunoști viața, eu o ghicesc.*”, frază ce dezvăluie multiplele trepte pe care trebuie încă să le escaladeze în procesul devenirii unui dublu al maestrului. Reproșul, de această dată, este realizat din considerente de ordin faptic și reprezintă disperata semnare a unei femei respinse, cu toate că atributele feminității ei erau toate superlative. Bianca reacționează congener reprezentanților sexului frumos din epoca modernă: dacă sunt acostate, resping bărbații, considerându-i *macho*, iar în cazul în care aceștia le ignoră, proclamă dispariția adevăraților reprezentanți ai masculinității și scăderea virilității lor. Gilles Lipovetsky, încercând să explicitizeze cauzele care au condus la disoluția tacticilor de cucerire, remarcă faptul că diminuarea manevrelor de seducție se datorează inversării raporturilor tradiționale, „*care, de secole, atribuiau bărbaților inițiativa, iar femeilor așteptarea. [...] Pentru a-l seduce pe bărbatul pe care l-a ales, femeia nu-și poate declara dorința, ci trebuie să simuleze postura de victimă. Cultura masculină a agățatului a intrat într-o criză: ca și alți eroi moderni, Don Juan suferă de o mare oboseală*”¹⁶. Deși observațiile se referă la epoca noastră, prin imputările Biancăi, aceasta se apropie flagrant de ideile promovate de mișcarea feministă. Erotismul protagonistei nu merge până în a vedea în Don Juan un *gogo boys* ori *chependales*, celebrii

Florin Măceșanu - Flori de câmp

profioniști de *strip-tease* masculin, dar transformă bărbatul într-un obiect, o păpușă virilizată, pe care o schimbă în momentul în care a apărut un model nou. Deși textul pare destul de pudibond la nivel lexematic, punctele de suspensie amplifică insolenta demersului eroinei. Tot acum se petrece o sciziune în planul morfostilistic. Deși adresarea este în continuare directă, iar eroina păstrează apelativul Juan, utilizând un „tu” generic, Hortensia Papadat-Bengescu își obiectivează personajul, pe care-l pune sub lupa omniscienței auctoriale, într-o descriere voit impersonală a protagonistei.

Ultima scrisoare dezambiguiască în tregul, fiindcă pubera are din nou revelația prezenței lui Don Juan. Întorcându-se pe furis în pragul mănăstirii, dintr-o escapadă ale cărei acțiuni sunt abia sugerate, trăind din plin beatitudinea cvasioniricelor sale elucubrații, Bianca îl vede atât pe neînduplecatul cerber - Don Camillo, cât și mantia neagră, diavolească, a cuceritorului, o amuletă protectoare a iubirilor culpabile. Ultimul antiomagi reinițializează portretul fizic al lui Juan, un *summum* de elemente a căror ambiguitate conturare s-a produs de-a lungul poemului: „*Sufletul aspru*” este echivalent vântului, ochii negri - corbilor deja semnalati etc. Renunțarea, oboseala alergării după un ideal, antrenează această ultimă, insidioasă, compensatorie întrebare, grefată pe morbul curiozității și a nevoii de certitudine. Ea se adresează acum personajului, utilizând persoana a II-a plural, un pronume de politețe senioral, ceea ce implică automat și o doză de respect, dar și distanțarea, conștiința intangibilității idealului. Armele sunt depuse definitiv, Erosul părănd a ceda locul Thanatosului: în fiecare seară eroina își dorește să nu se mai trezească, devenind prizonieră a lui Morfeu, preludiul morții fiind una dintre interpretările cele mai frecvente ale excipitului. Aceasta este însă doar masca șantajistă a victimizării, deoarece ultimele fraze dezminț pasivitatea, iar travestiul inocenței, purtat persuasiv până acum, este dinamitat printr-o rafinată răzbunare perversă: „*Juan, aș vrea să-ți fac un dar, și nu știu dacă e urât sau frumos, pentru că străbuna mea, Eva, a amestecat apele celor două izvoare de Bine și Rău... Cavalier diabolic, îți promit că-mi voi lua un mire al păcatului cu numele tău predestinat*”. Trișeria este însă majoră și ultra-permisivă distributiv. Deoarece Bianca Porporata nu cunoaște înfățișarea concretă a seducătorului, promisiunea făcută, un ade-vărat cod al onoarei feminine de această dată, îi conferă legitimitatea de a-l căuta perpetuu, încercând să-l descopere sub masca

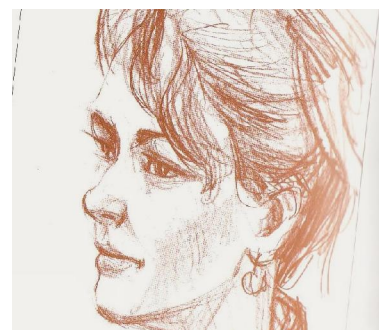
fiecărui bărbat. Inversarea rolurilor este acum totală, protagonista reușind chiar să-și devanseze maestrul care, devenit inutil, este repudiat „*în eternitate*”, în ficțiunea din care a fost invocat. Mitul androginului poate fi perceput și în această istorie a seducției, în care Don Juan va fi veșnic căutat, dar nu pentru a se răzbuna o onoare pângărită, ci tocmai din pricina neexercitării obligațiilor lui de amant, de hermeneut al feminității. Protagonista pare a-și începe propria-i legendă, ca o veritabilă Dona Juana, pentru care bărbatul nu reprezintă decât reduplicări ale unui prototip, care nu poate fi atins niciodată.

Contrar feminismului promovat în epocă de către contesa Anna Brâncoveanu de Noailles, autoarea *Lui Don Juan în eternitate* o devansează estetic. Ea atrage prin descrierea mecanismului autoseducției, prin decip-tarea abisalelor resorturi ale feminității, tehnica narativă și descriptivă, în care luxurianta frazeologică, proustiană, este aproape omisă, (spre deosebire de abordările românești), într-o vâltoare senzorială în care Eros, Thanatos și Morfeu coabitează confortabil, o odă a capacității femeii de a surmonta limitele impuse de tradiționalism. Opțiunea este interesantă, abordarea probând o obediență calină la început, dar care este boicotată de propriu-i text, ce demonstrează o virilitate cognitivă cu mult deasupra opticii vremii. Bianca Porporata devine astfel prima Dona Juana a literaturii române care, printr-un travesti provizoriu, al novicelui dornic să asimileze lecția seducției, ajunge nu numai să se transforme într-un rival feminin al seducătorului, ba chiar să-l depășească, beneficiind de o experiență bicefală: strategiile ispitirii, însușite de la maestrul de necontestat al tuturor timpurilor, modelate pe filieră feminină, cărora li se atașează propriile acțiuni.

Note

11. Eugenia Tudor Anton, *Hortensia Papadat Bengescu și poezia confesiunii*, în *Ipostaze ale prozei*, Editura Cartea Românească, București, 1977, p. 193-209.
12. ibidem, p. 428.
13. Octavio Paz, *Dubla flacăra. Dragoste și erotism*. Traducere din spaniolă de Cornelia Rădulescu, Editura Humanitas, București, 2003, p. 42.
14. ibidem, p. 41 și urm.
15. Jean-Paul Clébert, *Bestiar fabulos. Dicționar de simboluri animaliere*. Traducere din limba franceză de Rodica Maria Valter și Radu Valter, Ed. Artemis&Cavallioti, București, 1995, p. 278.
16. Gilles Lipovetsky, *A treia femeie*. Traducere de Sergiu Ruba, Manuela Vrabie, Editura Univers, București, 2000, colecția „Sinteze”, p. 39-43.

Florentina-Loredana DALIAN

Șeful de Gară

O gară mică, între munți. Clădirea e veche, bijuterie arhitectonică lăsată în paragină. La streșini, cuiburi. Izbânda vieții. Peronul e gol, iar cele două linii de cale ferată par luate dintr-un joc pentru copii. Și totuși, pe acolo, circulară, din când în când, trenuri. Și miros de tei înflorit.

Șeful de gară ține în mâini o vrabie rănită. Toată atenția lui se focalizează între cele două palme - așezate una dedesubtul, alta deasupra pasării - între care s-ar zice că s-a concentrat întreg universul.

„Și trenurile?”, întrebă femeia. Răspunde într-un târziu, cu gândul aiurea: „Trenurile... merg. Și când se defectează, are cine să le repare. Dar dacă pasărea aceasta nu va mai zbura...”

Într-o gară uitată, într-un spațiu-timp încremenit, un om se îngrijorează de-o aripă frântă a cărei neînțdrăvenire ar putea frânge un univers.

Femeia și bărbatul de îndepărtează, lăsându-l pe șeful de gară cu grijile lui. „Toți purtăm în noi o însângereare”, îi spune el, strângând-o la piept. „Doar că nu toți avem șansa ca cineva să ne mângâie rana cu palmele sale”.

Trenul pare venit din alt timp. Cei doi urcă. Singurii călători din gara dintre munți. Ce mare tristețe e-o gară mică între munți! Doar șeful de gară face din ea o lume. O lume în care zborul unei pasări e mai presus de mersul trenurilor.

Gândește la cei plecați. „Cum vă mai târâți dorurile dintr-o gară în alta! Măcar eu nu mai aștept nimic! Și, mai ales, pe nimeni. Și totuși, dacă reușesc să fac pasărea asta să zboare, poate cine știe...”

Marian PĂTRAȘCU

Cravata roșie de pionier (I)

(fragment din cap. II al romanului “Viața ca o provocare”,
Editura *Fortuna* Râmnicu Vâlcea, 2010)

Ușa clasei s-a deschis brusc și în cadrul ei a apărut „domn’ Nelu”. Era un bărbat bine clădit, de înălțime medie, cu trăsături ferme. Sprâncenele negre și stufoase de deasupra unor ochi negri, scăpărători, contrastau în mod izbitor cu părul des, scurt și grizonat, îndreptat întotdeauna în sus. Deși culoarea părului îl făcea să pară în vârstă, dacă avea doi-trei ani peste patruzeci! Și mai avea o palmă așa de grea..., ca o labă de urs! Niciun băiat nu scăpase fără a face cunoștință cu ea măcar o dată într-un an școlar! Fetele erau urecheate sau li se dădeau la palmă cu linia ori cu o nuielușă de alun. De altfel, aceste corecții erau aplicate cu încuviințarea părinților care, la începutul fiecărui an școlar, toți, fără excepție, îi spuneau învățătorului același lucru:

– Domn' Nelu, dacă nu învață
sau nu e cuminte, altoiți-l, eu nu
mă supăr!

Marinică și-a amintit că atunci, în prima zi de școală, în prezența mamei-sii, Oara lui Hobza, sau după măritiș, „Oara lui Mărian al lui Chircuț”, domn’ Nelu l-a luat de subsuori, l-a săltat pe catedră și cu degetul arătător de la mâna dreaptă împungându-i privirea, i-a spus ritos:

— Mă, copile, tu dac-ai să-nveți

ca maică-ta, ai să ajungi om mare!

Îi fusese învățător și maică-sii și Marinică auzise că, într-adevăr, ea învăța foarte bine, încă mai putea lega câteva propoziții în limba franceză. Dar mai știa și că, „om mare” - maică-sa n-ajunsesse. Rămăsese o biată casnică, e drept - harnică și mândră, bolnavă după ordine și curățenie ca și după laudele și recunoașterea suratelor ei, fiind neîntrecută la țesut covoare și cusut tablouri și dând tonul în moda feminină din sat.

Domn' Nelu a zăbovit preț de câteva clipe cu mâna pe clanța ușii, cercetând cu ochi scrutători pe cei treizeci și opt de elevi ai săi din clasa a III-a, îmbrăcați fiecare cu ce dăduse Dumnezeu, în-cât semănau cu o adunătură pestriță de circari: rochii întregi sau fuste din stambă înflorată, jersee lălâi din lână sau de cumpărat, multe dintre ele deșirate pe margini sau rărîte în coate, veste de lână sau de „monton”, câteva pulovere fără mâneci având drept model niște romburi mari, fiecare de altă culoare, bluze uni și că-măși în carouri, pantalonii de „raicord”, rar - de catifea sau stofă. În picioare, cei mai mulți aveau papuci din zdrențe - „trențe” în vorbirea loviștenilor - sau gumari. Doar câțiva se puteau mândri cu „teneși” sau cu sandale. Începuseră școala cu mai puțin de o lună în urmă și vremea era încă frumoasă, aerul limpede al toamnei dând peisajului o înfă-țișare picturală, fascinantă prin nuanțele sale coloristice. Soarele, ivit de după Gorniș, își revărsa razele argintii peste sat reflectându-se pieziș în apele Boiei și ale Oltului. Prin ochiurile pătrate de geam ale clasei pătrundeau dăre de lumină în care dansau vâlă-tucii de praf stârniți, și mai abtitor, de zbenguiala elevilor.

Ca la un semn, la apariția învățătorului în pragul ușii, hărmă-

laia din clasă a încetat și copiii au tâșnit în picioare începând să „behaie”, fiecare pe vocea lui, un cunoscut cântec patriotic la modă, care în mintea celor mai mulți care-l debitau în mod cu totul mecanic era... imnul țării:

„– Reeepublică măreață va-
aatrăăăăă,

Născută-n foc de bătălii,

*Slăăăviiiit să fii pământ al
păăăciii,*

*Slăăăviiiit să fii, slăăăviiiit
săăă fiiiiii!... ”.*

Marinică nu-și mai amintea când renunțaseră să cânte imnul care începea cu „Teee slăviiim, Româniie, pământ păăărintesc!”, dar știa că atunci când îl cântau, suna îngrozitor de rău în comparație cu „Reeepublică, măreață vaaatrăăăăă”, care evident, nici el nu suna ca la operă, dar totuși...!

În cadența cântecului și bălângănind pe lângă el catalogul pe care îl ținea în mâna stângă, domn' Nelu s-a îndreptat către catedră și a urcat pe podiumul vechi, care de fiecare dată scârțâia dureros sub picioarele lui. A trecut apoi în spatele catedrei și a pus catalogul deasupra, după care a cuprins cu palmele sale mari spătarul scaunului șubrezit de vreme și îndelungă folosire. A privit un timp în jos gânditor, s-a îndreptat de spate și și-a ațintit privirea pe peretele din fundul clasei pe care atârnavă înrămate cele două steme: a țării și a partidului. Pe peretele din spatele său, deasupra capului, atârna, înrămat și el, portretul tovarășului Gheorghe Gheorghiu-Dej, președintele Consiliului de Stat al Republicii Populare Române.

Același portret atârna și pe holul școlii, la intrare, pe dreapta, deasupra unui butoi mare de tablă, vopsit într-un verde strident, așezat pe un cadru de fier și cu un lighean dedesubt. Butoiul acesta era umplut în fiecare dimineată cu apă de băut pentru

elevi, de Zdrăncăneț, îngrijitorul școlii, poreclit astfel pentru că „zdrăncănea” clopoțelul care anunța intrarea în clasă. Aici, tabloul tovarășului Gheorghe Gheorghiu-Dej era urmat de cele ale celorlalți membri ai Consiliului de Stat, în ordinea importanței rangului fiecăruia. De asemenea, fiecare carte de citire sau de limba română începea cu nelișitul portret al tovarășului...

Urmând exemplul învățătorului lor, elevii priveau și ei țintă, la rândul-le, portretul lui Gheorghe Gheorghiu-Dej, care, minune mare, și el îi privea tot așa, pe fiecare dintre fâncii care-și umflau piepturile ca niște foale, cântând ceea ce majoritatea dintre ei credeau a fi imnul țării; doar începea cu „republică”, nu? După doi ani și jumătate, Gheorghiu-Dej avea să moară, moartea lui survenind la scurt timp după o vizită oficială făcută la Moscova.

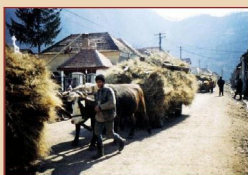
– Ruși l-au omorât!, avea să hotărască atunci Marian Frântu, un fost ilegalist care pretindea că fusese prieten cu Gheorghiu-Dej, cică stătuseră în aceeași celulă, în lagărul de la Târgu-Jiu.

Era un personaj pitoresc, foarte cunoscut în toată Loviștea și nu numai. Înalt și slab, dar vânos, brunet și cu privirea întunecată, însă pătrunzătoare, purta plete și barbă lungă până la brâu. Umbla vara îmbrăcat într-o peleurină neagră, lungă până aproape de călcâie, iar iarna - într-un palton la fel, fiind însoțit în permanență de doi câini-lupi. Tăcut și solitar, nu dormea vara acasă, ci undeva pe malul Oltului, unde avea un teren pe care-l cultiva cu porumb și legume. Acolo, la Cănsor, era „reședința” lui de vară, o colibă din lemne acoperită cu carton gudronat. Își făcea mâncare în cutii goale de conserve pe o vatră improvizată, folosind apă chiar din Olt, pe care

MARIAN PĂTRASCU

VIAȚA CA O PROVOCARE
- roman neconventional -

Traian T. COȘOVEI

Poezie, muzică și atitudine

„**Pe autostrada socială. Utopie și critică**”, volumul semnat de poetul și cantautorul **Paul Polidor**, stă sub semnul esențializării, dar și al radicalismului. Este cartea care îl definește cel mai bine pe autor în ipostaza de menestrel sensibil, aplecat asupra sunetelor grave, profund și reflexiv, dar și militant uneori, pamfletar până la limita denunțului social vitriolant. Mai mult, așa adăuga faptul că Paul Polidor este un exponent al multilingvismului și al multiculturalității: poetul și muzicianul cântă în treisprezece limbi și, acum doi

o și bea, ceea ce era pentru conșăteni de mare mirare cum de nu se îmbolnăvea.

Uneori da la pește cu „plașca” intrând în apă până la brâu, nu se-ncurca el cu undița. Alteori îi ajuta pe Vasile din Pârâu, Vasile Ureche după numele adevărat, cunoscut și ca „Vasile al Stancii” sau Buzărnea, pe Râpu, Rancotă sau Puvneci care dădeau cu „hălăul” la pește. Se pricepea la vâslit și conducea cu dibăcie luntrea pe firul apei, mai primea și el câte un pește, cel mai mult îi plăcea somnul.

Pe atunci, Oltul era plin de pește. Apele bătrânului râu erau curate și nepoluate - situație care a început să se schimbe în mod dramatic după construirea com-

ani, a cântat la Filarmonica de Stat din Târgu Mureș după ce ani de zile a fost prezent în multe țări europene. Aproximarea de genul de performanță multimedia este lesne de identificabilă și în această carte-spectacol „așezată” sau rânduiește stilistic sub motto-ul: „Această carte este un pamflet și trebuie tratată ca atare!”

Pentru cititor, Paul Polidor este o prezență insolită, o surpriză: metafora sa dezinvoltă este aidoma parfumului de mentă într-o lume citadină sufocată de țevi de eșapament. Pentru comentatorul avizat, legitimitatea demersului său poetic este însoțită (și uneori accentuată) de moralitatea civică... o moralitate personalizată. Până la urmă avem de-a face cu „amprenta” unui destin asumat, un destin plasat sub semnul comunicării: „să spui ceva oamenilor/ mi s-a zis/ dar mutam/ în găoacea ei/ tăcerea// n-am pus lirei/ mai puțini paznici/ tot ce stă sub putere/ tace/ tace” (**Să spui**).

Paul Polidor este, evident, un poet al confesiunii, un mărturisitor, un rascolnic, dar în registru romantic. Poate de aceea, uneori, furia lui ori disperarea (perso-

nală), dezabuzarea și grimasa dezamăgită se sting în elegie, capătă surdina unui blues nesfârșit: „Vorbesc cu tine/ despre amărăciunea zilelor/ și reverii./ Eu dezvolt visul/ tu privești zilele/ în-covoiate/ de limita gorkiană/ antonimul ducelui/ bobârnac pe scara Richter./ Eu cresc/ tu rămâi suspicioasă/ minele regelui Solomon/ ar putea produce aur/ la ieșirea/ din clinice/ latențe.” (**Neîncredere**).

În alte secvențe din cartea sa poetul se răfuiește cu oamenii „prescurtați” de gânduri ori de idealuri. Spațiul meschin-belferesc-citadin-deprimant i se pare claustrofobic și este tratat cu deferență aristocratică a celui ce caută altitudinea ideilor ori intimitatea cea mai simplă într-un registru ce amintește de Brumarul ori Radu Stanca: „Nu mă lăsa să-mi fie dor de tine/ Vino prin peșterile cerului, polare; Tu uită de robirea ta docilă,/ Tu uită de rețete culinare./ Ce sănii curg prin plopii tăi târziu/ și se lovesc de rădăcini amare...// Întoarce-te în aburul fierbinte/ Al somnului ca fluturi de noapte,/ Că aripile-ți arse în deliruri/ Mi-s răsuflare și

ospăț de soapte./ Știu, iar atârni în albul tău cuier/ Încercărate de târziu suspine;/ De n-o să vii, o să te simt cum ningi/ Și-o să tembrac cu litere aldine...” (**Sânii curg**).

În general, Paul Polidor dovedește o tandrețe anarhică și un condei pus pe pamflet și gâlceavă cu lumea din jur. Cu o aureolă veselă și tristă, în siajul lui Caragiale, prin paginile cărții plutește câte un Romică americanizat ori câte o fantomă a feminității despuată de sentimente... Deasupra pâlpâie lumina uni supermarket globalizant și depersonalizant.

Paul Polidor este un poet cu o bună aplecare spre social, sensibil, inteligent și retractil în fața „gălăgiei” generale. Poemele sale se refugiază în sentiment, în cetatea de gheață a ideilor din care se lansează în incursiuni devastatoare spre teritoriile unde stafia lui Vlad Țepeș a rămas electrificată pe un panou publicitar care vă anunță că ați intrat în România!

binatelor chimice de la Victoria și Făgăraș. Pescari pricepuți la manevrat luntrile proprii și la dat cu „hălăul”, pescuiau pe atunci clandestin, se-nțelege, mituindu-l cu pește pe Horelu - șeful de post! Se prindeau mai ales somn, mreană, clean și crap. Erau adevărate delicatase, lapții și icrele - mai puțin cele de mreană, pe care dacă le mâncai, ajungeai în mod sigur la spital, fiindcă erau otrăvitoare.

Cei mai mari pești, erau somnii. Marinică avea vreo cincisăse ani când Buzărnea, cumnatul bunică-sii Hobzoaica, fiindcă era căsătorit cu sora ei mai mică - Stanca -, s-a-ntors într-o dimineață devreme de la Olt, cu ditamai somnul, abia l-au adus acasă cărat de patru oameni pe-o targă.

Copilul dormise în Câmpuri la Hobzoaica, bunica lui după mamă, iar Stanca venise din „viu’ nopți” s-o cheme la ea acasă ca s-o ajute să urzească și să vopsească niște jurebii din fire de lână țigaie, pentru că soră-sa Hobzoaica se pricepea la astfel de treburi. Voia să fie pregătită din vreme, căci înainte de a începe postul Crăciunului, „toată muierea vrenică” pune războiul de țesut „macaturi”, casa în care nu se-ntâmpla acest lucru, fiind considerată casă de „prăpădiți”. Hobzoaica l-a luat și pe Marinică la soră-sa, cărându-l în cârcă pe jumătate adormit, căci era devreme. Marinică „pircota” în vârful patului lângă Rica, fata Stancăi, mai mare decât el cu un an,

iar cele două surori trebuiau la „urzător”, când s-au pomenit cu somnul acela uriaș în casă. L-au pus pe o masă și au început să-l tranzeze, femeile lăsând baltă urzitul. Copiii, speriați la vederea monstrului aceuia de pește cu capul mare, negru și cu mustați lungi, negre, au rămas în vârful patului, la început căscând ochii cât cepele. Somnoroși cum erau, însă, s-au liniștit repede și au început din nou să „pircoteze”. Din când în când, Marinică se trezea și, de fiecare dată, se uita mirat la forfota din jurul somnului aceuia uriaș și, tot de fiecare dată, în primul moment, avea impresia că „nea Vasile al Stancii” tăiașe porcul, deși nici vorbă să fi venit Crăciunul!

Ovidiu IUANCU
(India)

Mit și modernitate

Mitul ca *Deus ex Machina* (II)

Deseori, între mit și *poveste* se așează, explicit sau subînțeles, semnul egalității. „Miturile au fost considerate adesea drept «fabule», cu siguranță surse de plăcere, probabil un mijloc indirect de a pălăvrăgi, dar niciodată modalități originare de oferire a unui sens figurat, de manifestare, într-un timp narativ, a unui adevăr fundamental”¹. Într-un anume sens, mitul chiar este o *poveste*, dar evadează din noțiunea prea facilă a poveștii abia când constatăm, și vom fi forțați să ajungem la o asemenea constatare, că el este prezent nu în lumea ficțională, ci tocmai în cele mai non/ficționale (dacă ne este permisă o asemenea formulare), ipostaze ale existenței umane. O *poveste*, oricâtă mitologie ar actualiza, este, fatalmente, dependentă de contextul creării ei, ea poartă cu sine amprenta unui timp real în care a fost concepută². Prin urmare, actul narării este din start viciat. El aparține, indubitabil, istoriei, în sensul în care dependența lui de un context istoric este evidentă. Înțelegem, aici, prin istorie „un fel de buclă sau de hernie pe suprafața eternității, o călătorie circulară pe care omenirea o întreprinde pentru a-și recupera paradisul pierdut”³. Exemplul cel mai la îndemână (unul din multe) îl regăsim în textele cronicarilor români, acolo unde un personaj istoric este înfățișat în funcție de interesele de moment ale cronicarului. Chiar și atunci când nu realismul este formula estetică ce stă la baza unei narațiuni, amprenta sau *spiritul veacului* (un echivalent al zeitgeist-ului din filozofia hegeliană) sunt ușor identificabile. Pe de altă parte, mitul transcende timpul, el este parte componentă a unui imaginar care se adaptează epocii, fără să se destrutureze în esența sa, căci „este în firea miturilor să încerce să prindă viață și să modeleze realitatea după imaginea lor”⁴.

O a doua diferență (care ni se pare fundamentală) între *poveste* și mit este caracterul de construct al primeia vs. geneza organică a celui de-al doilea. Chiar atunci când avem de a face cu o creație a literaturii populare, autorul ei se ascunde întotdeauna în spatele textului sau al rostirii (nu restrângem noțiunea de *poveste*, asociind-o exclusiv narațiunii scrise), pe când mitul, prin structura lui

arhetipală, este mai degrabă rodul ciocnirii dintre ființa umană primordială și misterul unui *illo tempore* imposibil de stăpânit. El descinde dintr-o transcendență care nu poate fi atribuită *poveștii*, acest atribut al mitului contribuind din plin la situarea lui în afara sferei de influență a societății umane. Această și pentru că, „pe de o parte, se pare că, atunci când vorbim despre mit, totul se poate întâmpla. Nu există logică, nu există continuitate. Orice trăsătură poate fi atribuită oricărui subiect; orice relație posibilă poate fi identificată. Odată cu mitul, totul devine posibil. Dar, pe de cealaltă parte, acest arbitrar este contrazis de similitudinile între miturile existente în diferite regiuni. Aceasta este problema: dacă în structura unui mit totul este posibil, cum putem explica faptul că miturile, oriunde în lume, sunt atât de asemănătoare?”⁵.

„Diferențele dintre mituri și povești ni se par substanțiale în primul rând pentru că, așa cum reiese din argumentarea noastră, *povestea* nu poate exprima decât ceea ce este accesibil omului, pe când mitul încearcă să ne transmită idei despre o exterioritate în care individul nu este decât unul dintre elementele ce participă în calitate de actant, un actant incapabil să anticipeze sau să genereze modificări esențiale în structura mitului. Spre exemplu, să analizăm mitul care (între miturile escatologice) se detașează prin frecvență și importanță: cel al potopului. Îl regăsim, fără greutate în Epopeea lui Ghilgamesh, în Vechiul Testament, în mitul dispariției Atlantidei sau în mitologia irlandeză. Raportul dintre mit și textele citate (adică raportul dintre mit și *poveste*, căci el este în discuție) este unul de subordonare a poveștii: textele diferă, secolele se scurg, dar mitul rămâne nealterat în semnificațiile sale. Nicio *poveste* ce valorifică mitul potopului nu se poate sustrage semnificațiilor acestuia: „ca și botezul, potopul purifică și regenerează, el este un imens botez colectiv. [...] Dacă formele n-ar fi regenerate prin dispariția lor periodică în ape, ele s-ar atrofia, și-ar epuiza posibilitățile creatoare și s-ar stinge definitiv”⁶.

Mai mult decât atât, în vreme ce *povestea* se rezumă la a se transmite unui ascultător

pasiv, mitul îl transformă pe individ în actor efectiv, odată cu actualizarea lui în rit. Ritul nu mai este o realitate *contemplatoare* (așa cum este *povestea*), ci devine realitate potentă, reactivând periodic, prin ceremonii mai mult sau mai puțin fastuoase, structuri mitice. Prin rit, mitul devine trăire autentică, evadează, deci, din ficțional. Individul recelebrează astfel, desigur în forme specifice modernității, momentele esențiale ale dezvoltării societății umane, redevenind, cu toate limitările pe care le presupune cultura în mijlocul căreia evoluează, contemporan cu tipul de trăire prin gest al omului primitiv. „Mitul apare cel mai frecvent dublat de un rit pentru că, dacă violarea interdicției este necesară, ea nu este posibilă decât în atmosfera mitică, iar ritul introduce individul în această atmosferă. Sesizăm aici esența însăși a sărbătorii: *este un exces permis prin care individul se vede dramatizat și devine astfel eroul*, ritul realizează mitul și permite trăirea lui”⁷. Să ne gândim doar la coridele spaniole, legitimate în virtutea unei tradiții îndelungate, chiar dacă ele nu reprezintă, ca act propriu-zis, decât semnele unei barbarii refugiate în inima unei Europe căreia îi repugnă, declarativ cel puțin, orice formă de violență (abundă în Europa organizațiile care au ca unic scop protecția animalelor).

Credem că metafora cea mai potrivită pentru descrierea relației dintre mit și *poveste* este cea a cercurilor concentrice apărute pe suprafața unei ape. Energia (mitul) care generează aceste cercuri concentrice nu se regăsește integral în niciunul dintre ele. *Poveștile* înglobează mitul fără a-l reda în integralitate și fără a-l epuiza.

Pentru Northrop Frye, „mitul [...] are multe alte semnificații în afara structurii sale literare”⁸, el „definind, așa cum poate, credințele religioase ale unei societăți, tradițiile istorice, speculațiile cosmologice [...]”⁹. Tot el sesizează că miturile „conțin forme ale tradiției”¹⁰. Prin tradiție, Frye înțelege, asemenea lui Eliade, pe care îl și citează, de altfel, cutume originare, transmise din *illo tempore*. Ne apropiem cu această viziune de ceea ce ni se pare că definește orice mit autentic:

transcendența și permanența. Orice posibilă definiție ce înglobează aceste două trăsături distinctive este, deci, susceptibilă a surprinde esența structurilor mitice. Rămânem pe aceeași linie, trecând în revistă și opinia lui Jean-Jacques Wunenburger, conform căruia „formarea unui mit nu trebuie înțeleasă ca o invenție sau o creație, ci, mai degrabă ca o actualizare sau, așa cum sugera deja Platon, ca o reminiscență”¹¹.

Pentru Roland Barthes, „mitul este un tip de discurs ales de istorie: el nu poate evolua din *natura lucrurilor*”¹². Analizându-l cu instrumentele semiologiei, la Barthes mitul are „o structură tridimensională: semnificatul, semnificantul și semnul”¹³. În fine, pentru Claude Levi-Strauss, substanța mitului „nu stă în stil, în originalitatea muzicii sau a sintaxei, ci în povestea pe care o spune”¹⁴. Considerăm că ambele interpretări sunt incomplete. Nu se poate susține decât forțând lucrurile că mitul este un discurs ales. Credem, așa cum am mai afirmat, că el evoluează în afara oricăror paradigme predictibile, și câteodată chiar împotriva lor (Lucian Boia vorbește de contra-mituri, dezvoltate tocmai ca reacție la discursul istoriei).

Vorbind despre relația fabulă-mit (înțelegem fabula în accepțiunea pe care Umberto Eco i-o dă termenului) într-un text popular descoperit de Constantin Brăiloiu, Mircea Eliade constată că „numai mitul spune adevărul. Nu era oare *mitul* mai adevărat din moment ce el restituia *istoriei* un sunet mai profund și mai bogat, revelând un destin tragic?”¹⁵.

Am trecut în revistă doar câteva dintre opiniile celor care au cercetat miturile și au încercat dacă nu să le definească, atunci cel puțin să le surprindă trăsăturile distinctive și modurile diverse de instaurare în lume. Observăm cu lejeritate diversitatea și, uneori, divergența opiniilor. Ea este generată de faptul că „în general, participarea la mit este dublă, fiecare fiind, în același timp, receptor, prin ascultare, prin lectură și totdeauna și puțin recreator, în măsura în care transmisia, orală sau scrisă, dă povestirii un aspect imaginativ personal”¹⁶. Un punct comun putem, totuși, găsi. Există un acord cvasi-unanim în privința permanenței miturilor. Ele nu pot lipsi din nicio societate, fie ea tradițională, modernă sau postmodernă.

Conceptul de *Deus ex Machina*, element al tragediilor antice grecești, este asociat astăzi cu orice rezolvare bruscă a unui conflict. Extrapolând, miturile reiterate permanent în ritualurile modernității pot contribui decisiv la soluționarea crizelor identitare și de legitimitate. „La primul semnal al unei primejdii majore, ne va fi dat să auzim vuietul

magmatic al miturilor ce urcă din nou din adâncuri și vom dori să ni se pară că zărim lumina încurajatoare a rugului reaprins”¹⁷.

Mitul se află în permanent dialog cu societatea în care se manifestă, un dialog de substanță despre origini, despre modul în care ele se pot proiecta pe axa viitorului. „La baza întregii gândiri se află o structură complexă de metafore mentale, în virtutea cărora înțelegem orice lucru ca fiind asemănător cu oricare altul”¹⁸. Și tocmai aici își găsește orice analiză a miturilor utilitatea imediată. Cât despre mitologia românească, ea pare a fi de multă ori centrată pe complexul cetății asediate. „Importantă, dacă nu cumva decisivă pentru definirea și înțelegerea mitologiei noastre istorice, dar [...] și a celei literare este *prezența constelației de mituri legate de fragilitatea ființei naționale*”¹⁹.

Concluzionând, vom înțelege prin mit o realitate ontică, un Dasein heideggerian, o remanentă mereu actualizată, o permanență fără de care evoluția mentalului colectiv nu poate fi înțeleasă.

¹ Jean-Jacques Wunenburger, *Viața imaginilor*. În românește de Ionel Bușe, Cluj-Napoca, Editura Cartimpex, 1998, p. 36.

² Cu excepția cazului în care acceptăm teoria conform căreia un creator se poate sustrage în totalitate timpului în care creează, ceea ce e cu totul improbabil.

³ Vladimir Jankelevici, *Pur și impur*. Traducere din limba franceză de Elena-Brândușa Steiciuc, București, Editura Nemira, 2001, p. 72.

⁴ Roger Cailliois, *Abordări ale imaginarii*. Traducere din limba franceză de Nicolae Balotă, București, Editura Nemira, 2001, p. 100.

⁵ Claude Levi-Strauss, *The Structural Study of Myth*, p. 429.

⁶ Mircea Eliade, *Traité d'histoire de religions*, apud Jean Chevalier și Alain Gheerbrant, *Dicționar de simboluri*, vol. 2. Coordonatori Micaela Slăvescu și Laurențiu Zoicaș, București, Editura Artemis, 1994, p. 308.

⁷ Roger Cailliois, *Mitul și Omul*, p. 19.

⁸ Northrop Frye, *Studies in Poetic Mythology*, New York, Harcourt, Brace @ world, inc, 1963, p. 38.

⁹ *Ibidem*, p. 33.

¹⁰ *Ibidem*, p. 31.

¹¹ Jean-Jacques Wunenburger, *Viața imaginilor*, p. 41.

¹² Roland Barthes, *op. cit.*, p. 108.

¹³ *Ibidem*, p. 113.

¹⁴ Claude Levi-Strauss, *op. cit.*

¹⁵ Mircea Eliade, *Mitul eternei reîntoarceri*. Traducere de Maria Ivănescu și Cezar Ivănescu, Buc., Ed. Univers Enciclopedic, 1999, p. 48.

¹⁶ Jean-Jacques Wunenburger, *Viața imaginilor*, p. 34.

¹⁷ Eugen Negrici, *op. cit.*, p. 291.

¹⁸ Roberto Quaglia, *Gândirea stocastică*. Traducere de Cornel Nicolau, București, Editura Nemira, 2004, p. 165.

¹⁹ Eugen Negrici, *op. cit.*, p. 12.

Liviu Florian JIANU

Eu știu cu cine votez! Voi?

E tot ce este mai frumos.
E tot ce e mai bun, din toate
Și-atunci vă-ntreb, cum de se poate
De nu-l votați chiar pe Hristos?

Și preoți mari în bunătate,
De ce nu-ndeamnă, luminos,
Să îl voteze pe Hristos,
O turmă plină de păcate?

El a murit și a-nviat,
Să aibă omul sănătate,
Să fie omul educat,
Să fie harnic, bun, și frate

Celui mai slab, și vinovat -
Și-atunci, de ce nu e votat?
De ce și azi, e condamnatul
Îmbălsămat, cu tămâiatul?

Un om, sau altul, când conduce
Spre lipsuri crunte de-ndurat,
De ce nu-i Domnul de pe cruce,
Votat, ca Rege, și urmat?

De Raiul dincolo ne-așteaptă,
Cum să îl suportăm, calici,
Dacă în legea Lui cea dreaptă,
Nu facem Rai întâi, aici?

E tot ce este mai frumos.
E tot ce e mai bun, din toate.
Și-atunci vă-ntreb, cum de se poate
De nu-l votați chiar pe Hristos?

Axa

Trec cărucioare singure spre piață,
Și singure se-ntorc apoi în cer -
Tot goale, și de sensuri, și de viață,
Tot scârțâind din roțile de fier -

Știu drumul singure, naveta asta hoată
De aruncat uleiul în neant,
Un du-te vino de la cer, în piață,
Și înapoi, în mersul lor perdant -

Ce cărucioare sunt acestea, oare,
Ce duc și-aduc nimica, de niciunde,
Ducându-și existența la plimbare
Doar, doar, în propriul mers, să nu se-afunde?

Au îngeri păzitori lângă mânere,
Și heruvimi, și sfinți, în ochiuri rare,
Și nimeni, nu le-mpinge, în tăcere,
Doar ele mișcă clipa-n calendare -

Un cer întreg, de n-ar fi ele, încă,
S-ar prăbuși peste pământ, și toate
S-ar face una-n bezna cea adâncă,
În Geniala Inutilitate -

Din când în când, un cărucior dispare,
Vin altele, la rând, de nicăieri -
Trec, singuratic, simple cărucioare,
Ducând spre mâine, golul lor de ieri...

Iulian CHIUU

Dialoguri indo-europene:**Occidentul impune piața,
Orientul o gândește***continuare din pag. 1*

cultură, în arte, în morală și ceva mai puțin în religie, aceasta continuând să fie, în egală măsură, și mijloc, dar și scop. În chip logic, genul se regăsește în esența speciei, iar atributele acesteia sunt predicate ale judecăților particulare, în timp ce speciile sunt atribute ale unor judecăți universale. Occidentul a greșit tocmai începând de la judecată; o greșală de predicat a judecății universale. Greșeala aceasta au întrevăzut-o primii și au încercat s-o evite înșiși vechii greci care știau, și chiar au demonstrat-o sub Mecena, că totuși cea mai bună guvernare nu este spre folosul cetățeanului, ci în binele lui. Greșelile istoriei au fost totdeauna greșeli ale gândirii pentru că orice istorie este în cele din urmă o istorie a gândirii, după cum spunea R. G. Collingwood⁴ și, ca atare, istoricul prelevă din evenimentul istoric gândirea faptului a cărui istorie o studiază. La această chestiune revine și Jean-Paul Sartre⁵ când avertizează că istoria nu ține seama de exigențele ideale ale Adevărului (ceea ce ar face-o să aibă un final simfonic, ci are sens ca Istorie doar dacă are un sfârșit catastrofic). Cel mai concret s-a înșelat totuși J. Stuart Mill⁶ care s-a limitat la exigențele ideale ale Adevărului. El aprecia că, din această perspectivă, *civilizația chineză a ajuns de multă vreme într-o fază staționară, încă de mai multe mii de ani; și că, dacă vor ajunge chinezii să mai progreseze, aceasta nu o mai pot face decât prin intermediul stră-*

inilor. Chinezii au izbutit mai presus de orice speranțe să realizeze ceea ce se străduiesc filantropii britanici să facă și în țara noastră. Anume, să-i facă pe toți oamenii deopotrivă. Că istoria judecă după alte criterii, a trebuit s-o demonstreze nu numai faptele, ci s-o semnaleze și analiști de talia lui Niall Ferguson⁷; nu există un viitor unitar, ci unul complex, polimorf, și, în consecință, trecutul e la fel de complex și polimorf, dar istoria este unică. Într-o carte care își propune să acopere șase secole de istorie universală, Ferguson demonstrează obiectiv că Occidentul a generat și Binele și Răul prin competiție și monopol, prin știință și superstiție, prin libertate și sclavie, dar mai ales prin muncă intensă și lene⁸. Cam același lucru îl notam și noi cu un alt prilej (Dialoguri indo-europene, IV), când rețineam că Orientul a fost dintotdeauna mai reținut față de civilizația europeană, cu toate că Occidentul a descoperit cu adevărat Orientul abia în ultimele două secole, odată cu numeroasele lui misiuni antropologice, sociologice, etnologice fiindcă relațiile comerciale mult mai vechi fuseseră orbite de competiție. Ferguson ne reamintește⁹ pilda dată de octogenarul împărat chinez Qianlong în 1793 contelui Macartney căruia îi primise doar din rațiuni diplomatice cele câteva daruri¹⁰ care se doreau a fi o invitație la deschidere spre cercetarea științifică a Chinei. Qianlong le arunca printre vechiturile palatu-

*lui său spunând că nu ne lipsește nimic!... N-am prețuit niciodată prea mult obiectele stranii sau ingenioase și nu avem nevoie de produsele țării voastre¹¹. Răspunsul nu era o ofensă lipsită de o minimă diplomatie, cum s-ar crede, ci o expresie de teamă de a nu se îndepărta de esențialul autohton, o teamă care exclude curiozitatea, încercarea, descoperirea - suficiente motive pentru constatarea lui J. Stuart Mill, la care făceam trimitere mai sus. Dar să nu uităm însă că până la acea dată China descoperise tiparnița cu imprimare mobilă înainte lui Gutenberg (1440), descoperise hârtia înainte ca aceasta să fie folosită în Occident, banii chinezilor erau din hârtie, ei descoperiseră tapetul și chiar hârtia igienică. Chiar plugul Rotherham din fier și grapa englezească fuseseră anticipate de chinezi odată cu *Tratatul de agricultură* semnat de Wang Zhen (1313). Și tot chinezii, ne spune Ferguson, au descoperit furnalul pentru topit fier înaintea celui construit la Coalbrookdale (1709), cel mai vechi pod suspendat din fier a fost făcut tot de chinezi, nu de englezi, ei au dominat industria textilă și utilajele aferente: roata de tors, războiul de țesut pe care abia în secolul al XVIII-lea l-au importat italienii, iar la data când Cristofor Columb se încumeta în istorica lui călătorie, chinezii dețineau vasul amiralului Zhen He de cinci ori mai mare decât *Santa Maria*. Toate acestea și multe altele contrapuneau adaptarea rațională la lume (de tip confucia-*

nist) conceptului occidental de stăpânire rațională a lumii, în analiza lui Max Weber. Supremația Orientului, cu toate că nu a fost recunoscută ca atare de Occident, a durat cam până pe la 1650 sau mai sigur până la apariția Iluminismului (1685) - produs al crizei conștiinței europene - ctitorit de John Locke. Până atunci Europa se confruntase cu interzicerea cultelor păgâne și triumful creștinismului (396), cu căderea irecuperabilă a Imperiului Roman (476), pe care în zadar Carol cel Mare (800) încercase să-l refacă, cu Renașterea, cu cele opt cruciade (1099-1270). Orientul, pe de altă parte, reprezentat în special de China, se confrunta la 1640 cu o prăbușire fiscală dublată de o schimbare climatică cu consecințe dezastruoase: epidemii grave urmate de decimarea populației (35-40% mortalitate) și nemulțumiri în masă care au dus la prăbușirea dinastiei Ming (căderea Beijingului în 1644 îl determină pe ultimul Ming să se spânzure). Japonia, care observase atent aceste fluxuri și refluxuri de putere, consideră că prin politica shogunatului se izolează complet și interzice orice fel de contact cu lumea externă. Pe acest fond se instalează în Orient cele două puteri iberice, când însuși Vasco da Gama se stinge de malarie în drum spre India, în 1524, și după ce în expedițiile anterioare se purtase ca un cuceritor despotice. Așa se explică și pentru autorul *Lusia-*

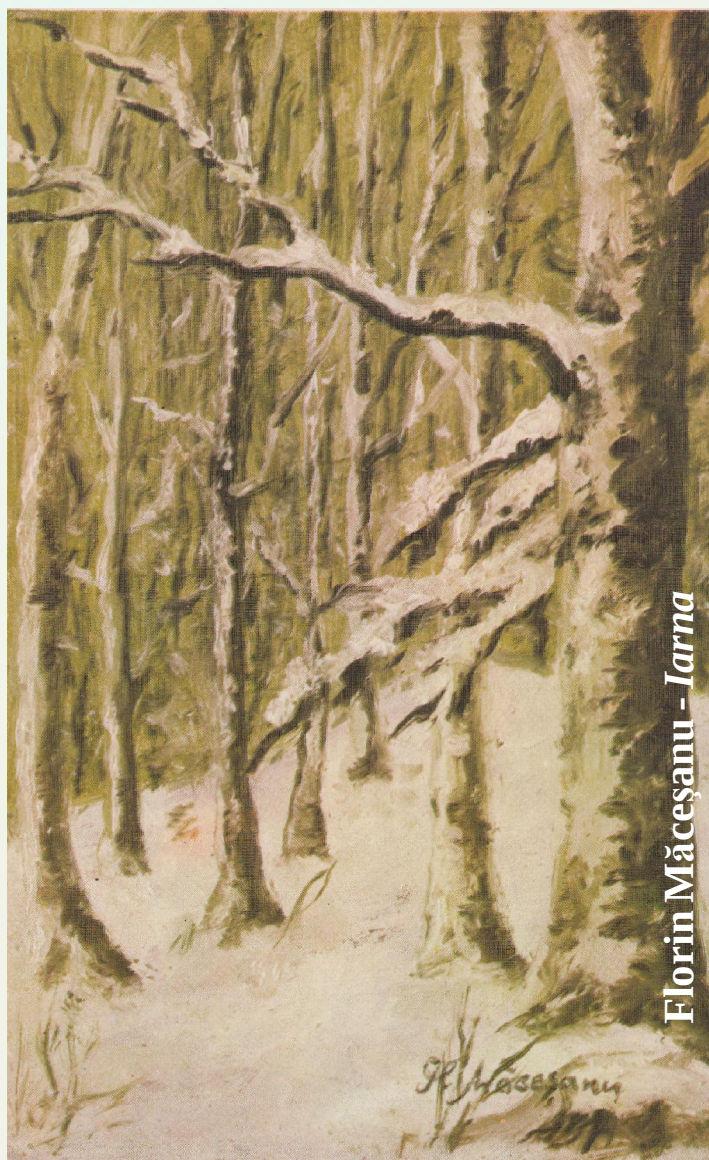

delor (Luís Camões) cum Portugalia, o țară cu numai 1% din populația Chinei, reușea s-o domine comercial după ce inspira frică (*Temeți-vă de marea noastră și respectați-ne virtutea*, citează Ferguson¹²). Anglia, prin comerț și colonizare, se impune și ea în fața țărilor orientale. Năvălirile asiatice, din stepele mongole nu ajung prea departe în Europa, ele lovindu-se de sistemul de apărare ru-sesc, care le rezistă și devine de temut mai ales după moartea lui Timur Lenk. Ciudat este că totuși dispersate, cu interese adesea contrarii, țările occidentale se impun în fața Orientului până și în timp ce se luptau între ele (Războiul de 30 de Ani din Germania, Războiul de 100 de Ani, precum și sângeroasele războaie care au urmat Reformei) inclu-siv pentru disensiuni conceptuale (*Civilization/ Kultur*). Englezii ajung în mai puțin 500 de ani să depășească PIB-ul Chinei, dar adevăratul lor câștig este unul de altă natură: coloniile. Altfel, *de mult învățați cu alcoolul, ei au fost scoși din beție în secolul al XVII-lea de către tutunul american, cafeaua arabică și ceaiul chinezesc*¹³. În acest timp, chinezii rămân sub efecte opiacee inspirate din bunăvoința Companiilor Indiilor de Est care le comercializa. Anglia aceea care la 1842, cu Flota ei Regală urcase pe Yangtze și ajunsese până la Marele Canal, îngenunchease China, fiindcă oficialitățile autohtone dispuseseră distrugerea unor importante depozite de opiu (*Războaiele opiului*), și o obliga (*vae victis!*) la despăgubiri evaluate de Ferguson la nu mai puțin de 21 de milioane de dolari, apoi o obliga să accepte deschiderea unor noi porturi pentru comerțul britanic, în plus luându-i și Hong Kongul. Scăparea din chingile pieței occidentale avea să vină însă nu peste mult timp, cel mai sigur odată cu reformatorul postmaoist Deng Xiaoping care proclamă deschiderea porților din convingerea că nicio țară care vrea să prospere nu mai poate

urma politica ușilor închise¹⁴. Deschiderea duce în zilele noastre la exces și nu întâmplător se spune, fie și în glumă, că Dumnezeu a creat cerul și pământul, iar chinezii au creat restul. Un studiu amănunțit al piețelor occidentale va releva Orientului fisurile și derapajele haotice din economiile occidentale. De pildă, și astăzi *Marea Britanie, mama drepturilor omului și a securității sociale [...] are cei mai bine plătiți patroni din lume (încă o dată și jumătate față de salariile echivalente din Franța), cele mai dezastruoase servicii publice, aspectul unei țări excomuniste, un acces derizoriu la serviciile medicale și o mortalitate în creștere vertiginoasă, un alcoolism înfricoșător; dar... dar... o rată a șomajului inferioară celei franceze: 6,5%, comparativ cu 12,5%, după aprecierile lui*

Labarde și Maris¹⁵. Și cu toate acestea, Anglia, până pe la 1990, era una dintre principalele cinci puteri occidentale care dominau lumea alături de Statele Unite, Germania, Franța și Canada pentru că laolaltă reprezentau 44% din producția mondială. Uniunea Sovietică și Japonia nu mai erau de luat în calcul, locul acesteia din urmă fiind luat de China tot mai infiltrată în economia SUA pe seama preluării datoriei publice¹⁶. Aceasta are astăzi un PIB care, e adevărat, reprezintă 39% din cel al Statelor Unite, iar în urmă cu numai 30 de ani, la începutul reformelor, aceasta era doar de 4%. Și să nu uităm că Singapore are deja un PIB mai mare cu 21% decât cel al SUA. Schimbările se regăsesc și în etica muncii. De pildă în numărul de ore lucrate anual/salariat, într-o descreștere fie haotică și

sub presiuni sindicale la unii, fie controlat, printr-o politică economică echilibrată la alții. Hong Kongul coboară controlat de la 2800 de ore în 1950 la 2300 în anul 2000. O situație similară o relevă și Japonia care coboară de la 2530 de ore la 2300 în același interval, pe când în Singapore, de pildă, se lucrau 2080 de ore de fiecare muncitor anual în 1950, se depășesc 2200 de ore în 1960, coboară apoi la 2200 în 1968, iar după 1970 coboară la 2100 și tot așa merge aproape constant până la 1700 în anul 2000. În schimb, în SUA se pornește de la 2250 de ore/salariat în același interval și se menține în această limită până spre 1965, apoi coboară puțin sub 1600 de ore anual în 1990, ca apoi să urce din nou spre 1900 de ore până în anul 1994 și coboară la 1650 în 2000. Cifrele sunt și ele în raport de exodul forței de muncă spre cele două Americi, când nu mai puțin de 58 de milioane de europeni trec Atlanticul definitiv (între 1840 și 1940) pentru certitudinea unei vieți prospere. Tot atunci, 52 de milioane de indieni și chinezi se îndreptau spre Asia de Sud-Est, spre Asia Australă ori pe coastele Oceanului Indian. Pe de altă parte, sentimentul religios cunoaște, în consecință, modificări importante chiar pe intervalul a 20 de ani, între 1980-2000 când, de pildă, francezii și italienii susțin în procente de 38% și, respectiv, 86% că Dumnezeu are un rol important în viața lor, dar îl caută în biserică doar în procente de 7% și, respectiv, 32%. Nici japonezii și nici chinezii nu stau mai bine la acest capitol, ei declarându-și credința în Dumnezeu în procente de 50% și, respectiv, de 28% și merg la bisericile lor doar în procente de 3% și, respectiv, 16%. Nu la fel stau însă lucrurile în ce privește învățământul. De pildă, rezultatele medii la examenele de matematică ale elevilor de clasa a VIII-a¹⁷ sunt mult mai bune pentru elevii din China și din Coreea decât cele pentru elevii din Anglia, din SUA ori chiar din Austria și

Florin Măceșanu - Iarna

Suedia. De fapt civilizația apuseană începuse să-și piardă încrederea în sine încă din 1963, când tot mai multe universități de prestigiu¹⁸ nu se mai arată interesate de istoria Occidentului, dar ideea se conturează chiar după Primul Război Mondial în rândul mai tuturor țărilor vorbitoare de limbă engleză care se arată mai interesate de alte culturi decât de a lor*. A urmat mai apoi îndepărtarea dintre Statele Unite și Europa (așa-zisa *lăfire a Atlanticului*), după ce acestea au dominat lumea vreme îndelungată în secolul al XX-lea, iar puterea occidentală slăbește evident în Orientul Mijlociu (în primul rând prin intervențiile în Irak și Afganistan). La acest aspect se adaugă criza financiară care debutează în 2007 și afectează întreaga piață a liberului schimb (a se vedea consecințele în situația Greciei astăzi) permițând șansa Chinei și Indiei să speculeze cu inteligență bursele și să treacă la achiziția avantajoasă de datorii - o șansă aproape sigură pentru Orient de a demonstra că Philippe Labarde și Bernard Maris aveau dreptate doar când spuneau că nu se poate ști dacă piețele gândesc bine, dar nu și atunci când își imaginau că nu se poate gândi împotriva lor. Lumea contemporană demonstrează fără echivoc că o piață poate fi oricând înlocuită de o alta mai eficientă, mai ușor de controlat, ceea ce se vede de fapt din competiția dintre bazar și supermarket, iar acest control îl poate face doar acela care știe la fel de bine să împartă după cum știe să și producă. De această soluție s-a apropiat doar fenomenologia secolului al XX-lea prin conceptul husserlian de *Lebenswelt*, care l-ar exclude pe cel de *Wesen* doar dacă ar tinde cu precădere spre partea mundană (*Welt*-lume) a sensului și nu spre partea lui de viață (*Leben*). Ceea ce rămâne însă de văzut e dacă cu Orientul, care reprezintă necesitatea, istoria tinde spre esență (*Wesen*) și va avea un sfârșit simfonic, sartrian, ceea ce nu înseamnă că e

mai fericit, sau dacă cu Occidentul, care reprezintă necesitatea¹⁹, ea continuă husserlian, ca lumea a vieții (*Lebenswelt*), și va fi sortită cu adevărat unui final catastrofic. Să nu mai existe totuși o cale de mijloc?

¹ Labarde, Philipp și Maris Bernard; *Doamne, ce frumos e războiul economic!*, Editura Antet, București, f.a., p.20

² Cicero; *De re publica*

³ *Op. cit.*, p.42

⁴ *Vezi Autobiography*, London, 1939

⁵ *Vezi Existență și adevăr*, Ed. Polirom, Iași, 2000, p. 31

⁶ *Vezi Despre libertate*, Ed. Eminescu, București, 1996, p.134

⁷ Profesor de istorie la Harvard, la Oxford University și la London School of Economics, autor al lucrării *Civilization: The West and the Rest* (2010), versiunea românească în trad. Ed. Polirom, Iași, 2011.

⁸ Ferguson, Niall; *op. cit.*, p.18

⁹ *Op. cit.*, p.56

¹⁰ Ustensile pentru un planetariu cu cea mai mare lentilă din sticlă de până atunci, telescoape, teodoliți, pompe de aer și alte invenții științifice occidentale

¹¹ Barrow; *Life of Macartney*, vol. I, p. 388

¹² *Op. cit.*, p.48

¹³ Ferguson Niall; *op. cit.*, p. 55

¹⁴ *Op. cit.*, p. 57

¹⁵ *Op. cit.*, p. 114

¹⁶ La începutul lunii august 2011, China avertizează în virtutea acestei prerogative SUA, care se confruntă cu un deficit bugetar îngrijorător să ia măsuri adecvate.

¹⁷ Cifrele sunt preluate din lucrarea lui Niall Ferguson, pe care am citat-o aici de mai multe ori.

¹⁸ A se vedea de pildă cazul Univ. Stanford.

* Aș aminti, cu această ocazie, fără insistență însă, că de cealaltă parte, în cultura indiană, se promovează din secolul al XX-lea prin scriitori ca Anita Desai, Amitav Ghosh, Arundhati Roy sau prin R.K. Narayan - ctitorul romanului indian scris în limba engleză - o literatură post-colonialistă (predilect pe tema rupturii dintre tradiție și modernism).

¹⁹ *Vezi Noica, C.; Jurnalul de idei*, Ed. Humanitas, Buc., 1991 \$145

Ștefan Doru DĂNCUȘ

Grădina lui Dăncuș

Motto:

„Foaie verde și-o sulfină
Și-o făcut Dăncuș grădină...”

Și nu una oarecare mi-am făcut, ci una în mijlocul orașului Târgoviște!

- Te dai mare? vor întreba proștii!

- Da! Mă dau mare!

Nimeni, în niciun oraș din România n-a putut face așa ceva; ori, permisiv cum sunt, pot zice că nu s-a gândit la așa ceva. Au trecut peste 20 de ani de la fatidicul 1989 și poporul nostru zace într-o mizerie mai cruntă decât cea lăsată „moștenire” de Ceaușescu.

În anul de grație 2011, an în care țara nu mai este condusă ci depozată de ultimele valori de care dispune și care se numește „om român” - am avut curaj să-mi investesc banii în această „grădină”. În fapt, o afacere cu flori în care se regăsesc atât specii aduse din Olanda, Italia sau Turcia, cât și plante produse în România.

Nu mi-am fixat o cifră de afaceri. Nu mi-am fixat un public-țintă. Nu m-am luat după manualele gen „Arta succesului”. Singurul meu scop este să văd dacă, lucrând cu acte-n regulă, pot menține o afacere viabilă la noi. O echipă formată din 6 observatori va analiza, zilnic, timp de 3 luni de zile, șansele de reușită ale acestei investiții. La finalul acestor 90 de zile, voi prezenta public un bilanț-balanță și numele celor 6 observatori (aceștia fac parte, cu toții, din „instituțiile statului”).

Scurt:

1. Nu voi da șpagă.
2. Dacă voi fi amendat fără motiv de către „instituțiile statului”, voi apela la justiție. A doua zi după ce voi fi amendat, pe masa „instituțiilor” va poposi citația la judecătorie (îmi rezerv dreptul de a-i cita NOMINAL, conform Constituției, pe cei ce efectuează controale).
3. În cazul în care mafia locală mă va împiedica să-mi desfășor activitatea (prin violență, prin diverse persoane cu autoritate, prin distrugerea florilor mele etc.), voi răspunde cu aceeași monedă.

Reprezint acum omul care a făcut o investiție, a creat o afacere, a creat locuri de muncă. Dacă în 90 de zile valoarea beneficiului meu este depășită de impozitele pe care trebuie să le plătesc „statului” - e clar că ori trebuie să plecăm, ori mai punem de-un scandal.

Cu dragoste de țară,
Ștefan Doru DĂNCUȘ
Târgoviște,
iulie 2011

George PAȘA

Un poet pe *Plaja cu suflet* Ioan Mircea Popovici – *Fata mării*

Universul poetic al lui **Ioan-Mircea Popovici** ar putea fi definit prin chiar formula sa, *Plaja cu suflet*, un spațiu interior unde *Tympul* are atributele unei geneze a sinelui, în relație cu tot ceea ce exteriorul trimite spre sublimare. De fapt, *Tympul* capătă alte valențe în creația autorului, fiind perceput, uneori, aproape de maniera proustiană, alteori, aproape de viziunea eminesciană din *Scrisoarea I* („Doar ceasornicul urmează lung-a timpului cărare”). Aș zice că se poate pleca de la însăși literaritatea cuvântului: „T-ympt”, unde „T” este simbolul consacrat pentru conceptul respectiv, iar „ymp” vine de la inițialele numelui autorului. Se folosește „y”, fiindcă viziunea este aceea a depășirii unei linearități a timpului, acesta fiind asemenea unei cărări bifurcate, cărare a destinului pe care îl are ființa ce trăiește sub timp, trebuind să aleagă între contrarii. Poetul alege întotdeauna calea binelui, a adevărului, a iubirii, a speranței și a bucuriei, fie că este nevoit să rătăcească prin labirint sau, asemenea lui Ulise, pe mare, până la reîntoarcerea pe *Plaja cu suflet* (Ithaca sa, de altfel). Suntem în fața unui demers

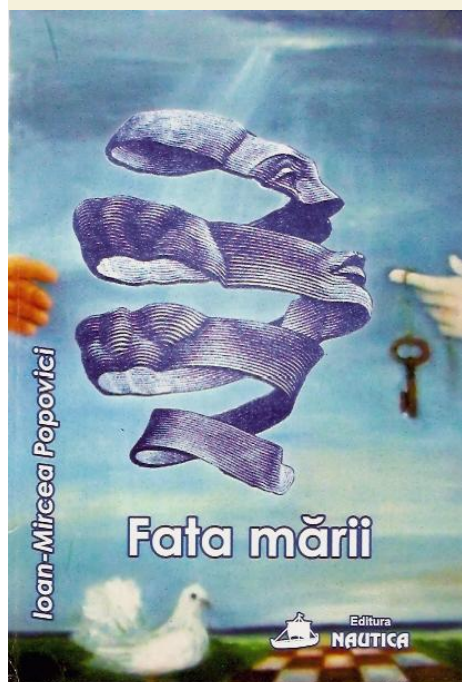
poetic inedit: are tentă suprarrealistă, deși seamănă prea puțin cu discursul altor suprarrealiști; este ermetic uneori, asemenea discursului poetic barbian, chiar dacă nu avem de-a face cu maniera tăioasă, de o răceală astrală a poetului-matematician. Mai precis, discursului lui Ioan-Mircea Popovici sublimază mai tot ceea ce înseamnă curente și tendințe literare, inclusiv (sau mai ales) romantismul. Nu sunt excluse, în ceea ce scrie, ludicul, paradoxul, reveria simbolistă, viziunea unui „bâlc al deșertăciunilor”, sublimarea detaliilor semnificative ale cotidianului, jocul hazardului (de fapt, impune și un concept, „Șah cu hazardul”), dimensiunea mistică a reflecției etc.

Ioan-Mircea Popovici este cunoscut, în primul rând, ca matematician, autor a numeroase cărți și studii din domeniul problemelor de echilibre economice, teoria punctelor fixe, teoria operatorilor pozitivi și compacti, spații liniare dirijate cu proprietăți speciale, probabilități, Fuzzy, teoria complementarității și probleme de calcul variațional, echilibre Nash etc. Autorul are ca pasiuni, înafara literaturii, pictura și muzica. Debutul editorial are loc în 1994, cu volumul de eseuri *Voiajul*, apărut la editura „Muntenia”.

Fata mării, cartea la care ne vom referi în rândurile de față, apare în 2011, la editura „Nautica” din Constanța, în colecția „Nautarius”. Este un volum de versuri, întinzându-se pe 87 de pagini (excluzând prologul și epilogul, numerotate separat, cu cifre romane), compus dintr-un **Prolog de logodnă**, un **Epilog - scrisoarea lui Alexis** și trei cicluri poetice: ***Fata mării (în așteptarea lui Alexis)*** (10 texte), ***În așteptarea lui Alexis (ochiul peștelui)*** (14 texte), ***În ochiul peștelui (fata mării)*** (11 texte). La facerea cărții, au contribuit: acad. Ioan-Iovitz Popescu (referent literar), Maria Gheorghe (lector de carte), Dorina Popovici (coperta și ilustrațiile), Angela Mamier (prezentarea de pe coperta a IV-a). Neobișnuite în grafica volumului sunt atât copertile și ilustrațiile realizate de Dorina Popovici (ulei pe pânză - *Cheia Țărmlui*; M. C. Escher, *Coaja* - colaj; ciclul *Ceașca de*

cafea - desen în tuș), acestea însoțind poeziile într-o armonie de vers și culoare; cât și paginația cărții, textele fiind scrise pe o singură parte, cealaltă rămânând pentru cititor; adică un alb al hârtiei pe care acesta își poate așterne gândurile despre versurile citite și, eventual, un „joc secund” al creației respective. Un alt aspect inedit îl constituie îmbinarea dintre vers, sunet și culoare, spre exemplu, poezia *scara cu ploi și cântec* (p. 55-58) fiind însoțită nu numai de ilustrații, ci se face trimitere și la bucățile muzicale care însoțesc textul: *Plouă-n septembrie* (Alexandru Popovici și Ioan-Mircea Popovici); *Cântecul flașnetarului Alexis, Iarnă în gând, Ninge pe crengi de gutui* (Ioan-Mircea Popovici).

Întregul discurs poetic al volumului este presărat cu o rețea de motive și laitmotive (constante ale poeziei lui Ioan-Mircea Popovici), multe întâlnite în poezia tuturor timpurilor: *marea, luna, soarele, apa, focul, lumina, izvorul, clipa, pietrele, ușa, pragul, începutul și sfârșitul, frunza, plopul, salcia, salcâmul, fluturile, ploile etc.*; altele capătă contexte cu totul personale, putând fi ușor recunoscute, de cel familiarizat cât de cât cu universul poetic al domnului Popovici, ca mărci stilistice auctoriale: *ochiul de pește, scara fără nume, pescărușul, plaja cu suflet, lătratul de câine, undeva și cândva, atunci și acum, ieri și azi, târziul și prea târziul, butucul, piramida, floarea măslinului sălbatic, fumătorul de pipă, insula de mâine, portativul, digul, semnul de carte, rostogolirea bilei, pașii desculți, tabla de șah, dunga zării, rodador, amphiteatrul de piatră, inorogul alb, ceașca de cafea, pietrele Annei, papagalul lui Alexis, motanul Picasso, manechinul din lemn de gutui, zarul, bătrânul de la far etc.* Între aceste semne, se perindă personajele discursului epico-liric, unele având corespondent și în realitate, altele ținând doar de lumea poveștii: Alexis, Corinna, Celcarezice, „lătrătoarele” Ponna, Dora și Dorruța, papagalul Remmy, motanul Picasso etc. Lexicul nu depășește, decât pe

alocuri, barierele normei lingvistice, prin câteva licențe poetice (*bazardine, stransfug, deșțarmurire*). Era de așteptat ca, de la un matematician, să se vină cu o avalanșă de termeni din stilul științific, însă aceștia sunt puțini la număr (*cercul, integrala, numere magice, - 3; 7; 17 -, raport, coordonate, matrice, tangentă, punctul, pătratul, piramida, egalitate, identitate, derivate parțiale, jumătăți inegale etc.*), fiind integrați în contexte poetice adecvate, de multe ori, metaforice. Este aici, în opinia mea, și dorința de a fi poet atunci când se scrie poezie. Într-un fel, acest lucru și desparte discursul poetic al dlui Popovici de acela al lui Ion Barbu sau al lui Paul Valery, de exemplu.

Prezentarea doamnei Angela Mamier evidențiază unele dintre aspectele importante ale personalității creatoare a lui Ioan-Mircea Popovici („poetul intimității, al liniștii și-al echilibrului, [care] face parte dintre cei care incită reflexele ineditului vieții, al umbrelor, al angoaselor, al fulgurațiilor, adevărate duminiici ale sensibilității”), precum și ale discursului și ale imaginarului poetic din volum: „În spatele cuvintelor se simte o euforie irezistibilă care, în superbe revelații, aproape insuportabile, îl cunună cu marea (...) Punctul de sprijin al Poetului este clipa, pe care o plimbă fantastic în peisajul Țărului-Tymp, un peisaj interior întors în lumina de la marginea infinitului.”

Titlul volumului ar putea sugera, fără îndoială, pe muza poetică, răsărită ca o afrodită din spuma valurilor, chiar dacă, în poezia *apă-foc*, se face timiteră la Nemesis, zeița răzbunării din mitologia greacă: „tu/ fata mării/ celebra Nemesis/ ținând în balanță/ zilele și nopțile mele” (p. 4).

Mai multe putem discerne din poezia care deschide volumul, *Prolog de logodnă*, cu subtitlul *lumina dintâi*, o adevărată profesiune de credință, un punct din care toate converg spre lumina începuturilor, sau din prima poezie, *de nunta tăcerii*. În marea structură a Textului, ideile și imaginile de aici sunt liniile directe tangente pe același cerc. Dacă sensurile nu „se scaldă-n lumina dintâi”, nașterea Textului nu-și mai atinge menirea. Viața impregnată de apele Textului și Textul încercând să atingă deodată toate sensurile lumii: iată ce mi se pare o calitate a demersului poetic de aici, desigur, integrat într-un ansamblu, fără de care preambulul ar putea părea incomplet. Am putea spune că se vizează nu numai începutul lumii, ci și acela al creației poetice, cu rădăcini în înțelepciunea Părintelui Isihie (Ghelasie Gheorghe), cu ale sale „o mie de rețete de fericire/ duse-n curenții

începutului/ precum apele lui alpheu/ curg în sens invers/ spre gineceul izvoarelor/ ape-n treptele adevărului/ aproape-departate în viața poemului” (p. I). Tot în această poezie programatică, discernem dimensiunea umanistă și socială a scriiturii lui Ioan-Mircea Popovici, conform căreia poetul nu trebuie să rămână în lumea imaginației, „o gară fără linii/ și fără sfârșit”, trebuie să se hrănească din viață, cu tot ceea ce implică ea: suferință și bucurie, speranță și deziluzie, iubire și pă-răsire („ești poet/ hrana ta-i din toate clipele/ viață adevărată-n cascadă” p. II). Cuvântul poetic germinază în adâncurile tăcerii, ca o „sămânță de gând”. Din adânc, spre înaltul stelelor. Este evidentă acea *coincidentia oppositorum* de care vorbea M. Eliade. Pentru că toate se află între *da* și *nu* sau, concomitent, are punctele de inflexiune și pe *da*, și pe *nu*.

Ceea ce mi se pare foarte rar în ceea ce se scrie, în domeniul poeziei, este acea unitate a tuturor textelor, astfel încât poezii sau fragmente izolate, la o privire fugară (comună, de altfel, exegeților grăbiți, care citesc mai mult pe diagonală), par a nu spune nimic sau nimic deosebit, fiindcă numai întregul dezvăluie sensurile cioplite în arama cuvintelor. De altfel, discursul poetic dă, de multe ori, impresia de colaj, adunându-se laolaltă versuri libere și albe, pasaje narativizate, versuri în prozodie clasică, având o rimă predominant masculină, nu totdeauna depășind facilul. Dar aici este, aș spune, și capcana pe care o întinde cititorului grăbit versul lui Ioan-Mircea Popovici, fiindcă ludicul acestor rime ar putea avea rolul de a învălui într-o rețea armonică, astfel încât există riscul să nu se treacă de suprafață și adâncurile să rămână incompreensibile. De fapt, autorul își permite chiar o „invitație” adresată cititorului înamorat de „setea cea perfectă a formelor eterne”, în poezia *dați-mi o rimă pentru albatros* (p. 67-68), unde, după ce înșiră nu mai puțin de 100 de „rime facile” pentru cuvântul „albatros” (aparent facile, fiindcă unele sunt chiar inedite), cere să i se dea o rimă nouă pentru acest cuvânt, dar să se termine în „-batros”. Apoi ni se spune că totul s-a întâmplat „pe scara vaporului/ când triumghiul și cercul/ prin curba mării integrale/ își căutau rădăcinile/ în grădina inorogului alb”.

Una dintre primele poezii ale volumului, *apă-foc*, situează Totul între început și sfârșit. Cântecul poetului se desfășoară aici sub semnul unor elemente primordiale, apa și focul. Pragul și ușa sunt semne ale intrării-ieșirii în/ din camera misterelor, evocată și în volumul *Voiajul*. Timpul (sau, mai degrabă, Tympul) însuși are propria sa armonie, culminând cu spulberări și refaceri, între începu-

turi și sfârșituri, dublate, în aceeași cheie armonică, de neînceputuri și de nesfârșituri, în fond, toate fiind reflexe ale acelorași răsărituri și apusuri, de lună sau de soare, păstrate, un timp, în punctul de convergență cu minunea: „pe marginea norilor/ pescărușii țipă/ venirea zorilor// un pic mai aproape/ neînceputul și nesfârșitul/ culeg pietre și scoici” (p. 6). Marea, cu propriul său portativ, pe care se perindă notele din cântecul începutului, contrapunctul dat de țipătul pescărușului, bucuria reîntâlnirii cu lumina, lătratul de câine sunt alte structuri lirice din care străbate bucuria întâlnirii cu viața, reiterată cu fiecare dimineată: „câinii latră la lună/ luna-și pregătește cărarea/ dincolo de Infinit// pe plajă/ urmele gândului/ cu intrarea-n taina lui 17// un drum/ începutul și sfârșitul clipei/ topite-n cândva// tu deslușești/ cripticul de lună/ cu cifra zecilor/ rest la cărările plajei/ din ceașca de cafea// catarge și pânze albe/ pe portativul mării// în jarul butucului/ zborul lui Jonathan/ cu pescărușii stradelei/ se adună-ntr-un punct/ de foc” (p. 7).

O remarcabilă poezie, poate printre cele mai valoroase ale volumului, este *din grădina inorogului alb*, unde sesizăm, încă din primul vers, acea armonie a contrariilor, de care vorbeam înainte: „târziul s-a lăsat așteptat de preatârziu” (p. 43). Semnele textuale alternează între real și magic, plecându-se, ca și altădată, de la evenimente autobiografice, care, „sub pecetea tainei” (vezi Mateiu Caragiale), capătă conotații simbolice. Este aici afirmată „puterea punctului”, care, la intersecția între linia vieții și linia morții, dă semnelor magia unei contopiri în sacralitate sau perfecțiunea unor forme între care se țese firul poveștii: „cine să știe că-n aniversările tale/ mereu plouă cu soarele ascuns în puterea punctului/ față de un cerc/ pe care-l încercă tangenta-ntr-un pătrat magic/ cu fir de borangic” (p. 43).

Ne oprim puțin și la poezia *istmice* (p. 47-50). Acea tendință spre armonizare, fie și a contrariilor (simțire/ voință, apă/ uscat, gând/ trăire etc.) e posibil să țină de ceva care vine și din afara noastră - dar nu dinafara drumului -, și din interior, sau din acea rezonanță cu sufletul universal. Fiindcă n-am putea fi nimic înafara acestora, doar frunze duse anapoda de vântul pustiei. Și așa viața noastră este marea necunoscută, pe care numai o situare mistică o poate rezolva. Putem numai crede, convinși că numerele ne pot trăda, în ciuda exactității lor. Și totuși, suntem convinși că toate, inclusiv știința numerelor, pe care autorul o stăpânește așa de bine, vin tot de la Dumnezeu. De aceea înțelegem și dorința

de „desțărmurire”: „din cele 52 de trepte/ de pe scara Tympului/ azi e treapta cu semne/ ajunseseam aici/ căutând al patrulea punct// (...) nu știam de ce țărurile se surpă./ acum am aflat. ca locul să se deschidă și mai mult./ între apă și uscat să nu mai existe separație.../ sigur că simțirea noastră crește, pe măsură ce/ simțurile ni se armonizează.../ suntem precum cutia de rezonanță a unui univers în/ care cineva dă sens/ fiecărui gest, fiecărui gând, fiecărei respirații...// scoală-te azi că avem multe de desțărmurit/ nu m-ai fi sculat/ la ora asta/ dacă nu aveai nimic să-mi spui// mereu între ele/ orbiți de prea multă voință/ în care suflă vânturile haosului/ pe ușile pronaosului” (p. 47-50).

În „rostogolirea bilei”, nu putem trece peste *scara cu ploi și cântec*, unde „verbele-și caută singure/ printre cuvinte/ pe drumuri încrucișate/ confuza” și unde, pe portativul de cântec și de ploi, par a se strânge toate semnele cele bune și de folos: „dunga albastră a mării”, „stransfugul”, „cârdul de cori”, cărările din ceașca de cafea, „lătratul de câine”, „manechinul din lemn de gutui”, „pipa albastră” etc. Totul este un „acum” dintr-un „alt acum”, undeva între marginile unui timp care-și face nodul „(pe o) scară cât o lume adunată-n gând”. Nici peste *hărțile sufletului*, poezie din ultimul ciclu poetic, nu se poate trece ușor. Pentru că în „cercul de foc” de pe „dunga albastră” se acumulează toate trăirile ce ies din sfera logicii comune, întrezărindu-se acea legătură ascunsă cu „urmele pasului desculț pierdute pe valuri”, sacralitatea unui moment miraculos, când „trupul lui i” e totuna cu „cărarea luminii pe apă”. Și se pare că ar fi aici un nou șah dat hazardului: „am întins mâna să dibuiesc marginea/ am trecut peste și cântecul s-a umplut de culoare/ valurile se sparg de dig lumina-și face cărare spre/ lătratul câinelui// trupul lui i/ cărarea luminii pe apă// punctul/ discul de foc/ suspendat de jocul întâmplării” (p. 75).

Nu putem epuiza, într-o cronică de întâmpinare, întregul univers de semnificații și imagini al unui volum de versuri, însă merită să mai amintim cel puțin alte câteva poezii care, în opinia noastră, constituie niște texte valoroase, despre care suntem convinși că se va mai vorbi: *ora măslinului sălbatec*, *odă bucuriei, unde se iubiră plopii, în ochiul peștelui, desțărmuriri ș.a.* Consider că volumul de versuri **Fata mării** aduce o poezie care lipsea în spațiul liricii românești actuale, prin echilibrul dintre starea poetică și expresivitate, prin dozarea ambiguității, alternarea dintre lirism și conceptualizare poetică, prin originalitatea viziunii asupra unui spațiu poetic inepuizabil.

George IONIȚĂ

execuție publică

aduceți aligatorii să-mi sfășie carnea
această carne infestată cu atâtea dragoste
să nu mai ridice nimeni piatra
nimeni să nu plece capul rușinat
tu caută poemul nostru scris pe frunza-acum uscată
fărâmițează-o
împrăști-o în vântul toamnei
și clipa asta de noapte
pentru ca sufletul meu
să nu-și găsească locul
mereu să te caute
mereu

o altă normă

în noaptea asta albă am ucis
toate păsările
și zborul lor
am strivit florile
pângărindu-le culoarea
și Te-am rugat pe Tine Doamne
să schimbi această normă
să nu mai fiu proscrisul alungat cu pietre
să pot privi în ochi iar lumea
dar ruga mi-a fost surdă
căci ce e scris așa rămâne
Tu n-ai putut decât atât să faci
ai lăcrimat cu mine

... și pentru tine

cititorule
nu-mi mai spune uneori
că versurile mele ți-au plăcut
tu trebuie să știi doar atât
cineva a lăcrimat și pentru tine

extaz

n-am crezut vreodată că iarba
poate fi așa de albastră
cerul senin de un verde crud
că zborul păsărilor coboară atât de jos
încât poți să-l atingi și trilul lor devine șoaapte
și vântul se încurcă prin șuvițele tale blonde
acoperindu-ți ochii cu ultima lui adiere
odihnindu-ți privirea când albastră când verde
că zâmbetul tău poate alunga toată tristețea lumii
punând în loc un strop de fericire
în clipa asta-n care se comprimă
minute

ore

ani

și-atâtea viață

și timpul nu mai e timp în eternitate

ai putea să știi vreodată

ai putea să știi vreodată cât am iubit
sau cât am urât în această clipă
cât am plâns când am privit
culoarea unei flori așternută
parcă peste inima mea
sau cât de mult mi s-au deschis porii
ca să încapă toată muzica lui
Pink Floyd
Emerson Lake & Palmer
John Lennon
vei putea să știi vreodată

dorință

aș vrea să te duc undeva departe
unde iarba e când verde
când albastră
și cerul e uneori albastru
alteori verde
unde fluturii zboară tot timpul
și florile înfloresc
chiar și cele de măr
fără să rodească vreodată
aș vrea să te duc acolo
unde clipa bate infinită
să te pot respira
tu să-mi împrumuți aripa ta
să putem zbura amândoi
într-o singură bătaie de inimă
iar eu să mă privesc în ochi fără să mă văd
fără să-mi fie teamă

rănită, umbra mea

rănită
umbra mea
se împrăștie
peste zăpada
imaculată
înălțând nămeți
de uitare
în care iglu
să te mai caut
fata morgana?...

Adrian BOTEZ

Obârșii

nu-mi am obârșia-n vulcanii-acestei lumi
de carne preafământând și nebuni!
din lumea Frumuseții-am asfințit
Iubirea-i raza care m-a urzit...

cu cât aici mai lătrători sunt câinii
cu-atât mă-nalț spre astrele preasfinte:
hoiturile împutite și străinii
mi-alungă sufletul din fraze și cuvinte!

pleca-voi de aici ca iar să fiu iubit
și să iubesc - cu îngerii-nfrățit:
vreau să respir lumini și Dumnezeu

nu - sufocat - ură să scuip din greu:
mă voi topi-ntre duhuri-simfonii
în armonii eroice și vii!

Un biet contrabandist

aștept să bată clopotul în cer
să se-n cleștar desfacă nopți barbare
aștept ca Marele Bijutier
să fulgere din taine milenare

m-am poticnit de-o pricină a lumii
o coasă - rădăcinile stelare
le-a retezat din inimi - și străbunii
mi-au șters litera din abecedare

sunt singur față-n față cu amurgul
în straiul alb - aștept securi să cadă:
nu mai sunt inorogii să mă vadă

voi trece răni prin vămi la Taumaturgul...
...să nu și-o ia în cap un biet contrabandist
s-a pus de strajă Raza de-Ametist!

Ecouri de lumi

Tâmplarul nu mai face case - ori
ferestre - doar
sicrie - și lumea nu mai este decât
un mort fardat

se povestea - cândva - se spunea
cândva: nu se mai spune - nici
povestitorii nu mai trăiesc - s-au
îngropat în azur - dimpreună cu
poveștile lor

e un ecou de lume - pe
care l-au lăsat în urmă
munții - înainte de a se
scufunda în amurgul perpetuu

...doar Demonul - nu știe nici el de ce
nu poate dormi: se răsuște
în neant - de pe o parte pe alta - foșnind
iluzia de
amintire - degeaba

treceau femei - dintr-o cameră în
alta - rostind poemele
altora: erau atât de savante - încât
recitau precum girafele - scandând
din gât

Obârșii

a trecut - apoi - în vizită - focul
să-și încerce - pe viețile noastre
norocul: și-a ascuns partea lui
sentimentală - într-o găleată cu zoaie și
smoală - ceasurile nu mai au paradis - trec
vorbind
prorocind - ca în vis: numărând sclavii
degetelor
pe plantația colii de hârtie - mereu îți ies fără
soț - fără
bis - te culci la loc - nădăjduind să-ți treacă
prin somn
aripi de ceață - versuri împachetate cu
ață - și - ca spectacolul să-și aibă șeaua și
avântul de drog - l-aștepti crispat - pe
directorul de scenă - deșălat
inorog

o lume în care nimeni nu privește
Golgota - deci toți se cred - cu
tărie - martiri

primăvara și vara au fost de cenușă
cobrele mi-au împrumutat anotimpul lor - din
gușă

cărțile nu se mai lasă citite - ci doar
răsfoite febril - de ispite: când ceasul nopții
este
deplin - ele își iau aripile la spinare
fâl-fâl - și trec prin lumina de lumânare
către luna de mâl

măsori mătasea în intervalele dintre o moarte
adevărată și una de-arlechin - și constai că
dinspre niciun răsărit - lebede nu mai vin
este seară - luciul apelor s-a-ngălbenit
îți fac semne disperate - fosforescent
ștife și frunze - iele și stele - desprinse -
toate - de pe ramuri imaginare - care
niciodată nu s-au văzut - dar te-au ținut în
umbră ca pe un necunoscut

rănilor din anii trecuți - acum pufoase dar
cu atât mai dureroase - ale
fructelor - îngrășate cu lumină și
jind - prin nori rătăcind
din nou sângerând
îți aduc vești despre o cameră mobilată - în
care s-a tolănit - de-o vreme - un
străin - și-ți bea ultimul vin

...Dumnezeu s-a suit pe-o scară - dar
văzând cum s-au așezat lumile și cum
fără nicio măsură - fără umbră de mister și
bun-simț - s-au umflat și-au crescut
se dă jos iară

Era în amurg

era în amurg

cavalerul în negru mă aștepta la povârnișul
dinspre pădure: era palid și-n cruntat
și-a azvârlit peste mine - mantia
neagră - voind parcă - din mine
să înțeleagă

pentru prima oară - corbul nevăzut din
ceruri - a cântat

era în amurg - și deodată - toate frunzele -
cascadă de neîndurat - s-au prăvălit peste
mine - cu ochii deschiși
arzători: era liniște - ca-n nori

cavalerul și-a tras mantia înapoi: am rămas
gol - cu lăceferi pe umeri și-n frunte - era
ca după o nuntire de munte

stele multe au lătrat în limba cea uitată a
mea - și m-am prefăcut că sunt de acord
nu mai e lume - nu mai ai nume - doar
cavalerul amurgului - venit din Nord
tremură de frig gândurile - un pescăruș
rătăcit a trecut peste inima mea - și o a
răcit - dar cât de grăbit
sună din tamburine - surd - copacii mării
sună din valuri urmașii ursirii - ba chiar
urșii se iau după constelații - și
află unde mi-e ascunsă
odalisca cea tunsă

mi-e frică de tipătul pescărușilor - că-l vor
trezi pe moșul din stele - pe moașa-ntre iele
că se vor deștepta chiar greul pământului
și greierele de ametist - și-mi vor cânta
dezacordat - concertul lui
Liszt

scotocesc adânc prin buzunare - după
lumină: nu găsesc decât orbi însetați de
lumină - și scânteia
de vină
sunt bucuroși de oaspetele păcat - și în fața
lui m-am plecat: am luat apă cu pleoapele
din agheazmatarul lunii

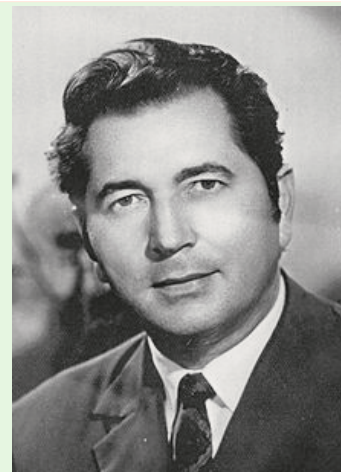
și - fluierând ceva ce nădăjduind n-am înțeles
- dar acum am văzut - am plecat

...niciun cavaler în negru - de atunci - nu
m-a mai căutat - ori - sub pădure - așteptat
- nici în cruntat - nici neîncruntat: și
doar atâtea amurguri - de atunci până
la noapte - în fântâni - au
scăpat...

Cristian Petru BĂLAN
(Chicago, SUA)

Cuptorul lui Nabucodonosor

- Povestire biblică -

- Și va să zică voi n-ați vrut să vă închinați dumnezeilor mei și chipului de aur înălțat de mine în locul acesta...

- Nu vrem și nu putem, împărate, îi răspunseră cei trei tineri evrei din din fața lui, care-l priveau fără frică drept în ochi, deși au fost aduși legați înaintea împăratului de către oamenii de gardă care stăteau toți cu spadele trase.

Împăratul Nabucodonosor al Babilonului (Nabucadnețar, cum îi ziceau localnicii și evreei) stătea pe un tron luxos de aur, mângându-și nervos barba neagră și încrețită, scrutându-i sfidător cu privirea pe cei trei. Nimeni nu îndrăznise până acum să-l înfrunte cu atâta curaj și dispreț. Așa ceva nu i se mai întâmplase și îl făcea acum să turbeze. Toți supușii tremurau temători în fața lui și-l respectau adânc, nu atât pentru înțelepciunea pe care zicea că o posedă, cât mai ales pentru pedepsele aspre și năstrușnice inventate de el și puse în practică pe tot întinsul împărăției sale ce-o ținea în frâu cu deplină strășnicie.

Una din cele mai diabolice schingiuri aplicate condamnaților la moarte era pedeapsa aruncării lor într-un cuptor mare, încins, săpat ca o groapă largă în pământ, asemănător cuptoarelor de făcut var, pe care după ce-l înroșea bine, îi arunca pe cei nesupuși înlăuntrul unde pe dată se prefăceau toți într-un pumn de cenușă.

Preoții care slujeau pe idoli Babilonului l-au sfătuit pe împărat să ridice un monument închinat zeului Marduk, divinitate supremă a panteonului babilonian. În acest scop, în valea Dura, Nabucodonosor a ordonat să se toarne o statuie de aur masiv care, în mare măsură, îi semăna destul de bine chipului său. Statuia o ridicase pe un soclu înalt în mijlocul unei piețe deschise larg și avea șaiszeci de coți în înălțime și șase în lățime.

Ziua de naștere a împăratului a fost aleasă ca o zi a inaugurării monumentului pentru care se pregătise un ceremonial fastuos cum nu se mai văzuse până atunci. Preoții păgâni au „sfințit” chipul de aur al zeului stropindu-l cu vin și sânge de tauri tineri, arzând grămezi

de mirodenii la picioarele statuii. Sute de mii de oameni - babilonieni, asirieni, caldeeni, evrei, greci ș.a. - au fost aduși să asiste la inaugurare și să se închine zeului.

La semnalul a zeci de tobe, a unei trâmbițe lungi, a unui caval, a unei harpe, a unei alăute și a tot felul de alte instrumente, toți cei de față - inclusiv preoții păgâni - au fost obligați să cadă cu fețele la pământ înaintea chipului uman turnat în aur. Însuși împăratul a făcut o plecăciune adâncă în dreptul lui Marduk. Numai trei tineri vânjoși, care stăteau ceva mai departe de monument, au rămas nemișcați în picioare, ținând brațele încrucișate, plini de demnitate și privind cu scârbă la mulțimea aceasta prosternată care a rămas ca o turmă de vite lungite la pământ, stând așa minute întregi. De fapt, aduși ca martori la spectacolul acesta grotesc erau nu trei, ci patru tineri, numai că cel de-al patrulea, Daniel-Belșatar, se afla mult mai departe, într-un loc izolat între tufe, unde nu-l putea vedea nimeni, privind cu același dispreț de la distanță desfășurarea acestui ceremonial păgân, stupid și insultător pentru orice ființă omenească.

Cei trei tineri iudei fuseseră însă urmăriti și zăriți de mai mulți slujitori caldeeni care, la sfârșitul ceremoniei, i-au pârat de grabă împăratului care, auzind acest lucru, a ordonat să fie imediat arestați și aduși legați în fața lui. Se știa ce va urma. Mâniindu-se foarte, Nabucodonosor i-a chemat furios sub umbra statuii unde stătea pe tronul de aur, în timp ce niște sclavi îi făceau vânt și-l răcoreau cu ramuri late de palmier.

- Refuzul vostru este semn rău, ridică tonul împăratul. Chiar rău de tot!... Și nu pentru mine, ci pentru voi! Au n-ați putut să faceți tot ce-au făcut ceilalți? Nu vreți să vă supuneți ca ei? Doar văzurăți că tot poporul acesta cuminte, împreună cu mine în frunte, am dat cinstire marelui Marduk care este Copilul Soarelui, cel cu cincizeci de nume sfinte: Addu - stăpânul norilor; Aga-ku, domnul descântecului care învie morții; Agil-ma, creatorul pământului și al cerului; Ara-nunna,

sfetnicul zeului apelor Eea; Asha-ru, organizatorul destinelor, zeul magiei; Lugal-ab-dugur, domnul cel veșnic; Tutu, înnoitorul zeilor; Zulummu, atotputernicul inegalabil... Uite ce puteri mari are el! Iar voi? Hm! Dar ce tot vi le spun eu vouă, că le știți mai bine decât mine!? Nu mă îndoiesc că deja voi știți cu siguranță puterile zeului nostru Marduk, fiindcă sunteți destul de înțelepți. Din tot Ierusalimul vostru pe care eu, marele împărat, vi l-am călcat cu fală în picioare transformându-l în ruine veșnice, după ce v-am luat aproape tot poporul ca robi, târându-l cu sila după mine până aici în marele Babilon ca să-mi slujească cu frică, din acești robi nemernici, eu am decis să aleg patru tineri falnici - pe cei mai înțelepți dintre voi evreei, pe care i-am ținut pe lângă mine - adică pe voi! Pe voi trei: pe tine, Hannania, căruia ți-am dat nume de-al nostru și ți-am zis Sadrak; pe tine, Misaël, căruia ți-am zis Meșac; pe tine, Azaria, căruia ți-am zis Abed-Nego, dar și pe Daniel, proorocul meu prea onorat de noi, căruia i-am zis Belșatar, aproape cum l-am numit pe fiul meu. Chiar mă întreb pe unde o fi umblând acest Daniel în clipele acestea importante, de nu-i cu voi aici... Au nu văzurăți oare câtă onoare v-am făcut? Știți prea bine că pe voi v-am prețuit întotdeauna ca pe niște oameni învățați ce sunteți și cu toate că aparțineți iudeilor care mă urăsc de moarte din cauză că i-am cucerit și înjosit, iată, eu v-am dat dregătoriile cele mai de seamă, pe care nu le-am încredințat nici măcar învățaților din poporul meu, căci și eu am destui oameni înțelepți și așa fi putut să-mi aleg sfătuitori dintre ei. Dar v-am ales cu drag pe voi... Iar voi? Voi așa mă răsplătiți pe mine? Așa îmi răsplătiți voi bunătatea, grija ce v-o port și așa îmi răspundeți: cu sfidare? O, asta nu o voi putea trece ușor... Este prea mult. Prea mult! răcni el. Daniel-Belșatar m-a făcut să cred puțin în Dumnezeul vostru Iehova, pe care în parte vi-l respect. Și v-am respectat și pe voi... Atunci pentru ce vă încăpățânați și nu vreți

toți trei să vă închinați dumnezeului meu căruia eu i-am înălțat în acest loc un chip minunat de aur unde locuiește chiar sufletul lui? Înadins oare, Sadrak, Meșac și Abed-Nego, refuzați să slujiți dumnezeilor mei și nu vă închinați chipului de aur, pe care l-am înălțat aici? Ce rău v-a făcut el vouă? Ce rău? Spuneți! De ce nu vorbiți? Nerecunoscătorilor! Dar iată: pentru că m-ați slujit bine până acum, pentru că v-am prețuit, eu vă mai dau o șansă... De aceea, acum fiți gata, c-am să vă pun la o ultimă încercare... În clipa când veți auzi sunetul instrumentelor, să vă aruncați cu fața la pământ și să vă închinați chipului măreț pe care l-am făcut; iar dacă nu vă veți închina lui, atunci veți fi aruncați pe dată în mijlocul unui cuptor aprins! Și care va fi oare dumnezeul acela care vă va mai putea scoate vreodată din mâna mea?

Rostind aceste vorbe cu ochii roșii de mânie și cu pumnii strânși, Nabucodonosor făcu un pas amenințător spre cei trei. Împăratul tremura nervos din tot corpul și scoase cu o mișcare fulgerătoare sabia din teaca de aur cu rubine. Cei trei dregători evrei îl priveau calmi, cu zâmbete abia reținute.

- Noi n-avem nevoie să-ți răspundem la cele de mai sus, a zis Sadrak, cu glas potolit.

- O, împărate, continuă Meșac, ascultă-ne: află că Dumnezeul nostru, căruia îi slujim, poate să ne scoată din cuptorul tău aprins. Te asigurăm că El ne va scoate neatinși și din mâna ta, dacă merităm...

- Și chiar dacă nu ne va scoate, a completat Abed-Nego, să știe mânia ta că noi tot nu vom sluji dumnezeilor tăi și nici nu ne vom închina chipului de aur pe care l-ai înălțat!

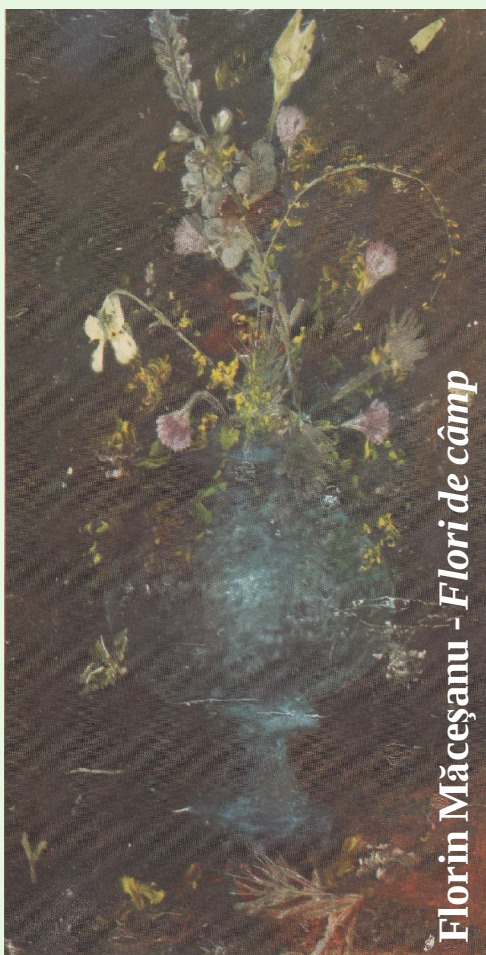
- Așa? urlă împăratul cu niște priviri turbate. Și adresându-se gărzilor înarmate și slujitorilor de lângă el, porunci: încingeți imediat cuptorul, de șapte ori mai mult, până ce se va înroși bine - și la foc cu ei!

Apoi le întoarse cu ură spatele celor trei. Avea fața umplută de mânie. Își băgă cu mișcări bâjbâite sabia în teacă, după care a poruncit unora din cei mai voinici stratioți din oștirea lui să-i lege pe răzvrătiți și să-i îndrepte spre gura cuptorului aprins aflat lângă unul din zidurile cetății. Acolo ardea permanent un foc mare în care zilnic erau aruncați toți nesupușii.

Condamnații, însoțiți de o gardă numeroasă, au fost legați cu cămășile, mantalele și celelalte haine ale lor, apoi au fost mânați toți trei spre gura unui cuptor uriaș. Se apropiau de el tăcuți, cu pași mici. Din coșul lui ieșeau trâmbe de fum albăstrui. Intrarea în cuptor era ca o bortă joasă, neobișnuit de largă. Acolo li s-a făcut deodată vânt celor trei condamnați. Ei au alunecat pe o pantă și

au dispărut în marea de flăcări orbitoare care păreau să-i mistuie.

Nabucodonosor nu s-a grăbit să intre în palat și, răzgândindu-se, a chemat pe purtătorii unei lectici, după care s-a urcat în ea cerându-le purtătorilor acesteia să o apuce spre direcția cuptorului unde, la ceva distanță de foc, se opriră. Cine i-ar fi privit atunci fața împăratului care își schimbase deodată culoarea, ar fi crezut că parcă ar fi regretat că s-a grăbit să-i pedepsească atât de aspru pe cei trei dregători, mai ales că, până atunci, ei îi fuseseră totuși de mare folos, fiindcă l-au slujit cu destulă supușenie. Dar ordinul luat cu atâta îndârjire fusese deja îndeplinit. Totuși urmările acestui tip de execuție, într-o asemenea zi festivă, au fost cu totul și cu totul neașteptate iar porunca împăratului de a-i întezi arderea, de a supraîncărca până la refuz cuptorul, a avut niște urmări neplăcute. Încă de la început, vâlvățiile focului au transformat cu repeziciune cuptorul într-un adevarat iad, care duduia neobișnuit de încins, încât limbile focului s-au lungit ca niciodată de mult, dansând amenințătoare spre aerul din afară. Drept urmare, dogoarea ucigătoare și gazele fierbinți scăpate în jur au ucis prin surprindere pe toți cei din garda condamnaților atunci când aceștia i-au îmbrâncit pe Sadrak, Meșac și Abed-Nego în foc. Cei trei au ajuns drept în mijlocul vâlvățiilor...

Florin Măceșanu - Flori de câmp

Împăratul care, de la nu prea mare distanță, privea curios acest spectacol înfiorător, se ridică încet în picioare din lectica lui purtată de patru sclavi, făcu ochii din ce în ce mai mari și strigă nedumerit:

- N-am aruncat noi oare în mijlocul focului pe cei trei oameni legați? Atunci ce caută oare patru siluete în cuptor, fiindcă eu văd bine că sunt patru oameni umblând slobozi, nepăsători și nevătămați prin mijlocul vâlvățiilor. Iar chipul celui de al patrulea seamănă cu al unui fiu de dumnezei. Oare ce se întâmplă acolo?

- Chiar așa este, împărate, se auzi deodată vocea veselă a lui Daniel care apărură fără să-l bage nimeni în seamă lângă lectica lui Nabucodonosor. Al patrulea este un înger al Domnului care îți va dovedi că Dumnezeul nostru este Domnul cel adevărat, nu idolii tăi de aur, și că împotriva voinței Lui nu-i poate sta nici un împărat!

Tremurând de spaimă, Nabucodonosor se apropie mai mult de locul unde era cuptorul și, punând mâinile pâlnie la gură, strigă cu glasul tremurând:

- Sadrak, Meșac și Abed-Nego, slujitorii Dumnezeului Celui Preaînalt, ieșiți afară și veniți încoace...

Spre uimirea celor de față, nu și a lui Daniel, cei trei ieșiră zâmbind din cuptor afară, vii și nevătămați. Mai mult, hainele le rămăseseră neschimbate; nici un miros de fum nu se prinseseră de ei și nici măcar un fir de păr nu li s-a părut de pe capetele lor descoperite. Ba chiar aveau un miros plăcut, ca de flori... Atunci Nabucodonosor și-a plecat capul în fața lor, a ridicat brațele amândouă spre cer și, cu lacrimi în ochi, a strigat în auzul tuturor:

- Binecuvântat să fie Dumnezeul lui Sadrak, Meșac și Abed-Nego, care a trimis pe îngerul Său și a izbăvit pe acești slujitori minunați care s-au încrezut în El, preferând să încalce porunca împăratului și să-și sacrifice mai degrabă trupurile lor decât să slujească și să se închine altui dumnezeu decât Dumnezeului lor! De aceea, eu izvodesc tuturor o poruncă: «Orice popor, trib sau limbă care va grăi cuvânt de defăimare a Dumnezeului lui Sadrak, Meșac și Abed-Nego, va fi făcut bucăți iar casa lui va fi prefăcută într-un morman de moloz, dacă va vorbi contra Lui, pentru că nu există alt Dumnezeu care să izbăvească pe oameni cum îi izbăvește El!»

După aceea, împăratul i-a reșezat în slujbele lor în ținutul Babilonului pe cei trei eroi și, în plus, i-a înzestrat cu vrednicia de a cârmui peste toți iudeii care se aflau în acel timp în Imperiul Babilonian, insuflându-le speranța că se apropie ziua când se vor întoarce liberi în țara lor de unde fuseseră aduși ca robi.

Nicolae DIMA
(SUA)

În Gura Foametei¹

de Alexei Vakulovski

În *Gura Foametei* este un document cutremurător pe care ar trebui să-l citească orice Român dornic să-și cunoască țara, neamul, și istoria... Când s-a propus să publicăm această carte zguduitoare pe care „confrății noștri occidentalizați” din țară au refuzat-o, am avut unele rezerve. Acum îmi dau seama însă că prin tipărirea ei am contribuit, foarte puțin e adevărat, la restabilirea adevărului; la iluminarea perioadei de exterminare prin care au trecut frații noștri Basarabeni imediat după război. Felicitări doamnei Flori Bălănescu, sufletul acestui proiect, și omagii postume autorului, care a migălit ani de zile să strângă amintirile victimelor și să le aștearnă pe hârtie...

În anii '80, când am publicat în Statele Unite cartea *Bessarabia și Bukovina*, am tras concluzia că din statisticile oficiale Sovietice în anii imediat post-belici „lipseau” numai în Republica Moldova cel puțin 200 de mii de oameni. Pentru Bucovina de Nord, precum și nordul și sudul Basarabiei, anexate în mod ar-

bitrar la Ucraina și unde Ucrainenii s-au purtat uneori chiar mai mârșav decât Rușii, nu aveam date statistice. Numai Dumnezeu știe câți Români au fost exterminați în acele regiuni! Apoi, când, în 1989, am ajuns la Chișinău și am întâlnit supraviețuitorii genocidului, mi s-a spus că după calculele lor circa un milion de Basarabeni au fost deportați, executați, ori au murit de foame. Am avut îndoieli atunci asupra unei asemenea cifre pentru că îmi lipseau dovezile. Alexei Vakulovski m-a convins însă de dincolo de mormânt că cifra nu este exagerată. Rușii, comuniștii, alogeni Sovietici și cozile lor de topor din Basarabia și Bucovina au exterminat într-adevăr un sfert din populația românească ocupată în 1940 și reanexată în 1944.

Cartea *În Gura Foametei* este o colecție de mărturii ale supraviețuitorilor din satul autorului, Antonești, ființe umane care în timpul foametei din 1946-1947 erau în vârstă de 6 până la 14 ani. Un lucru foarte important trebuie precizat de la început pentru că nu reiese din lectura mărturiilor. Țăranii rămași la sate în Basarabia în 1944 erau cu precădere săraci și cu puțină știință de carte. Intelectualii, oamenii înstăriți, cei cu sentimente românești bine cunoscute, fuseseră deja arestați, împușcați, ori deportați în Siberia încă din 1940. Fratele Paul Goma descrie foarte bine în cărțile sale acele timpuri îngrozitor de negre. Acum venise rândul oamenilor de rând să fie exterminați. Iată ce mărturisește Vasile Gaidau la bătrânețe, și care la vremea foametei avea doar opt ani...

„Foamea a fost foarte bine pusă la cale... acum îmi dau seama de asta... a fost organizată. Au

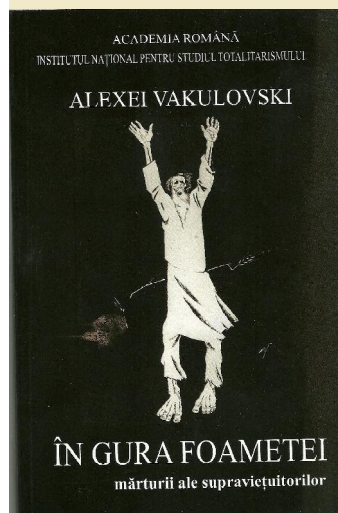
vrut stalinistii să ne măture de pe fața pământului. Eu, atunci, în plină foame, am rămas fără tată, la șase ani, iar la șapte ani și jumătate am rămas și fără mamă... Se ducea fratele Mihai, născut în 1932, la baltă, spărgea gheața, aduna scoici, papură, le prefăceam în turte și le mâncam. Eram patru frați... Cum se vede, s-a gândit cineva că războiul i-a ucis pe puțini dintr-ai noștri și s-au gândit animalele să nascocoască alt război, cel al foametei... A murit sora lui tata, a murit cumnatul lui tata, a murit mătușa Olimpia, a murit mătușa Irina... Au murit mai mulți. Era mare foame (pagina 215)...

Cei informați despre foamea din Ucraina din anii '30 regăsesc în Basarabia toate elementele bestiale ale genocidului. Activiștii de partid, majoritatea venetici de prin alte părți, și cozile lor de topor locale, confiscau tot ce agonisiseră țăranii din puțina recoltă a anului 1946... Ba, mai mult, deseori îi întrebau pe țărani dacă sunt Ruși sau Români, tratându-i pe Români cu deosebită brutalitate... Măturau podurile bieților oameni de ultimele grăunțe; spărgeau zidurile caselor în căutarea alimentelor ascunse, găureau pământul peste tot să găsească ceea ce doseau țăranii. Din cei care ascunseseră ceva alimente pentru copii, mulți au fost arestați, condamnați și trimiși în Siberia. Consecințele au fost macabre... Au mâncat oamenii tot ce se putea ingera pentru a supraviețui. Gavril Bănanu avea opt ani, dar își aduce bine aminte: „În 1946 a murit un frate de al tatălui meu. Sidor Bănanu îl cheama. El, săracul, neavând ce mânca s-a dus în baltă după papură, după rădăcini de stuf, le-a adus acasă, a încropit din rădăcinile

acelea un soi de mâncare și și-a amăgit foamea. N-a răbdat unchiul Sidor să usuce rădăcinile, să le răsnească și să coacă turta din ele. El el-a fiert și le-a mâncat așa, verzi încă, necoapte. Le-a mâncat, s-a umflat și a murit. (pagina 211)

Cosma Munteanu, născut în 1936, redă următoarele, la pagina 181: „Într-o vreme, văzând că nu avem cu ce amăgi stomacul, am spălat opincile și mama le-a pus în sobă, la copt. Când le-a scos din cuptor, mai nu am leșinat de mirosul lor plăcut. Ne băteam cu sora mea pe ele. Când am mâncat opincile, am dat-o pe cizme, pe pantofi, pe sandale... Umblam cu sora mea Tecla prin pod să căutam vreo bucată de opincă...”. În continuare, tot el povestește: „Țin minte, a venit la noi mama mamei mele, adică bunica mea. Nu avea ce mânca. Nici noi nu aveam ce mânca. Am culcat-o pe un pat lângă sobă. Să fie măcar cald. Iar dimineața am găsit-o moartă. (p. 183)

Este greu de spus câți oameni au murit, dar sunt convins că au murit probabil un sfert din locuitori. Și s-au înregistrat chiar și cazuri de canibalism... „La noi în sat oamenii, ca să nu moară de foame, au mâncat și coajă de copac, și iarbă, și miez de răsăriță, și papură, și câini, și mațe, și cioroi, și scoici, și șobolani, dar mulțumim, nici un caz nu a fost să-și mănânce poprii copii”, afirmă V. Gaidău... La Purcari însă, ca să se salveze, două femei au hotărât să-și mănânce copiii. Au mâncat un copil iar când urma să-l taie pe al doilea, mama lui n-a vrut să-l ucidă... Femeia aceea care și-a mâncat propriul ei copil a fost pedepsită și s-a întors din lagăr

¹Institutul Național pentru Studiul Totalitarismului, București, 2011, 240 pagini

cu o față luată de suflet (p. 140)... Aflam din carte că au fost de asemenea cazuri de mame cu mai mulți copii care au ales să-i sacrifice pe cei mici pentru a-i salva de la pieire pe cei mai mărișori (Maria Chirilov, pagina 165).

Cei morți de foame erau ridicați când se putea de cei care mai aveau putina vlagă și erau aruncați în gropi comune. Unele victime au fost îngropate de vii, iar un bărbat a reușit să răzbată de sub maldărul de cadavre unde fusese aruncat și să revină acasă... „Femeia lui Toderică Spătaru leșinase, nu murise. Când au pus-o în groapă, ea încă da din mâini și din picioare... Au pus alte trupuri deasupra și au dat țărână peste ei... Martora Valentina reda la pagina 200 cum „a înviat” tatăl ei, căruia îi spuneau taca: „Taca a mâncat turte din lobodă și s-a umflat. L-au dus și l-au lăsat sub gardul cimitirului. Nu mai aveau putere să-i sape groapa... Dar el, pe la o vreme, și-a revenit, n-a vrut să rămână cu morții. Oamenii care trăiau lângă cimitir au observat că taca se zbciuma, ca vrea să se ridice. L-au luat la casa lor apoi i-au chemat pe ai noștri... A crescut tata zece copii...”

Am încercat să subliniez câteva paragrafe pentru a le utiliza în această recenzie, dar m-am trezit subliniind trei sferturi din carte. Iată totuși un gând de bătrânețe al Feodosiei Chitic: „Am fost șapte copii cândva, dar am rămas numai eu, una. Mi-e dor de ei. Uneori mă cheamă prin somn, eu mă trezesc și plâng. Unde sunteți mamă și tată, surorilor Maria, Grachina, Dusea? Unde sunteți fraților Simion, Anton și Vasile? Scot

fotografiile lor și vorbesc cu ei, și vorbesc până mă satur (p. 62).

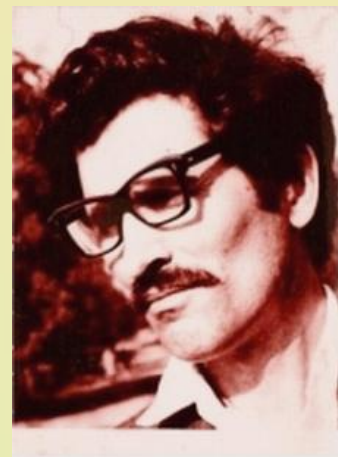
Descoperi în lectura cărții cazuri frumoase de omenie, cazuri de sălbăticie inumană, cazuri de tragedie grotescă și gânduri de înțelepciune. Iată ce afirma Iacob Meșteșug în anii relativ buni din urmă, adică prin anii '80, când au fost culese aceste marturii: „Tare scumpă a fost mama noastră. Era numai inimă. Ne învăța numai de bine. Am fost crescuți noi cu învățătura părinților, dar nu prea am avut noroc în viață. Acum văd că cei hoți și porcoși îs la putere, ei taie și spânzură (pagina 196).

Așa a fost începutul ocupației Sovietice în Basarabia! Așa a fost comunismul! Aceasta a fost „omenia” Rusului și a omului internațional pe care l-a creat marxismul. Și când te gândești că și azi Moscova și Rușii din Moldova, împreună cu cozile lor de topor, regretă acele timpuri... În ce privește situația Românilor din sudul Basarabiei anexat de Ucraina, în aceste zile autoritățile șoviniste locale umblă să conștie povestea *Capra cu Trei Iezi* de Ion Creangă, pe motiv că ar reprezenta „imperialismul Românesc”. Iar biserica Românească recent construită la Hagi Curda este amenințată de Cazaci...

În opinia mea, cartea *În Gura Foamei* ar trebui reeditată în mii și mii de exemplare și trecută pe lista cărților obligatorii pentru toți elevii și studenții. O eventuală nouă ediție ar trebui să aibă o notă explicativă ceva mai amplă cu contextul socio-istoric și politic al tragediei; o listă de cuvinte regionale pe care unii cititori nu le cunosc; și eventual o hartă a zonei din sudul Basarabiei la care se refera mărturiile.

Emil BUCUREȘTEANU

Târg de carte la Piatra-Neamț

Sub numele de LIBRIS NEAMȚ, între 1 și 4 septembrie a.c., a avut loc la Piatra-Neamț un târg de carte organizat de Consiliul județean Neamț, Societatea Scriitorilor din jud. Neamț și Camera de Comerț și Industrie Neamț. A fost preluată o activitate mai veche, de prin anii '70, Salonul de carte, amplificată cu activitatea de vânzare a cărții de unele edituri și librării, precum și mai multe lansări de cărți. De fapt, lansarea cărților a constituit punctul forte al manifestării, că vânzarea, din câte am observat și am aflat de la unii retaileri, a fost în ton cu sintagma. Înainte, înainte de Revoluție (?!), erau puține cărți și mulți cumpărători, azi sunt multe cărți și puțini cumpărători. O altă aserțiune ar fi, exprimată și de Târgul de carte, că înainte erau puțini scriitori și mulți cititori, acum sunt mulți scriitori și puțini cititori. Acestea sunt alte aspecte ale reformei culturale din România mileniului trei.

O prezență insolită, nu atât prin existență, cât mai ales prin manifestare a fost a poetului Mircea Dinescu. Etalarea sa a dezvăluit publicului potențe noi de manifestare, de comunicare. Ghidându-mă după un dicton al unui mare filosof, de fapt m-am dus la Târg pentru a vedea cum se exprimă actorii (actori = autori de cărți) incluși în program și nu pentru ideile ce le vor spune, fiind saturat de ele. În ce a constat ineditul, cel puțin pentru mine, și poate și pentru pietreni. Mircea Dinescu a cântat, a recitat din volumul propriu *Femeile din secolul trecut*. A avut o reprezentație actoricească, cu cuvinte picante, numite chiar de el porcoase, aplaudate de un public elevat - medici, profesori, ingineri, activiști de cultură, plebea scriitoricească nemțeană.

A doua zi, o simpatică doamnă, care până mai ieri se dădea în vânt pentru poetica dinesciană, era amărâtă pentru gestul pe care l-a făcut de a cumpăra cartea amintită a moșierului Dinescu. Biata doamnă, a cărei pensie lunară nu atinge zece sute, regreta pentru cei treizeci de lei dați (aruncați, zicea dumneaei) pe carte, și-mi mărturisese că-i este rușine de sine însăși să citească asemenea versuri.

Revoluționarul care se făcea că muncește a adus și o altă noutate în vânzarea propriilor cărți. Sticle cu vin „Dinescu” (vin făcut în propria cramă) au fost etichetate cu poezii marca, desigur, Dinescu. Două asemenea sticle de trei sferturi, una cu vin roșu și una cu vin alb, plus o carte și un CD cu cântece pe versuri din opul amintit le distribuia la prețul de una sută lei, un milion, în expresie veche. Și s-au cumpărat binișor.

Au existat și cârcotași. Unii au zis că este zgârcit, că deși și-a făcut și o nouă faimă, că a făcut bani frumoși, n-a servit gloata măcar

Florin Măceșanu - *Lirism*

continuare în pag. 57

Ion PACHIA TATOMIRESCU

Rostește-te, vârcolac...!

Eminescu i-a văzut adeseori
pe-acei oameni-fantă,
alcătuiți din antimaterie,
„heinizând voios la lună“,
dar cu non-cuvinte,
cu necuvinte-baionete-atârând în brâu...
Însă, de douăzeci de ani,
pe-acești oameni-fantă,
pe-acești galactici mancurți,
eu îi văd și ca hiene-vârcolaci,
sfârtecând exact Luna-Patrie
ce-i Sfânta Limbă Pelasgo-Dacă,
una și-aceeași cu Sfânta Limbă Valahă,
fără întrerupere...
Și tot fără-ntrerupere, anatemizez
toți mancurții din Patrie,
înfășor toți oamenii-fantă
într-al blestemului năvod,
cu verb înspicat-răspicat:
„Rostiți-vă și rostuiți-vă,
voi, vârcolaci-fantă,
voi, vârcolaci-mancurți,
duceți-vă-nvârtindu-vă, roindu-vă
pe toate-ncreșturile Genunii, desigur,
nu în preajma Daciei mele de Lună-Plină:
nu-mi amenințați lumina-Patrie,
că mă-nfurii
și vă fac mitul țândări...!“

Înaripat de vulturi-trifongi ...

Călător în munți, omul,
călător neîncetat, din munți, râul...

Poetu-i înaripat de vulturi-trifongi și se bucură
cu temeinicit rost, în plaiul râului de munte...

Poetu-i însetat de privighetori și se bucură
cu temeinicit rost, în seara râului...

Poetu-i imitat de ciocârlii și se bucură
în dimineața râului, printre grânele oarzăne...

Ca pe foaia-mi de papirus...

Ninge mărunț în această parte a cosmosului,
ninge cu fluturi sub curcubeul cosmicului suflet
ca și sub fruntea mea de ianuarie,
ca și sub ochii mei de culoarea inimii de nuc,
ori, mai degrabă, ca pe foaia-mi de papirus,
unde-ncolțește solemn și înalt
semnificantul meu de jar,
în certitudine perenă, de făurar...

Elegii

În somnul real, nu-n somnul din imn...

În acest miez de noapte,
în acest debut de mărtisor
al anului 2009, de la Iisus Hristos,
și-ntr-al 7517-lea, de la Facerea Lumii,
în ochioasa față a humii,
când apele-ncetează să mai curgă
aproape zece secunde,
cât Zâna-Primăvară
își îmbracă rochia de zăpadă,
cu irepresibilii-i ghiocei,
pot să intru în somnul real,
nu-n somnul din imn,
căci poemul meu pornește
pe văile Genunii și le-albește
în toate punctele cardinale-ale ființei,
mai mult, ori mai puțin pudrată,
sau fardată cosmic,
în armoniile gamei celeste a izvoarelor,
în sinesteziile
deltelor fundamentale,
cu vălătuci de moruni,
cu nori de egrete,
ori cu tezaure de flăcări
pentru merele de-aur...

Cerbul intră-n sonet...

E joi și nimic nu înmugurește,
nimic nu-nfloarește astăzi în gura peșterii –
nici simbolul de-omăt, nici sinestezia
din textul meu cu țurțuri la streășină,
nici maronia viță de vie din privesăta ființării,
nici iedera gri, cameleonul infinit-prelung al zidurilor,
pe care-au înghețat lacrimi tăioase
ca luna-n două coarne, dusă-n leagăn de mătăasă
de cerbul intrării sublim-ntr-un sonet cu cristale
și pură morfologie de februarie,
în modernist-paradoxistul patos lucid...

Despre o neliniște a „dreptului de autor“...

Iisus Hristos a făcut Constelația Lirei:
cât este „dreptul de autor“,
domnule Prim-Ministru-al-Coasei...?

Sfântul Duh a făcut cereasca boltă de ametist,
de care stau agățate
rețelele de wolfram ale stelelor:
cât este „dreptul de autor“,
domnule Prim-Ministru-al-Nicovalei...?

Dumnezeu a mai făcut o droaie de galaxii
pe lângă Calea Lactee:
ști-vei vreodată cât este „dreptul de autor“,
domnule Prim-Ministru-al-Ciocanului-de-Silex...?

Inventat-ai împotriva Științei și Artei
virusul cel mai recent *Ahașunuenunu*:
cât ți-este „dreptul de autor“,
domnule Prim-Ministru-al-Văii-Genunii...?

Dacă operă n-ai, iarba anticreației te paște,
domnule Prim-Ministru-al-Coasei,
și, de-aceea, îți este foarte ușor
să te pronunți asupra „dreptului de autor“...!

Cu vocale-arzând în steme...

Ieși-va-mai dintre stele,
să mai mângâie acele
sfinte pântece de-ulcele,
sfinte cântece de-ulcele
smălțuite, filomele,
mâna mea – ce-a scris poeme
cu vocale-arzând în steme,
mâna mea ce-a scris cu crini
și-a dat jos coroane, spini,
mâna-mi care-a pus „La Vii“
lan cu maci de ciocârlii,
când la Tine, în pronaos,
șuieră un tren de haos...!

(Din volumul *Elegii din Era Arheopterix*,
Ed. Dacia XXI, Cluj-Napoca, 2011)

Ioana STUPARU

MARIANTY -

Miracolul iubire

„**Marianty**”, romanul de dragoste cu care scriitorul **Mihai Antonescu** a apărut pe piața cărții în 2010 (Editura Rora), a fost intitulat după numele personajului principal feminin, persoană venită pe lume anume spre a fi iubită. Este o carte pe care o citești cu nerăbdare, iar când ai ajuns la final, te cuprinde regretul că s-a terminat. Cugetul, însă, te îndeamnă la profundă meditație față de cele citite.

Mihai Antonescu, prozator și poet, a știut cum să pătrundă în tainele unei iubiri, într-o oarecare măsură neobișnuită, iar pe de altă parte cât se poate de firească, atâta timp cât se petrece, după legea firii, între un bărbat și o femeie. Autorul stărnește în cititor dorința de a se înălța la un alt nivel, spre a putea privi lucrurile dintr-un anume punct de vedere. Poezia frazei dovedește și talentul de poet al autorului, dorința de recitare a pasajelor intervenind adesea.

Pornind de la ideea dragostei dintre bărbat și femeie, după cum începe romanul, pe măsură ce pătrunzi în adâncul povestirii, în taina acestui sentiment dintre personaje principale: **Marianty** și **Guiu**, pe care îi desparte o mare diferență de vârstă, ea încă o copilă, el bărbat în toată puterea cuvântului, constăți că dragostea lor nu se bazează, în principal, pe chemarea trupului, ci pe chemarea sufletului. Două suflete care se împletesc prin iubire spre alinarea unuia de către celălalt, spre într-ajutorare în momentele dificile ale vieții. Constați și înțelegi, minunându-te chiar, când ai aflat povestea unei iubiri din care nici **Marianty**, nici **Guiu** nu vor putea ieși, fiindcă a fost urzită, asemenea unui miracol, la un nivel superior, astfel o mul neavând altă posibilitate decât aceea de a da ascultare.

Căsătorit fiind, **Guiu** își iubește nevasta și copiii, încearcă să-și facă datoria față de ei, însă e conștient că nu o face îndeajuns, fiindcă iubește pe altcineva mai mult decât orice pe lume, iubire care îl mistuie, iar ca să o controleze nu stă în puterea lui. Iată unul dintre fragmentele în care **Guiu**

descrie iubirea lui pentru **Marianty**: „...își trage scaunul mai aproape. Îmi așează o mână pe umăr; căutându-mi privirea. Pentru ochii ei calzi, numai speranță și vis, aș fi în stare să ucid, să topesc lumea și să o aștern în tipare asemeni ființei ei, ba, încă un Dumnezeu aș îndrăzni să-i cer universului, unul numai pentru ea, să aibă doi, ca nimeni altcineva pe pământ” (p. 105).

Marianty, chiar de la o vârstă fragedă, are o viziune cu totul aparte, superioară, față de lume, față de viață. „Necunoscutul” îi stărnește curiozitate, neliniște, ținându-i aprins tot timpul sentimentul de visare, de căutare, de cunoaștere. „Spune-mi despre mult mai multe alea, acum - i se adresează ea lui **Guiu**. Oricare ar fi, trebuie să se afle pe pagini ale existenței mele. Nu mă tem, sunt gata să aud, chiar despre rău. Știu, e cu neputință să mă ocolească”. (p. 105). De cele mai multe ori, dându-și seama că cei din jur nu-i pot da răspunsuri la întrebările care nu-i dau pace, recurge la puterea ei spirituală de a se detașa, de a trece dincolo de tipare, spre a găsi singură cărarea cunoașterii. Astfel o descrie **Guiu** pe **Marianty**: „...pe urmă, privirea. Dominantă când vrea, capabilă să îndoie orice voință, până la rugăciune. Alteori, de o nesfârșită blândețe, ce ar sfărâma și pietrele. Nu cunosc pe cineva să-i stea dinainte fără să se clatine. E ne lămească, îți jur. Nici o ființă lămească nu calcă așa cum o face ea, nici o altă ființă nu ivește surâsul acela amețitor. Dintr-o taină îi vine surâsul, una abia ivindu-se de sub perdeaua universului, atâta cât să te înfioare, să-ți dai seama ce neînsemnat ești dinaintea miracolului. Cum să fii stăpân pe așa ceva? Poate, rob, dar ce robie ar fi destulă?... Pe femeia asta numai o iubire ca a mea ar putea-o uide, însă ea nu iubește...” (p. 154; 155.)

Iubirea lui **Marianty** vibrează la o altă intensitate. De fapt, **Marianty** iubește IUBIREA. O iubire pe care, într-o oarecare măsură a

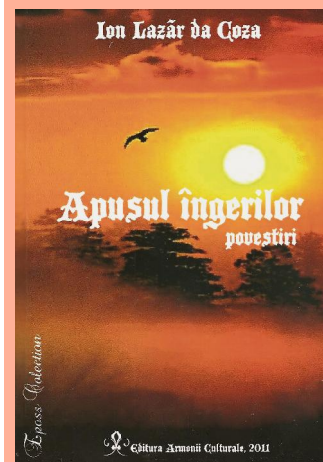

găsit-o la **Guiu**, o iubire statornică pe care să se poată baza oricând, o iubire care ocrotește necondiționat. Și totuși, **Marianty** nu se mulțumește numai cu atât. Ea știe că nu va avea liniște până nu va găsi și segmentul cu care să se închidă cercul. Să aibă întregul, să aibă totul.

Conștient de „patima iubirii lui pentru **Marianty**”, deseori considerând-o un păcat de care ar vrea să se lepede, **Guiu** are revelația că prin moarte va rezolva totul. Dar cum nu are destulă putere să-și ia singur zilele, iubirea fiind prea mare față de dorința de a muri, pleacă în căutarea celei ce cosește vieți. La o gură de canal găsește până la urmă moartea, **Peticita** - după cum îi spune el -, și stând față-n față, își prezintă fiecare cererea și oferta. **Guiu**, deși a avut de gând să spună pe șleau ce vrea de la moarte, a început să i se desăluie, probabil așa cum ar fi procedat în fața preotului, dacă acesta ar fi vrut să-i asculte mărturisirea: „Aș vrea să pot urî barem o singură zi, pe mine însumi să mă urâsc într-atâta încât să am curajul ultimei decizii, însă nici de asta nu-s în stare. Îmbătrânesc iubind ce nu-mi e îngăduit, iar asta ajută doar singurății, înstrăinării de lume și de ai mei. Ți-o spun ție acum, ți-o repet precum odinioară sălciilor și apelor Colentinei, fiindcă știți să vă țineți gura. Umblu cu telefonul după mine până și în baie, în speranța că odată am s-o aud strigându-mă, iar eu trebuie să-i răspund. Uite, îl port după mine chiar acum, fiindcă din moarte m-aș întoarce pentru ea, dacă mi-ar cere-o”.

Cunoscându-și limitele stabilite de divinitate, iar pe de altă parte impresionându-și și pe ea iubirea lui **Guiu** pentru **Marianty**, moartea îi răspunde: „Credința asta e împotriva oricăror reguli ale firii. Cum să moară inși ca tine? Nici nu sunteți prea mulți...”. (p. 248.); „Pleacă, lasă-mă! Du-te, că acuși se coc cireșele. Te prinde vara pe drum”. (p. 252)

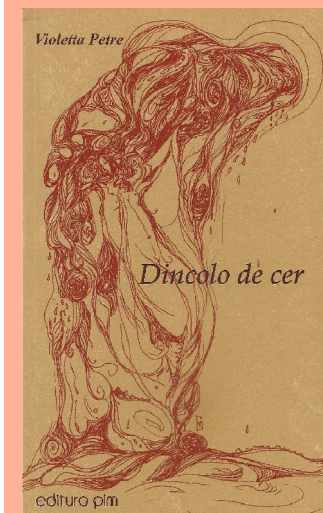
Cărți primite la redacție

Ion Lazăr da Coza - *Apusul îngerilor*, Ed. Armonii Culturale, Vrancea, 2011

Violetta Petre - *Pianina violetă*, Ed. PIM, Iași, 2010

Violetta Petre - *Dincolo de cer*, Ed. PIM, Iași, 2010

Ștefan Lucian MUREȘANU

Intimitatea ca manifestare perfectă a eului superrealist

Motto: *Intimitate, o relație în care proștii sunt atrași providențial pentru distrugerea lor reciprocă.*

Ambrose Bierce

Cuvinte cheie: *intimitate, stare, identitate, eu, libertin, libertate, mileniu, sistem, instincte, coardă, sunete, sânge*

Intimitatea este o stare de fapt a omului, conștientă, perceptibilă și josnică intențiilor, pe care le ascundem de ochii iscoditori ai adevăratei noastre identități. În fapt, inversul proporțional al fiindului nostru expus.

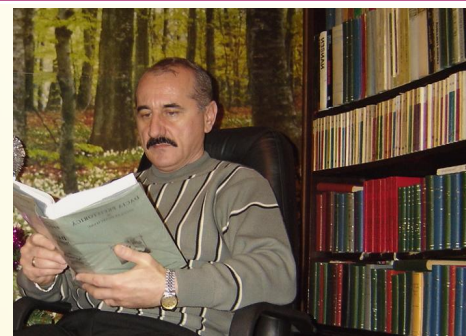
Intimitatea și-a trăit posibilitatea sa, în existențialul ev mediu creștin, și a avut o minunată evoluție în educarea omului ca fapt al surprinderii și rușinii față de tot ceea ce exprima goliciune. Însă Villon, redescoperit, cu precădere după secolul al XIX-lea, a practicat în creația sa umorul satiric, patosul și forța lirică, scrise în argoul timpului, descoperind că dezvelirea trupului coincide cu ne-frânarea instinctelor noastre, cu ascunderea adevărului despre viață. Poate că în nicio altă epocă de dezvoltare istorico-socială a omului goliciunea nu a fost exprimată cu atâta interes ca în perioada marii trieri închiziționale. Aș crede că niciodată omul nu a răbufnit mai mult ca în perioada dintre secolele al XIII-lea și al XIX-lea, râvnind după trupul gol în balastul semidoct al moravurilor, pentru că i se impuneau limite, neconvingătoare, în mersul său doritor de libertate. În intimitate își distrugau identitatea și deveneau ceea ce, poate, sămânța umană a fost înainte de a se desprinde din matricea universală.

La începutul acestui mileniu, omul s-a simțit liber de orice chingi ștrangulatoare ale liberei sale existențe: unele nevrednice de îndrituire, altele parțial limitatoare de răbufniri orduriene iar ultimele, chiar înjositoare, limitative la dorința unora ca majoritatea să gândească și să vorbească numai ceea ce își doreau ei să audă. Instinctul nevrotic și viril al entității-om s-a văzut dintr-o dată scăpat din lanțul ce-i încătușa gândirea și, neștiind cum să o folosească, a răbufnit asupra libertinului. Și a simțit că toată această mască, pe care o credea a rușinii, îi ardea de fapt adevărata față, cea a sfidării începutului, a goliciunii în fața semenului său, a sfidării existenței formale. Formalizarea avea să rămână într-o pare a lumii, mult mai odioasă decât cea care mijea

acum spre lumină, în sfera celor care se voiau să conducă, pentru etichetă și fațadă împodobită ridicol.

M-am tot întrebat ce imbold a făcut ca omul începutului de mileniu trei să fie atât de dezinvolt și de trăitor fervent al pornirilor sale libertine. Ce a dus ca însuși literatul să desfrâneze cuvintele în imagini și să creeze secvențe ale instinctelor mâinate de perversitate? Și am înțeles, din toată această meticulozitate a descrierilor, ura crescândă față de fiindul nostru sortit căderii, urgiei în umbra unor energii, într-o continuă mișcare ucigătoare a eului. Tatuarea trupului, montarea diferitelor obiecte în orificii vizibile sau ascunse de ochii iscoditori și răutăcioși ai celor ce-și înfundă viciile în subsolul conștient al refuzării intime, sunt manifestări ale personajului superrealist doritor de un trai decent.

Literatul îl surprinde pe acesta și îl redă conștient în toată mișcarea lui în creația pe care o expune apoi ca pe o fecioară actului impudic. Se vor băloși mulți sorbindu-i scenele, salivând a nimicnicie, dar puțini vor fi înțeles nefiindul, care dorește împlinirea actului de pedepsire cruntă a celor ce îi nelipsesc trăirea ca om, așa cum s-ar fi vrut, până a cădea, datorită lor, în abisul goliciunii. Retragerea în intimitate a personajului superrealist ar fi dus la introvertire și la pierderea totală a eului, a clacării și a judecării nemeritate a încrederii că el este vinovat de tot ceea ce se întâmplă în lumea aceasta dezlanțuită, îndiguită supușeniei materiale și calvarului existenței decimării psihice. Versiunile lui comportamentale în a sfida toate privirile ce îi urmăresc mișcările deplasate, cu gesturi obscene, inhibitoare și dizgrațioase nu sunt decât un rezultat a lipsei de putere a societății de a-i răspunde totalului său fiind. Și iar literatul își va pune pus întrebarea: cine, pe cine își dorește o astfel de atitudine inhibitoare a manifestării reale de a fi om? Răspunsul e lumea. Lumea care populează cazinourile, barurile de noapte, palatele sau maiestuo-

sele case pe care nu le merită în totalitatea lor, indiferent de ceea ce se cred că sunt. Romanul superrealist trădează această facere perversă a sistemului, îl decimează și îl târăște în șesul dezlanțuit al libertinajului sodomic. Apropie buze, desface picioare, întărește anumite părți ale corpului, umezește... să spunem ochii, când receptăm o cădere a noastră, prin noi, aproape și iminentă, poate și datorită energiilor, careucid energiile universului, provocând scurcircuit intensității fiindului. Omul superrealist nu se mai retrage în intimitate, a înțeles că prin exhibiționism sfidează pretinsul bun simț, pe care nu îl mai are nimeni într-o societate în care se sodomizează cu crucea în mână, se minte cu mâna pe Biblie, se zâmbește în față cu sunete de coardă jerpelită iar în spate, când se crede că totul e aproximativ bine, i se înfige jungherul, risipindu-i pe pământul, care îi așteaptă, pentru rumegare trupul, materia vâscoasă și roșie a ceea ce a avut pentru viață. Visele i se risipesc iar umbra lui încetează să se mai zbată în noapte, obosită de anii petrecuți în praful, mocirlele și gropile teluricului.

În literatura română, personajul superrealist apare în romanul lui Mircea Cărtărescu. Expus, dotat, ruinat de simțiri profunde, pe care le manifestă voalat însă cu mai puțină exercitare scenică ordurieră decât în romanele lui Bruckner, Levi, Beigbeder. În dialogul lumii primelor decenii ale mileniului III, se observă o sfidare a ceea ce odată se considera *bun simț* și făcea delimitarea între stările de fapt ale entității noastre cu cele ale necuvântătoarelor, o refulare a unor segmente din interiorul nostru, care se doresc să fie emanate dușmănos, ironic, sfidător și percepute ca atare. Manifestările de tipul vopsirii pereților clădirilor sau a oricui e imaculat este tot un rezultat al pornirilor interioare ale individului superrealist, care își găsește o liniștire atunci când se expune, refuzând, pur și simplu galeriile de artă, de exemplu, ca manifestare și dorință în a-și prezenta admiratorilor talentul pe pânze ocrotite de jenă. În realitate, el își etalează manifestarea nicidecum interioritatea, rămânând un ascuns, un anonim căruia îi este teamă de critică. Un introvertit este și nudistul chiar dacă își dezvelește dezinvolt aparent pentru că el nu su-

portă să fie iscodit, ci simte doar acea plăcere a dezvelirii, a străfulgerării privirilor însă nu a lăsării contemplării goliciunii lui.

Romanului superrealist i se pot atribui toate aceste reliefări, pe care le prezintă minuțios, obsedant pentru cei ce nu vor să înțeleagă că societatea umană trece acum prin niște momente dificile ale evoluției sale, și că toate acestea sunt prezente datorită lipsei de discernământ a celor care conduc națiunile. Totul se afundă și se pregătește pentru o cădere dorită, într-o stare odioasă de distrugere a entității-om însă a eliberării a tot ceea ce energiiile telurice le are prinse de elementele corpului uman. Un plan unic de triere a speciei și de împuținare a fiindului uman. Romancierul superrealist a simțit toată această stare de fapt a comandamentului mondial de distrugere psihologică a omului, prin eliberarea voită a ordurierului, a imaginilor sodomiste și horroriene, care sapă mentalul distrugându-i personalitatea.

Superrealismul este și în pictură și în muzica reprezentativă a rockului, în arta plastică, în medicină, prin malpraxisul dorit de nepuțința unora de a cunoaște ceea ce înseamnă să vrei să fie bine, în știință, prin toate noile puneri în valoare ale minții omului de stigmatizare a eului, în tot ceea ce se poate pune în declin psihic și fizic fiindul uman. Cine va trăi? Din tot acest rău nimic care să aparțină omenescului, sămânța va înceta să mai apară odată cu pocnetul munților, cu ridicarea valurilor și căderea cenușii. Să nu își închiuie cineva că nu va fi atins de teroarea morții prin chiar buncărele pe care le-au construit pentru a-i salva. Tot ce va fi făcut de mână omenească se va năru și tot ceea ce a rezultat din priceperea omului va deveni vulnerabil și dat distrugerii. Putem oare să răspundem unei întrebări, pe care puțin, în drumul lor prin viață s-au întrebat? De ce ne numim oameni și de ce planeta pe care locuim se numește Pământ?

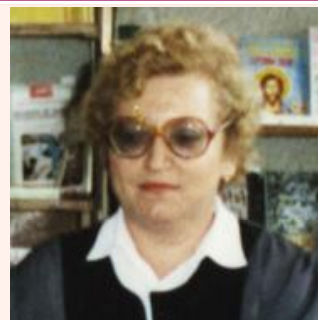
În artă, omul talentat, cu scilipiri superioare profanului, a redat adevărul, care urma să vină și să arate lumii ceea ce de fapt se ascundea, considerat rușinos însă dramatic de periculos existenței noastre. Literatul de azi creează și redă principiile testamentare ale fiindului călăuzit de pilde, nu direct, doar prin scene apocaliptice, episoade trăibile închise în sicriele negre ale falsei tăceri. El strigă precum Ioan Botezătorul la rămășițele de oameni care nu își înțeleg rostul, sodomizați și vânduți puterii negre a morții psihologice. Scriitorul superrealist este conștient de impactul pe care scrierea sa o are față de unii dintre noi și este de acord cu închiderea ochilor însă aceștia sunt prea puțini pentru a da roadele dorite de fiindul entității noastre.

Mariana Vicky UÂRTOSU

Pasiunile Erzsikăi

În încăperea semiobscură, Erzsika, așezată la războiul de țesut, asemenea unei principese în fața pianului, sta țănoșă, înfăloșindu-se. Mânuieste suveica de parca ar fi mângâiat clapele instrumentului muzical amintit. Zâmbește. Se ridică de pe scaun, cu eleganță, îmbujorându-se la vederea noastră. Operatorul particular, sora mea Margareta, folosește blițul la maxim, cuprinzând cu privirea camera. Demnă de o sală de muzeu, încăperea, păstrând patina timpului trecut peste ea, însuflețită cu sutele de metri multicolori, țesute de mâinile ei pricepute, pare că se înădușă. Erzsebet deschide fereastra. Mirosul greu de naftalină iese dintre coloanele de țesătură, alinate ca niște soldați porniți la atac. „Sunt preșuri țesute din zdrențe, zice ea, iar meșteșugul îl știu de la mama. Am participat la diverse festivaluri ale meșteșugarilor, pentru că sunt membră a Asociației Artiștilor Populari / Sf.Gheorghe”.

Annual, merge în tabere de prezentare și creație, special amenajate, în ideea transmiterii acestui meșteșug, mai departe. Este fericită ori de câte ori vreun elev îi solicită sprijin pentru deprinderea țesutului. Lucrează împreună centimetri multicolori, pe care mai apoi îl primesc în dar drept amintire. Mândră, ca o pictoriță, Erzsi explică, arată, povestește. Este mândră, dar îngrijorată că-și depozitează produsele în casa socrilor, construită de mai bine de o sută de ani. N-a vrut să modernizeze încăperea. Nu ar fi mers. Așa că, această cameră depozitară e ea însăși istorie. Modelele? Creație proprie. Le inventează. Seara, când somnul nu vine, ea se strecoară tiptil în încăperea și începe să țese. Predomina modelele geometrice, îmbinările cromatice îndrăznețe, unice, dar și modele care imită figuri omenești. În vestimentația din colecție predomină cos-

tumul național din zona Ardealului. Deși, pasiunea întrece de departe beneficiul, Erzsika n-ar renunța niciodată la bucuria de a crea în serile prea lungi de iarnă modele noi. Nu se vând? Și ce dacă? „Am avut cumpărători din Ungaria și Olanda, care s-au arătat dornici să-și îmbrace pereții sau pavele cu preșurile și covoarele mele, zice cu mândrie, ochii sclipindu-i într-un fel ciudat. Pe jumătate moldoveancă, cealaltă jumătate - unguroaică, Erzsebet combină misterios cele două tradiții care i-au marcat pasiunea, lăsându-se furată când de una când de alta dintre tradiții. Rugată să ne mărturisească sincer care dintre produsele pasiunii sale îi e mai drag, n-a ezitat nicio clipă și ne-a spus că-i sunt toate dragi, n-ar abandona nici un centimetru, chiar dacă ar fi să nu se vândă niciodată. Speră să aibă sprijinul autorităților locale și să-și deschidă o sală de muzeu tradițional în propria casă, încăperea, acolo unde războiul ocupă un loc important. Războiul și toate celelalte ustensile folosite. Nu are preferință pentru nicio culoare, ele reprezentând-o, mai zice Erzsebet Bartók, plimbându-și ca și întâmplător degetele spre diplomele din perete. Sigur, cel mai mult s-a bucurat când a reușit să finalizeze „simbolul sfârșitului de clopoțel” - cum este numită traista cu însemnele trecerii de la o treaptă școlară la alta. Simbol al drumului vieții, trăistuța conține neapărat un creion, care va trasa drumul vieții, pâine, sare și un bănuț.

Ar fi multe de spus. O privesc pe Erzsebet: e mândră că a mai convins pe cineva să vadă colecția ei de covorașe, preșuri, obiecte însuflețite de iubirea sufletului ei; aceste obiecte o definesc și-i creează personalitatea în această lume ancorată în modernizare, haos, zgomot. Lume care, parcă, nu mai are ochi pentru lumea apusă, pentru tihna emanată din simplitate și candoare. Fiica ei, Kinga, absolventa de liceu îi împărtășește pasiunea. În ce măsură, numai timpul o va demonstra.

O părăsim pe Erzsi, admirându-i frumoasa grădină de flori. Nucul imens, sub care se odihnește în după-amiezile de sărbătoare. Motanul bătrân și știrb, năpârlindu-și blana în două culori... Răurile cromatice îmi mai stăruie în minte, făcându-mă să mă întreb: câtă pasiune poate cuprinde inima Erzsikăi, pentru a-și continua, peste vreme înrăurirea multicoloră și în folosul cui? Poate, cine știe, cineva care va citi aceste rânduri va fi interesat de înființarea unui muzeu tradițional. Iată, un punct turistic demn de atracție. De ce nu?!

Florian COPCEA

Eminescu – valoare europeană și universală

Fără îndoială, *europenitatea* lui Eminescu se axează pe interrelația național-european/universal, care impune în exegeză, aspecte noi.

Mihai Eminescu a pătruns în conștiința națională ca un autentic „semănător de idealuri în spațiul nostru cultural modern”¹. Deși poate fi comparat, fără nici un risc, cu Byron și Shelly, cu Hölderlin și Novalis, cu Leopardi și Hugo, cu Pușkin și Lermontov, este deosebit de aceștia. Romanticismul său este clasicizant și, totodată, postmodern, ultima afirmație putând fi argumentată cu intertextualismul utilizat atât în poezie, cât și în publicistică. Acest adevăr l-a făcut pe T. Maiorescu, după cum am văzut, să noteze în studiul *Eminescu și poeziile lui*²: „Eminescu este un om al timpului modern, cultura lui individuală stă la nivelul culturii europene”. Poetul a fost atras, cum observa și Rosa del Conte³ de „climatul magic al filozofiei și al poeziei romantice germane”, fără, bineînțeles, să minimalizeze pe cel mitic, specific gândirii orientale. El și-a declarat apartenența la acest curent literar

artistic apărut la sfârșitul secolului al XVIII-lea în Germania și Anglia și extins în secolul următor în toată Europa, atât în poezia *Eu nu cred nici în Iehova*, cât și în zeci de texte de inspirație filozofică, majoritatea fiind, după G. Călinescu⁴, „un comentariu pe marginile filozofiei lui Schopenhauer”. Nimic nefiresc în atare comentariu. Eminescu este omul căzut în istorie despre care M. Eliade, într-un alt context desigur, pretinde că are dreptul să valorifice simbolic arhetipurilor. În ultimă instanță, observația lui Vladimir Streinu⁵: „Eminescu poate fi privit ca poet unic în cadrul conceptului goethean de literatură universală”, dezvăluie semnificația universală a operei lui. Raporturile sale cu romanticismul german au fost atent analizate de G. Călinescu în *Opera lui Mihai Eminescu*, (Editura pentru literatură, București, 1969), care l-a întâlnit pe Schopenhauer în multe din scrierile „poetului filozof”, acesta având o înrâurire pozitivă asupra modului său îndrăzneț de a medita asupra principiilor adoptate pentru a contracara teroarea istoriei. Prin aceasta putem subscrie la afirmația lui George Munteanu⁶ că înainte de a deveni european, Eminescu este un poet național, nemărginit, și nu „poet al iluziei universale” cum îl proclama T. Vianu⁷.

Preluând „tezele” lui Vladimir Streinu⁸, „faima de poet universal a lui Eminescu” o putem găsi atât în opera poetică, cât și în articolele filozofice, economice, politice etc.

E de observat, de altfel, că „Eminescu găsește, de fapt, în mituri, încoronându-și creația cu

mitul suprem al *Luceafărului*”⁹, motiv care îi produce lui Vladimir Streinu¹⁰ această inserție în reacțiile de până acum ale criticilor „eminescianizați”, cum îi numește Mihai Cimpoi pe cei care au disecat opera lui Eminescu: „Latura eminesciană a romanticismului e singura bază a universalității lui”. Ontologia eminesciană, dinamizată, evident, de tradiția națională, a căpătat noi dimensiuni prin „aspirația” de „influențe și înrâuriri posibile”, fie autohtone, fie din universul contrapunctic - mozaicat european. Conexiuni indubitabile descoperim la Eminescu aducându-i în paralel pe câțiva dintre înaintașii săi. Poeziile antume confirmă din plin această realitate despre care Lovinescu în *Mutația valorilor estetice* să aprecieze injust: „poeziile de adolescență ale lui Eminescu sunt lipsite și de valoare și de caractere eminesciene”. Prima etapă din creația lui Eminescu stă sub semnul *Familiei*. În multe dintre acestea, corect, depistăm irizări elegiatice din Bolintineanu, Heliade, Bolliac și Alecsandri, dar analizându-le „până în colțurile cele mai obscure”, după cum se exprima G. Călinescu, avem surpriza să depistăm „reminiscențe” din operele poetice ale lui Schiller, Rimbaud, Baudelaire, Hölderlin, Mallarmé, Hugo, lucru care dezvăluie „o înaltă conștiință europeană”¹¹ și că Eminescu nu este altceva decât o reînsuflețire a poeziei dinaintea lui”¹². La toate acestea se adaugă vizionarismul marelui poet, intuiția sa extraordinară de a personaliza ideea lirică și „paradoxiile” filosofice la care se raportează obsesiv.

Eminescu nu s-a referit nici-

odată la naționalismul înaintașilor pe care îi numea „sânțe firi vizionare”, chiar dacă îi simțea depășiți, „stricători de limbă”. Pentru el literatura națională populară este o sursă inepuizabilă de sensibilitate și modernism, care reflectă îndeajuns originalitatea culturii românești. Din această cauză el nu putea fi de acord cu „filologii noștri” atunci când „fantasiile” lor mai mult sau mai puțin ingenioase alterează tezaurul lingvistic al limbii române „cum ea există obiectiv, toată lumea o va recunoaște de frumoasă și dulce”. Literatura prezentului este criticată de Eminescu fiindcă este străină sentimentelor naționale, nu-i sincronizată cu cultura din țară, în timp ce pentru literatura populară manifestă entuziasm, aceasta din urmă „plină de credință, însetată de ideal”¹³, evidențiind originalitatea trecutului, singura capabilă să salveze națiunea, al cărei suflet este desigur limba. În *Timpul*¹⁴ scrie: „Trebuie să fim un strat de cultură la gurile Dunării; aceasta e singura misiune a statului român, și oricine ar voi să ne risipească puterile spre alt scop, pune în joc viitorul urmașilor și calcă în picioare roadele muncii străbunilor noștri”.

Nu putem fi de acord cu concluzia, greșită de altfel, a lui Eminescu potrivit căreia nu avem o cultură reală. Iată cum justifică D. Murărașu această reacție: „Eminescu a fost neîndurător fiindcă n-a înțeles că fiecare fază din dezvoltarea istorică a unui neam trebuie să rezolve anumite probleme pe care le impune realitatea vieții. Eminescu voia cultură, atunci când noi nu eram încă siguri de ziua de mâine”¹⁵. Emi-

nescu a fost un partizan calofil al ideii naționale pe care a susținut-o cu violență, precizând că ea nu trebuie lăsată la discreția unui partid¹⁶, vizat fiind partidul „roșilor” (liberalilor - n.n.). E greu de admis că Eminescu susținea „domnia elementelor conservatoare din țară”¹⁷ fără să accepte legile naturale ale progresului care acționau în dezvoltarea civilizațiunii, chiar dacă într-o însemnare manuscrisă¹⁸ amenda „factorul infectat de străinism care, dominant de „elemente parazite”, devenise „o mortăciune morală a corpului”. Dar Eminescu a fost influențat, până în ultima fibră, de curentele literare străine. Prin mișcarea romantică germană, cu efect pozitiv asupra gândirii sale literare, politice și filozofice, el devine un exponent al culturii europene. Desigur, el a avut acces la Schopenhauer, Kant, Fichte și Hegel, care i-au format gândirea, prin Eliade, Hașdeu, Bărnuțiu, T. Rosetti, Maiorescu, Odobescu și Ion Ghica. Ideile multora dintre acestea se regăsesc în articolele publicistice ale lui Eminescu și în unele poezii, de unde tragem concluzia că nu opunea rezistență influențelor europene chiar dacă, căteva dintre ele - abstracte, trebuiau *dacizate*.

Aceeași teorie o regăsim și la Octavian Vuia¹⁹: „el deschide larg porțile spre o gândire a existenței bazată pe sentimentul autohton al ființei”, fapt care confirmă că tot ce a scris Eminescu a anticipat într-un fel gândirea modernă a marilor culturi străine. Dacă în poetică viziunea sa a fost „paradisiacă”, visător romantică în publicistică acesta a devenit metafizică. El nu a trebuit, reținea pe undeva T. Vianu, să se lupte cu limba așa cum a făcut câțiva din emulii săi de mai târziu, „s-a poziționat conștient în curentul limbii și a reușit să-și orienteze pânzele în direcția în care suflă duhul ei”.

Este bine cunoscut faptul că Mihai Eminescu și-a construit universul poetic pe teme și motivele esențiale ale poeziei uni-

versale, frecvente și astăzi: cosmicul, timpul, istoria, natura și iubirea. Le regăsim, valorificate cu alte mijloace expresive în publicistică. Ideile sale sunt bogate în resurse lirice și mijloace expresive dintre cele mai diverse. Iată un pasaj elocvent în acest sens dintr-un articol apărut în *Timpul* (2 septembrie 1881): „...Stilul nostru nu este eufemistic. Ne-am deprins a căta pentru orice idee expresia cea mai exactă posibilă”. Poetul publicist nu ezită, cunoscută fiind revolta sa împotriva stricătorilor de limbă, al cărei stăpâni suntem, să creeze construcții sintactice nemaîntâlnite până acum. El introduce fără sfială neologisme. Gh. Bulgăr în *Momentul Eminescu în evoluția limbii române literare*²⁰, constată: „Eminescu (...) a imprimat articolelor sale pecetea geniului său, pasiunea fierbinte pentru adevăr și pentru dreptate, pentru ridicarea maselor la civilizație și cultură”. Dar în publicistică Mihai Eminescu reface „experiența lui Dante, în drumul său spre infern”²¹.

Obiectivul principal al publicisticii eminesciene este acela de a respecta adevărul despre istorie și țărănime, aflate mereu în centrul atenției sale. E semnificativ faptul că Eminescu a profetizat, cu un instinct greu de explicat la vremea respectivă, modernismul european al poeziei române influențat de reformarea limbii poetice, fapt care îl situează în centrul paradigmei culturale române și-l confirmă drept „cartea noastră de identitate” spiri-

tuală în universalitate.

T. Vianu scrie: „Nimeni înaintea lui nu dispusesese de posibilitățile limbii române cu o libertate suverană, la fel cu ceea atinsă de Eminescu prin utilizarea tuturor funcțiilor limbii, a întregii ei fiziologii, a tuturor formelor flexiunii și derivării ei. Limba română devine un instrument absolut docil în mâna lui magistrală, și poetul o folosește pentru a exprima gânduri și viziuni, cum nu se mai luminaseră niciodată, într-o minte românească”²².

Convins că Europa nu poate fi interesată de un popor „fără spirit de adevăr”²³, Eminescu, acest *uomo duplex* al culturii române, se erijează în „teoreticianul prin excelență al naționalismului român”²⁴, fără însă a face abstracție de națiunile „care au interese comune nouă și se luptă alături cu noi”²⁵.

Mihai Cimpoi în *Europa, sarea Terrei...* (Ed. Ideea Europeană, București, 2007) remarcă: „Pro-european în pledoariile lui «retorice», Eminescu este un european în esența ființei sale”. Cu toate acestea, era sceptic în privința orientării poporului spre civilizația reală a Apusului. El era de părere că nu trebuie preluate în totalitate „utopiile comunarde” ale unei părți a Europei „infectată de corupție și de frivolitate”. Acest fapt l-a făcut pe Petre Țuțea să remarce: „Eminescu are meritul de a fi salvat onoarea spirituală a poporului român”.

Nimeni nu poate nega capacitatea lui Eminescu de a asimila

valorile universale ale Europei. Interesul său, în special, pentru literatura și cultura germană poate fi identificat atât în poezie, cât și în publicistică. De aceea în orice „chestiune” el apelează cu obstinație, fără însă să negligeze universul de idei naționale, moștenite, la modelele novatoare ale Occidentului.

Note

¹George Munteanu, *Istoria literaturii române*, Editura Porto-Franco, Galați, 1994, p. 354.

²Apărut în *Convorbiri literare*, 1889 (XXIII), nr. 8 p. 625-645.

³*Eminescu sau despre absolut*, Ed. Dacia, Cluj, 1990, p. 270.

⁴*Izvoarele filozofiei teoretice a lui M. Eminescu*, Studii și cercetări de istorie literară și folclor, V, nr. 3-4, 1956, p. 400.

⁵*Eminescu*, Ed. Junimea, Iași, 1989, p. 133.

⁶*Istoria literaturii române*, Ed. Porto-Franco, Galați, 1994.

⁷*Studii de literatură română*, București, Editura Didactică și Pedagogică, București, 1965.

⁸*Eminescu*, Iași, 1989, p. 242-243.

⁹Mihai Cimpoi, *Narcis și Hiperyon*, Ed. Junimea, Iași, 1992, p. 10.

¹⁰*Eminescu*, Ed. Junimea, Iași, 1989, p. 251.

¹¹Mihai Drăgan, *Eminescu tânăr sau „a doua mea ființă”*, Editura Institutul European, Iași, 1999, p. 76.

¹²Idem, p. 77.

¹³Dumitru Murărașu, *Naționalismul lui Eminescu*, Ed. Pacifica, București, 1994, p. 146.

¹⁴*Timpul*, IV, 2 nov. 1879, p. 1.

¹⁵*Naționalismul lui Eminescu*, Ed. Pacifica, București, 1994, p. 156.

¹⁶M. Eminescu, *Studii asupra situației*, III, *Timpul*, V, 21 febr. 1880.

¹⁷*Timpul*, IV, 27 febr. 1879, p. 1.

¹⁸Fondul de ms. al Academiei Române, 2257, ff. 30-32.

¹⁹*A gândi cu Eminescu*, în *Buletinul Bibliotecii Române*, vol. X(XIV), 1983, Freiburg i Br.

²⁰Editura Minerva, București, 1971, p. 239.

²¹Alexandru Melian, *Eminescu - univers deschis*, Ed. Minerva, București, 1987, p. 195.

²²Tudor Vianu, *Opere*, II, Ed. Minerva, București, 1973, p. 644.

²³M. Eminescu, *Străin în țara lui din Opera politică* (1880-1883), Editura Eminescu, București, 2000, p. 355.

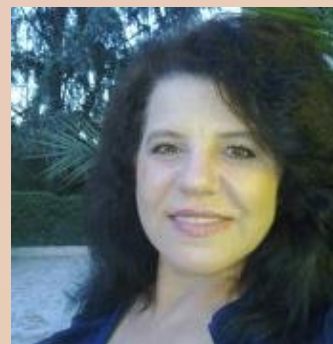
²⁴M. Eliade, *Despre Eminescu și Hașdeu*, Editura Junimea, Iași, 1987, p. 36.

²⁵M. Eminescu, *Opere*, vol. V, Ed. Gunivas, 2001.

Maria COZMA
(Paris)

Luminile transfigurării

Bocetul unei fantome

Mergeam pe șirul unei melodii în pași tăcuți și-n șoaptele sonorităților unei lacrimi din care se prelingeau scânteii căzute pe un morman de umbre; mă cătăram să ajung pe un promontoriu - fiindcă acolo știam că am tihna mea. Valurile loveau neconținut de stânci și freamătul lor se aduna în glasul unui flaut, care în suflul buzelor unui ghețar scotea aburi cu aromă de pâine în timp ce foamea mea căuta ecoul unui Cuvânt uitat, prăfuit și uneori ostracizat de ignoranță - *carte*.

Cât deșert a adunat această ignoranță și câtă prostie ostracizarea, dacă lipsurile noastre au muțit glasul flautului?!...

(Paris, 02 octombrie 2006)

Geologia Cuvântului

Când începi o urmărire a cunoașterii și te afunzi într-un minus al tău însuși, începi să pipăi caldarămurile unei absențe făcute pentru oameni dintr-o criză a infinitului provocată de fenomenul om într-o continuă derivă.

Într-un prezent incapabil să-ți dezvăluie cum duhul despică înserările din tine în drama lui Dumnezeu, te înalți flăcări abrupte de unde nu mai poți coborî, decât o toamnă târzie despletită din halucinația frumuseții sfârșietoare a unei primăveri.

Încerci să-ți amintești *ceva* din privirea omenească și primul gând te așează în fața unei mări plictisite de vuietul valurilor, dornică să sece din plictiseala rechinilor.

Te prind fiorii unui surmenaj crepuscular și din excesul unui delir coagulat în rațiunea unei reverii, nu mai încapi în ființă și debordezi o suferință a inteligenței, incapabil de a-ți așeza o viață: pentru că tot ce „*este*” te deprimă și tot ce „*nu este*” te răsfăță. Nu-ți poți face o ordine în ființă și apelezi la poet, care, bolnav de natura ființei, devine pisălog,

fiindcă, în fumul diafan scos din pipa unui filosof, nu-și mai poate opri deluviul unei metafore adunată dintr-un văzduh al măhnirii lui unde suflul se sfarmă-n trup, iar văzduhul era nimicul.

Dezamăgit în căutările tale, te ființezi un șantier pentru arheologia unui singur cuvânt: *destin* - crezând că după săpăturile făcute în el, te vei desprinde o pasiune în geologia azurului unde văzduhul este înghițit de infinit.

În săpăturile tale, în același fum diafan scos din propria-ți pipă, dezvelești rând pe rând cu prima literă și sub ochii tăi ți se deschide un resort al aceluiași văzduh topit în tine:

D = degeaba
E = ești *S* = stăpânul
T = tău *I* = în
..... *N* = neant.

Dezamăgit, crezi că mai bine era dacă o luai de la sfârșit, căci uneori sfârșiturile, chiar ele pot fi un început și în același tremur al degetelor ți se deschide alt resort, însă al unei înserări apocaliptice:

..... *N* = neantul.....
I = în *T* = tine
S = sapă *E* = explozia
D = deluviului.

Realizezi că de fapt tu însuși ești *Geologia Cuvântului* care s-a vrut tot timpul șantierul arheologiei infinitului cu baza unei piramide în căutarea unui echilibru cosmic și vârful un pretext metafizic. De aceea, poate poezii s-au născut *geologi* ai *Cuvântului* și filosofii *arheologi* ai literiei, săpând în metaforă ori suflând colbul de pe ideile împietrite de dezgustul infernului unui zâmbet. Într-adevăr doar o metaforă mai poate dezveli neantul. Căci, neantul și el este o idee, iar colbul suntem noi, în timp ce noi suntem ceea ce rostim - *Cuvântul*.

(Paris, 03 octombrie 2006)

Nu am Țară să mă duc

La întâmplare sau nu, răzleț,
la Paris, mai întâlnesc
câte-un român;
un fel de trecător
cu pași stingheri zidiți,
o simfonie neterminată
în inima lui Decebal din munți.
Într-o tăcere de piatră,
printre gunoaie
cu porumbeii laolaltă,
în glasu-i răgușit de Cuc,
pâine să mănânce cată,
strigând în urletu-i mut:
mioriță laie,
laie bucălaie,
nu am Țară să mă duc,
și nici pâine să mănânc.

Paris , 28 februarie 2009

Însemne de existență

Dacă-aș ști *cine* ești,
ți-aș spune s-o iei de la un alt capăt
ori să pleci în căutarea mieilor pierduți
în timp ce baciul citește o carte.
Dacă-aș ști *ce* ești?

ți-aș spune să calci numai pe urme
lăsate de licurici în prag de noapte
ori să te desprinzi de turme
în timp ce poetul mână oi la păscut,
călcând pe roua spicului
cu bobu-i mugur de lapte.
Însă cum nu știu nici *cine* ești,
nici *ce* ești? Merg singură mai departe,
căutând chipul luminii
cu rădăcinile-i uitate-n priviri de lună;
cu brațele rupte-n raze de soare,
ce în altă lume se adună,
tocmai să știu *cine* sunt eu?
Simfonia seacă-n izvoare!
Ce sunt? Cine suntem?
Nu știe nici bunul Dumnezeu!

Cannes, 18 octombrie 2010

(Din volumul „*Luminile transfigurării*”,
Ed. Junimea, Iași, 2007, p. 212, 217 - 220)

Nicolae BĂLAȘA

Sara

(Fragment din romanul cu același nume)

Cu ceva timp în urmă, pe vremea când Țuțea încă mai era în viață, iar eu o copilă, uluită de cele câteva cărți ale sale, „Între Dumnezeu și neamul meu”, „Filosofia nuanțelor” și altele, dar mai ales de imaginea unui Socrate al momentului, al românilor în special, m-am apucat, asemenea maestrului, să scriu. M-am gândit la o piesă de teatru. Omul! Și asta pentru că, din punctul meu de vedere, intenția cărturarului român de a împinge demersul său spre concept în „Lumea ca teatru”, o idee mai veche a lui Platon, eșuase. În consecință, Omul - în toată splendoarea și natura sa. Obiectiv subiectivă, mistică, artistică, rațională, morală...

- Morală? - m-am întrebat, în timp ce parcă m-am împiedicat cumva în mine.

Aveam îndoieli. Unele firești, ale omului aruncat-în-lume. Altele... Din acest motiv, nu am putut trece cu vederea nici marile întrebări kantiene, după unii, puse fără de rost, nici extrapolarea din gândul său strecurată în Imperativul absolut:

- Fă acel bine încât binele făcut de tine să aibă valoare universală. Și totul doar din onoare! Da, din onoare! - am reformulat și repetat în gând, orecum rătăcită, fără a putea pași lejer prin niciunul din cuvintele anterioare.

În fine, îmi doream să pun în scenă omul la dimensiunea sa ontologică și să mă văd un fel de Eu-Tu universal în și dincolo de lume. Vrând-nevrând, am luat pe rând la întrebări când istoria, când timpul, când gândul conceptualizat, rămas parcă panglică atârnată de băierile cerului. În unduirile albastrului, se zvârcolea, firește, în mintea mea, puse parcă la un loc, fie Ființa lui Parmenide, fie *Dasein*-ul heideggerian, coborât de gânditor la nivelul omului aruncat-în-lume, fie firea-de-a-fi împreună cu Eminescu, fie un rotund a Tot.

- Cam de aici am să încep! - mi-am zis câțiva ani buni mai târziu și, de ce nu, am să spun tot. Am să mă spovedesc universului! Vouă, tuturor! În definitiv, ce am de ascuns? De oriunde, prin orice, tot se vede... Doar în propria-ți uitare mai poți sta orecum confortabil câtă vreme îți moțâie conștiința, altfel gândul te poate urmări sau găsi până și în găurile negre, dincolo de galaxii.

- Ușor de spus, greu de făcut! - mi-am zis câteva clipe după aceea, când, pusă la zid de mine însămi, mi s-a anulat parcă timpul și m-am întors la începutul începuturilor. Că un început trebuie să fi fost, iar de acolo încoace am retrăit, vorba lui Dilthey, un filosof german, la dimensiuni cosmice, Facerea. Facerea universului, iar în el și eu cu pământul, caleașca mea cosmică de prințesă, că doar trebuia să mă plimb cu ceva. Și asta doar ca să nu râncezesc, să nu fac mucegai câtă vreme, uitată parcă într-un pustiu și al cerului și al pământului, căscam doar gura, ca proasta, la stele. Iar ele, nimic! Și de aici, plictisul. Domnule, să îți fie dat întreg pământul, raiul l-am inventat eu, ca femeie, mai târziu, și să nu știi ce să faci cu el, mare încurcătură! Mare, mai ales că despre Adam am auzit ceva mai târziu, de la un blestemat de șarpe. Când l-am văzut... Ce să vă spun, bun de mâncat! Mi-am infipt dinții și... poftele mele genetice au dat buzna. Cu ele și cicăleleale. Acum trebuie să mă înțelegem, că dacă nu puteam să mă bat o veșnicie, singură, la cap, am cășunat pe el. Nu de alta, dar mi-a agățat frunza. Iar din acel moment, dandanaua. Pune frunza, dă jos frunza!... Tăvăleala... Apoi, cearta, împăcarea... Dulcegării!

- Domnule, cică dacă nu aș fi fost eu femeie, el ar fi rămas sfânt în slujba lui Dumnezeu. Păi, bine, bă beșleagă, și sfânt și slugă?! - am vrut să-i zic într-o seară când abia i-am dat botul la o parte de pe țâțele mele. Prinsese gutul laptelui. Din una, din alta, doar știți... Cum ce a ieșit?!... Păi ce putea să iasă câtre vreme nici pe vremea aceea așchia nu sârea departe de trunchi? Nu ar fi fost tocmai greu nici cu doi buradei pe cap, chiar dacă seara, când intram cu el sub așternut, îmi cam încurcau ștele.

Acum, toate bune și la locul lor numai că Cel ce ne făcuse își cerea dreptul, un fel de șpagă primordială, la vremurile noastre zeciuală, impozite, taxe peste taxe chiar și mai mult! Au apărut greutatea. Copiii au crescut și musai să cotizeze ca și mine și Adam al meu. Domnule, taxa de protecție, legea numărul unu pe fața pământului! Și o dai că nu ai încotro! Noi, femeile, mai târziu, când s-au înmulțit și pe pământ stăpâni, am mai scăpat, din când în când, cu plata în natură, că tot

era cerută. Numai că nu tot timpul datul tău e prețuit, e pe placul protectorului. Și când nu-i convine, prăpăd. Altceva se întâmplă când ai mângâiatul stăpânului, fie el și călăul cu barda deasupra grumazului tău. De acolo, din lipsa de prețuire, fie ea și formală, adică de ochii lumii, măhnirea, apoi vrajba, ura și evident pasul spre crimă. Nu cred că trebuie să vă mai spun despre cum primul meu născut, Cain, ucis de fratele Abel, a scăldat pământul cu sângele său. Cum toate se plătesc pe lume, am plătit și noi. Mai întâi am îndurat lipsa puterii de a re-cunoaște, apoi potopul. ...Ehe, și toate celelalte! Când ne-am revenit, eu și cei ce au urmat, ieșiți de-acum din ape, ne-a pus, „închinatul”, vorba unei babe de pe la mama din sat, să devenim cineva, adică să avem și noi un nume că în Noe, dacă nu pui potopul, Noe e ce? Cel mult litere la un loc, aș spune acum când încă mai funcționează, ca formă de comunicare, alfabetul pentru analfabeți. De chestiunea asta de comunicare, că despre ea e vorba, pe-atunci, în vremurile în care m-am cufundat, se ocupa sufletul. Făcea el niște semne pe cer și ne înțelegeam. Dar numai până la Turnul Babel, adică până când am vrut să fim, cum spuneam mai adineauri, un Eu în lume! De la Turnul Babel încoace s-a pocit totul. Ce să faci? Când vrei să stai nepoftit, alături, pe o lespede cu Dumnezeu, El, atotputernic, îți arde una peste bot încât uiți până și cum strigă alții la tine. Una e însă a vrea să stai lichea, lângă Divinitate, și alta e să vrei să fii și tu om în lume! Reiau și completez: Eu, alături altora, în lume. Domnilor, cu tot ce mi s-a dat să îndur, chiar și cu trecerea prin potop, toate bune și la locul lor cât timp vorbeam toți pe aceeași limbă. Când nu ne-am mai înțeles, s-a ales praful! Și de turn și de toți. Asta e când ne-am picurat gramul de minte abia căpătat, în țoiul cu țuică și am vrut, de-aiurea, să fim! Nu râdeți că astea, adică țoiul și țuica, au fost printre primele invenții ale omului! De la luatul vorbirii pe aceeași limbă și de la inventarea țoiului cu țuică, și până ehe..., nici că mai țin minte, nu ne-am mai putut reveni. Am tot bătut câmpii prin lume, fără mare scofală. Târziu, Moise ne-a amintit iarăși de Dum-

nezeu. Dumnezeu unul și numai unul. Unii au auzit, alții nu... Despre existența unui singur principiu, un principiu al unității, probabil al unității chiar în Divinitatea personajului biblic, ne-a vorbit și Talles, un trimis tot de sus, însă, iarăși, pe o ureche ne-a intrat și pe alta ne-a ieșit. La fel s-a întâmplat și când Iisus ne-a propovăduit dragostea ca și cale de întoarcere în Unul. Și dacă tot s-a întâmplat la fel, strigătul nostru de acum, „Eli, Eli, lama sabahtani”, se izbește de porțile cerului apoi se întoarce, Apocalipsă, foc și furtună, pentru un alt început. „Pune-L, domnule, pe Dumnezeu în capul mesei, și-ai să vezi că omenirea capătă sens!” - ne-a amintit și Țuțea, că doar Îl cunoscuse în pușcăriile comuniste. Dar te pui cu omul? Omul, în general, că noi, femeile, nici pomeneală. Poți să ne pui pe Dumnezeu în poală și umplem lumea spunând că ne-am pupa, la propriu, cu dracu!

Mda! Un alt fel de scenariu! Parcă mai pe înțelesul oricui, decât chestiunea ce ține de conceptualizare, filosofie... Nu? Spuneți și dumneavoastră?

„Lasă-ne, domniță, cu bazaconiile dumitale! Întorci lumea cu josul în sus, după cum ți se năzare și... Ce, Doamne, iartă-mă, că doar nu suntem toți niște proști! În plus, altceva ne-a spus popa în biserică!” - m-au certat deodată toți cei ce-i port în mine.

- Păi, atunci să o iau altfel. Să simplific totul și vă spun simplu povestea mea, cât încă mă mai simt în stare să povestesc și să mă las povestită. Mda! Atunci uite cum să facem: eu vorbesc, voi ascultați, apoi retrăiți cuvântul. Bine? Da! E, atunci aflați că numele meu e Sara. Nu am idee dacă are ceva comun cu cel Biblic sau am ceva sânge de evreu în mine. Mi-am dat seama că mă cheamă așa după cum mă striga bunica. În consecință, târziu, când deja conștientizasem că ceva din jurul meu. Ce bine era să mă fi ținut minte din clipa în care am crăpat ochii! Vă spuneam ca și poetul: „Am zărit lumină pe pământ/ Și m-am născut si eu/ Să văd ce mai faceți/Sănătoși? Voinici?/ Cum o mai duceți cu fericirea?” Apropo: „Sănătoși? Voinici?” (....) Și eu la fel: așa și așa ca fiecare. Dar să revin. ...Sara și nu știu dacă am ceva gene de evreu. Asta, în condițiile în care avem în vedere că neamurile s-au corcit și nu mergem pe o linie strictă cu începuturile din Adam și Eva. În plus, nu mi-am cunoscut tatăl. Mama nu mi-a vorbit niciodată despre el. Ce-i drept, nici eu nu am întrebat-o câtă vreme mi s-a părut mai interesant să cred că sunt, ca Mântuitorul, opera Duhului Sfânt. Atunci însă de ce nu mi-au pus numele Issa? E, de ce?! ...Ce să o mai lungim?! Nu te poți tăvăli cu el, cu Duhul Sfânt, după poftele inimii, ca apoi să aduci pe lume, ca pământean, copii!

Primii ani de viață, după înțârcare, i-am petrecut cu bunica, maica Anica, în cătunul Seculeștilor, o văgăună parcă uitată de Dumnezeu, între niște dealuri, de pe care stăteau gata să cadă peste noi, pădurile. Mă îndesa zi și noapte când cu lapte de capră, când cu supă de cartofi și morcovi pasați, când cu... Degeaba întorceam capul! Vream, nu vream, înghițeam până ce vedea ea burtica doldora. Apăsa așa cu degetul pe ea ca pe o pernă, apoi mă lăsa. Abia târziu, când aveam dinții ca peria și am mușcat-o într-o zi de deget, mi-a mai dat pace.

- Fă, acum îți rup botul! - mi-a reproșat ea. Păi, eu am grijă să crești în rândul lumii, sănătoasă și frumoasă, iar tu?... Să vină și să te ia cu ea acolo, în Anglia. Să scap odată de tine! Și-atunci să te văd! Ce-ai să-mi mai duci tu dorul! Și mie și la tot...

- Eee! - am ripostat eu și am scos limbuța. Parcă ție n-o să-ți fie!

- Păi, da, dar și cu plecatul ăsta nu e așa după capul tău?! - o întorcea ea în timp ce mă privea ca pe o găză neputincioasă.

Mă rușinam, priveam în pământ și mă așezam cu fața spre colțul camerei.

- Uite, de-aia nu mai pot eu! Că te-ai boșumflat tu! O să-mi fac o nua! Măcar să ai de ce lăsa botul! În plus, joarda împlânzește...

- Până ai să o faci, eu sunt departe... Îmi iau bocceluța și plec.

- Vezi să nu-ți uiți pampărșii! Fată mare și face pe ea, noaptea, în pat. Am să te fac de râs în sat!

- Da? Păi atunci și eu am să spun oamenilor că aseară ai tras un pârț... încât s-au speriat și purecii din saltea.

- Ptiu! Bată-te să te bată! Păi tu ai vârsta mea?

- Am, nu am, asta e! Trebuie să recunoști că m-am ținut de nas și că nu mai puteam respira.

- I-auzi, afurisita! Iar eu mai să jur că ea,

cu degetul în gură, dormea...

- Mai? Ce e ăla mai?

- Mai e mai! În cazul de față, aproape...

- Mai, aproape?

- Fă, uite ce! Nu mă lua tu pe mie la întrebări câtă vreme nu ți s-a uscat bine nici măcar buricul!

- A, deci nu știi? Păi și cu asta am să te fac de râsul lumii!

- Bine că ești tu deșteaptă!

- „Deșteaptă și frumoasă! Nu ca hârca de mă-ta mare!” - Așa mi-a zis moș Gheorghe, ieri.

- Cine, fă?

- Moș Gheorghe. ...Cel din spatele casei.

- I-auzi al dracu de hodorog?! Hârcă e hoasca de nevastă-sa... Nu eu! Într-o zi, am să-i sparg capul cu măciuca.

- Aoleo, ce o să-l mai doară! ...Și e și el bătrân... Cu nuiău nu se poate?

- Joarda e pentru curul tău... Că doar ți-am spus...

- Ai fi zis, dar eu sunt mică și nu țin minte...

- Uite, aici ne-asemănăm! Numai că eu sunt eu și tu ești tu!

- Da?

- Da!

- Păi da, sigur, așa gândeam și eu! Că doar eu sunt copil, nu cum zicea moș Gheorghe că ești dumneata. Spune-mi mie ce e aia hârcă?

- Fă, o să îți tai limba!

- Hai, îmi spui?

- Taci, că mă iau cu bățul ăsta după tine și-ți rup picioarele!

- Hârcă e...

- Hârcă e ce e!

- Nu, hârcă e mamaie...

- Da? E, las' că pun eu, la noapte, joimă-rica pe tine!

- Mă păcălești! Doar mă sperii când cu popa, când cu ea... Bunica!...

- Ia zii, ce mai vrei?

- Mi-e dor de mami și-mi vine să plâng.

- Ehe, acum și tu tîne! Vezi, de-aia nu are ursul coadă! Mai puneți pofta în cui, că nu am de unde să o iau. Acum o fi la Londra, iar dacă mă gândesc, îmi vine și mie să plâng - a lăcrimat ea înaintea mea.

- Of, iar cu... Hai, gata, nu mai zmiocăi ca o babă păcălită de vulpe - i-am repetat eu expresiile cu care ea îmi ștergea lacrimile de fiecare dată.

- Ursul, fată! Dar degeaba spun! ...Că dacă mă asculta ea, fata mea, pe mine...

- Știu! Nu mai eram nici eu și nici lacrimi și suspine.

- Ba, tu, da, că ești îngerașul meu pe care mi l-a dat Dumnezeu.

- Înger, îngerașul meu/Ce mi te-a dat Dumnezeu/Eu sunt mic/Tu fă-mă mare/ Eu sunt slab/tu fă-mă tare/De tot răul mă ferește/ Și de rele mă păzește.

Florin Măceșanu - Panseluțe

Anton UASILE

Doctrina japoneză

Motto: Japonia ne dezvăluie viitorul posibil al unei lumi mai bune, de simpatie desăvârșită. (Lafcadio Hearn)

În aceste momente, Japonia are nevoie de tăcere. Japonia nu este doar țara în care au loc catastrofe (cutremure, tsunami, radiații ucigătoare), ci e țara oamenilor tăcuți, calmi, naturali, spontani și inteligenți, țara micilor bonsai. În filosofia Zen se spune că ceea ce este mic este mare și ceea ce este mare este mic. Așa înțelegem de ce japonezii pot fi numiți micuții oameni măreți. Scriem în momentul acesta tragic, fiindcă iubim, la acest popor, fascinantă măreție a sacrificiului de sine și înfruntarea primejdiei cu fruntea senină. Dramaturgul Matei Vișniec, vizitând Japonia, a auzit de la însoțitorul său japonez (un actor care l-a invitat la un festival), pe tot parcursul vizitei, doar două critici la adresa japonezilor: prima, că japonezii muncesc prea mult, și a doua, că s-au lăsat în mod facil atrași de cultura americană, imitând-o în masă în detrimentul tradiției lor culturale sănătoase („în detrimentul tradiției lor culturale sănătoase”, am completat-o noi, că suntem mai limbuți). (Matei Vișniec - „Japonia un miracol, dar la ce preț?”, România liberă, 29 august 2007).

Doctrina japoneză este, mai degrabă, o psihologie decât o filozofie, o psihologie a autoprogramării minții, în scopul abținerii și stăpânirii impulsurilor instinctuale, a non-vorbirii gratuite și a non-gesticii inoportune, o psihologie a inteligenței pragmatice. Doctrina calmului a fost promovată de filosoful japonez Yoritomo Tashi, în secolul al XII-lea. Această viziune, a filosofului japonez, a avut o influență profundă asupra psihomentalului nipon. Pentru a ajunge la o stare de spirit naturală a calmului, el stăruie asupra necesității unui antrenament sever, încă din copilărie, pentru a combate impulsivitatea naturală a omului, îndeosebi a omului tânăr. Intelectul superior, spune Yoritomo, stăpânește instinctele, prin calm, prin stăpânirea impulsivității vorbirii și a gesturilor și prin disciplina abstenenței. Comportamentul natural al calmului se obține prin exerciții zilnice, încă din anii copilăriei. Exercițiile au rolul de a transforma intențiile spontane în act de voință, de a forma deprinderile, de a automatiza comportamentul și a stăpâni impulsivitatea - o *forma mentis* de manifestare normală a individului în relaționarea cu ceilalți. Doctrina

calmului, în care este inclusă și puterea de a voi, dă prioritate inteligenței. Starea permanentă de calm trebuie să fie starea psihică cea mai adecvată în relaționarea socială; ea se regăsește la majoritatea japonezilor ca o stare de spirit naturală. Această psihologie a calmului îl ajută pe micul japonez să evite invidia chinuitoare, vanitatea biceșnică și lâcomia tentaculară, tare morale, care, din nefericire, sunt dominante în psihologia omului mioritic și mai cu seamă, manifeste, la omul mioritic ajuns la putere. Deprinderea calmului predispune individul la atingerea unei stări superioare de conștiință. Pentru atingerea unei stări maxime de conștiință e nevoie ca informațiile pe care le percepe din lumea exterioară să nu fie deformate de propria minte. De aceea, percepția realistă a lucrurilor exterioare nu este posibilă decât dacă mintea este perfect lucidă. O minte perfect lucidă nu poate fi decât una calmă, netulburată de dorințe, emoții sau impulsuri instinctuale. Filosoful nipon compară mintea cu oglinda unui lac, care reflectă clar obiectele atâta vreme cât atmosfera este calmă, dar când lacul se încrețește la adierea vântului, imaginile se deformează, iar în caz de furtună, ei bine, apa se tulbură, la fel și judecata omului. Doctrina japoneză a calmului nu presupune indiferența, ataraxia, pacea sufletească generată de insensibilități dezolante, ca la stoici, ci în închiderea în sine a emoțiilor, fără manifestarea lor teatralistă. Aceasta este deosebirea fundamentală între doctrina japoneză și filosofia stoică. Filosoful nipon este împotriva insensibilității stoice. „Insensibilitatea cultivată din copilărie atrage întotdeauna o apatie morală, ce stăvilește mișcările sufletului din care decurg fericirea și suferințele oamenilor.” (Yoritomo Tashi - *Puterea calmului, doctrina japoneză*, p. 60). Să fi cunoscut învățatul japonez doctrina stoică a grecilor? Greu de stabilit o asemenea legătură, deși nu este exclusă, de vreme ce și Nicolae Milescu Spătarul a ajuns în China, în secolul al XVII-lea. (Nicolae Milescu Spătaru - *Jurnal de călătorie în China*). El nu a ajuns în insulele Japoniei deși a fost tentat să-i cunoască pe niponi.

În doctrina japoneză, psihologia calmului

nu reprimă simțirea, ci exteriorizarea semnelor vizibile ale senzațiilor. Impasibilitatea în fața evenimentelor, ca aceea promovată de stoicism, denotă ignoranță, afirmă Yoritomo, și-l lipsește pe om de adevărata trăire. Din aceste considerente, filosoful japonez respinge fatalismul (cunoscut de noi ca fiind de sorginte stoică), acceptarea resemnată a providenței, anume că ceea ce se întâmplă este ineluctabil. El nu poate accepta așa ceva, și aici descoperim genialitatea gândirii japoneze, căci depășește fatalismul stoic, anume că mintea umană poate evita ceea ce stoicismul consfințea ca fiind o legitate a destinului - că ceea ce se întâmplă trebuie să se întâmple. Această credință fatalistă că ceea ce se întâmplă trebuie să se întâmple, îl face pe om apatic, îl conduce la acea pace a sufletului, numită ataraxia, echivalentă cu impasibilitatea și non-acțiunea, cu insensibilitatea și lipsa de solidaritate cu aproapele. Este o gândire fatalistă, de genul celei din povestea lui Ion Creangă - Drobul de sare, care se regăsește frecvent în psihologia românească. Schița umoristului român, Alex Tocilescu, intitulată „Takamura!”, din volumul *Eu et al.*, relevă din nou „indolența fatalistă” a poveștii, indolență, care este cât se poate de reală în psihologia omului mioritic și denotă că povestea lui Creangă nu este o făcătură fără teme. Schița lui Tocilescu e răsul-plânsul omului mioritic, confruntat cu ciudatul om-japonez. (Alex Tocilescu - *Eu et al.*, p. 15-26). Insensibilitatea japoneză este o manifestare exterioară; nu este nici reflexul indiferenței, nici a atoniei sentimentelor, ci doar o formă de apărare a minții împotriva excitanților exteriori, o stare de spirit care îl face să-și înghită lacrimile în fața evenimentelor-tragedii, ca acea din zilele noastre și să evite exploziile de răs vanitos, în fața marilor bucurii. Insensibilitatea niponă este o atitudine prudentă care nu-l expune ridicolului și mai ales îl scoate din starea de spirit a apatiei, a credinței în forța oarbă a providenței. Omul calm alege și decide, stoicul se supune fatalismului providenței, ineluctabilului: „așa a fost scris” sau „așa a fost să fie!”, „ce ne e scris în frunte ni-i pus”. Pentru omul fatalist - im-

pasul existențial, „jugul acceptat”, „existența în labirint”, pentru omul pregătit prin exercițiu în automatismul calmului găsirea soluției optime, descoperirea firului Ariadnei și a ieșirii din labirint. Japonezul nu-și exteriorizează teatralist durerea sau fericirea. Sunt sigur că în aceste momente, ale catastrofei nipone, plânge sufletul în ei, dar nu-și exteriorizează emoția. Ignoranții nu înțeleg doctrina japoneză a calmului, de aceea aceștia îi percep ca insensibili și cruzi.

Deși există asemănări între doctrina stoică și doctrina japoneză, ele se deosebesc prin atitudinea față de celălalt, a stoicului prin indiferență, a japonezului prin participare tăcută. Pentru o minte lucidă, Yoritomo Tashi găsește patru calități: reținerea - adică non-impulsivitatea, aceasta fiind prima și cea mai importantă calitate a minții, obținută prin exercițiu, care generează automatismul și disciplina; ea ne scapă de două rele care se întorc asupra noastră ca un bumerang - nerăbdarea și mânia. Discernământul, cea de-a doua calitate este judecata limpede, care înlătură actele nesocotite. Agerimea, pe care noi o asociem cu viteza gândirii, la japonezi este efectul calmului și vizează decelarea binelui de rău și alegerea variantei optime a binelui ce trebuie cuprins în intenția acțiunii; este rezultatul autoprogramării minții, prin exerciții de abținere și de dominare a impulsivității. „Principalul merit al agerimii este distingerea între acceptabil și nefavorabil.” (Yoritomo Tashi - *Puterea calmului, doctrina japoneză*, p. 31). Ultima este perspicacitatea - e puterea minții, care înmănușează judecata deductivă și are menirea de a elimina eroarea, e un fel de putere interioară care evită capcanele iluzioniste. În aceeași viziune, Yoritomo face apologia tăcerii, nu a gândului ascuns, himeric sau înșelător, care face din individ un duplicitar, ci a tăcerii, ca principiu fundamental al doctrinei calmului. El consideră cuvintele ca fiind niște sclavi pentru omul înțelept. „Sclavi! Așa numește Yoritomo cuvintele pe care le eliberează sau le ține captive stăpânul lor.” (ibid. 52). Filosoful japonez dezavuează pe omul bun și drept, care nu are diplomație, care comite gafe, care nu are înțelepciunea de a calcula aserțiunea sa și provoacă efecte contrarii scopului urmărit. Nu-i suficient să fii bun și drept, ci să fii abil și inteligent (înțelepciunea cuprinzându-le pe toate). O cugtare profundă a filosofului japonez sună astfel: „Învăță să ascuți în tine tăcerea!” A asculta tăcerea nu înseamnă a asculta muțenia, ci a asculta vocea sufletului, a conferi minții o asemenea stare de spirit încât să uzeze de capacitatea ei maximă în găsirea celei mai optime soluții.

Inspirat, probabil de doctrina calmului,

francezul B. Blanchard a scris o disertație intitulată „Arta tăcerii”. O fabulă sugestivă de sorginte japoneză ne demonstrează că s-a inspirat din această doctrină. „A fost odată un om, spune o poveste japoneză, un om care avea o pasăre rară: O avea închisă în colivie și-o îngrijea atât de bine încât pasărea se făcea mai frumoasă și penele ei deveneau mai strălucitoare. Din nebagare de seamă, într-o dimineață, omul uită să închidă porțița micuței închisori. Și pasărea zbură. Zbură atât de departe și întâmpină atâtea necazuri, încât se întoarce într-o stare jalnică la vechiul stăpân. Trebuie să spunem că, în nechibzuirea ei aventură, pasărea aceasta tulburase o mulțime de oameni care prinseră a-l dușmăni pe stăpânul ei. Astfel, chiar dacă stăpânul a reușit să închidă pasărea în colivie, n-a putut însă să repare stricăciunile făcute de ea în călătoria ei” (B. Blanchard - *Arta tăcerii*, p. 7).

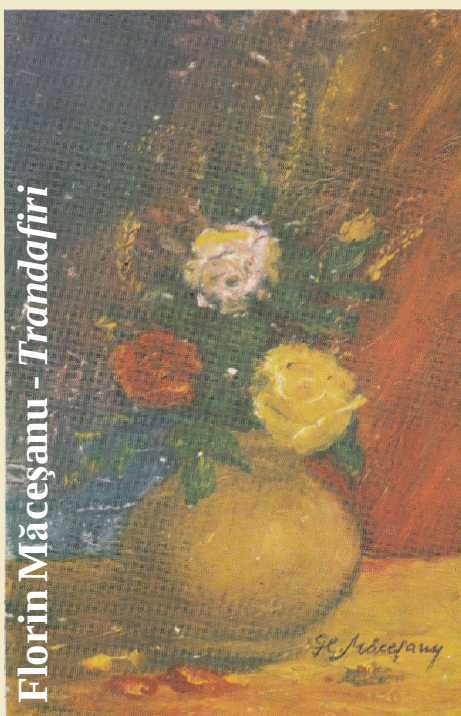
În aceeași notă, înțelepciunea populară românească a inventat zicători, ca de pildă: „a scăpa porumbelul din gură”, sau „dacă tăceai filosof rămâneai”, sau „a vorbit și Ion că și el e om”.

În ideea lui Blanchard, problema se pune astfel: a cugeta și a vorbi, nu a vorbi și apoi a cugeta. A ști să taci nu este doar un act de voință, spune autorul francez, ci este un act de moralitate. În aceeași viziune cu doctrina niponă, autorul francez ne propune exerciții de tăcere, care pot da o stare de spirit deosebită, de seninătate și prudență. El afirmă că arta tăcerii este „o putere ignorată”. Este o putere ignorată în Europa și în America. Știința tăcerii conferă omului înțelept o mare putere morală. A momi cu vorbe îl descalifică pe oricare om ajuns într-o funcție publică. În cele din urmă, înșelătorul este demascat, așa

cum au fost demascați politicienii noștri care au momit alegătorii în campaniile electorale. „Cel care știe să tacă nu are spiritul acela viclean care îi însușește pe flecari.” (ibid. p. 54). A ști să taci înseamnă a ști să deții puterea. Cuvintele, spune învățatul japonez Yoritomo Tashi, sunt mijloacele de comunicare a spiritului, ele trebuie să aibă miez, sămbure plin, care să rodească în alte spirite. Vorbirea fără miez, a celor ce urlă vorbe goale, e ca zgomotul unei cascade - te asurzește! A închide cuvintele fără rost în închisoarea minții, a nu vorbi decât necesarul aceasta este marea artă japoneză a tăcerii. „Sufletul omului calm, spune filosoful japonez, se aseamănă cu o carte închisă cu trei lacăte; nu se destăinuiește decât celui care are cheia” (Yoritomo Tashi - *Puterea Calmului, doctrina japoneză*, p. 30). Această viziune a filosofului japonez ne amintește de ceea ce spunea Eminescu, care avea o opinie similară asupra cuvântului spus sau scris: „Este o zicală din bătrâni: gura să aibă trei lacăte: în inimă, în gât și a treia pe buze: când îți va scăpa cuvântul din inimă să nu scape de cealaltă, că dacă ai scăpat vorba din gură n-o mai prinzi, nici cu calul, nici cu ogarul, nici cu soimul. Trebuie să cumpănești de o sută de ori o scriere până o dai publicității” (Zoe Dumitrescu Bușulenga - *Eminescu, Viață, Creație, Cultură*, p. 40).

Totuși, în relațiile cu ceilalți, nu poți fi întotdeauna calm; există oameni indolenți pentru care numai enervarea celui alt îi poate scoate din starea de inacțiune. În această situație, Yoritomo admite iritarea ca armă împotriva indolenților, dar o iritare de suprafață, fără durată mare și fără implicare emoțională, pe care o numește voință de atitudine. Acest mod de a acționa asupra indolenților apără organismul de energiile negative ucigătoare.

Omul calm deține secretul neprevăzutului și al surprizei, dominându-și adversarul care își dezvăluie intențiile în vorbe. Japonezul refuză categoric extazierea sentimentelor, oricât de puternic s-ar manifesta în interiorul său, ca de pildă o senzație explozivă sau un secret. A nu putea să suporti singur greutatea unei senzații sau a unui secret te obligă la „expansiune” verbală. Această expansiune este o slăbiciune a psihicului și îl face, pe cel care nu reușește să se abțină, vulnerabil. Aceste expansiuni sunt admise doar între prieteni, care sunt absolut loiali și expunerea secretului poate avea un efect de reconfortare. Expansiunile datorate slăbiciunii sufletești sunt condamnate, căci ele pot fi folosite de adversari sau se constituie ca primejdii ale trădării voite sau inconștiente. El stăruie și asupra acelor care sunt iritați ce se constituie în proprii trădători. Rănilor provocate de

Florin Măceșanu - Trandafiri

vorbe declanșează ura adversarilor care așteaptă prilejul spre a se răzbuna. Noi trebuie să fim stăpânii vorbelor, altfel, când vorba este stăpâna noastră, facem gafe impardonabile, devenim nerăbdători și mâniași în vorbire și gesturi, ridicăm tonalitatea glasului, ne scapă porumbelul din gură, armă, care poate fi redutabilă pentru adversar. Pentru filosoful japonez, întâmplarea fatalistă poate fi evitată prin preocuparea fiecăruia de a înălțura factorii nefavorabili și împrejurările și a înlesni pe cele favorabile. Apelul la calm nu înseamnă resemnare, ci căutarea căilor optime pentru diminuarea dezastrului. Indolența gândirii îl conduce pe individ, inerent, la acceptarea fatalității. „Ce-aș fi putut face?” Această stare de spirit, indusă de fatalitate, ar putea fi lesne confundată cu calmul, dar nu-i decât o lipsă acută de idei, în ultimă instanță e neantul gândirii. Calmul aparent, pe care îl afișează unii, ascunde, cel mai adesea, neputința. Yoritomo are în vedere pentru omul calm, știința comparației, capacitatea de a alege soluția optimă printr-o judecată ageră, ca rezultat al analizei comparative. De aceea, pentru o soluție optimă se impune meditația pentru a vedea clar „în noi înșine”. A vedea clar în noi înșine înseamnă a sonda inconștientul. Pentru asta, el recomandă retragere, izolarea psihică și meditația. Altfel, spiritul respectivului riscă să se miște într-un cerc vicios sau într-un labirint fără ieșire.

În scopul utilizării optime a minții, Yoritomo Tashi propune un set de principii, numite „Regulatorul vieții”. Eroarea fundamentală, spune el, pe care o săvârșesc majoritatea religiilor, cât și unele filozofii idealiste, constă în promovarea cu acribie a sufletului ca ideal și disprețul pentru „materialitățile existenței”, în speță, a sufletului în detrimentul trupului. Or, ca o minte să funcționeze lucid și optim, să perceapă în mod real universul înconjurător și nu deformat, așa cum se deformează imaginea într-o baltă încrețită de adierea vântului, sunt necesare a fi respectate câteva reguli de bază pentru sănătatea corpului și a creierului. Prima și cea mai importantă, pentru o bună funcționare a minții, este regularitatea și durată rațională a somnului. Insomniile conduc la depresie, iar depresia, ca *forma mentis*, la deformarea circumstanțelor vieții. Insomnia epuizează de energii mintea. Ca remediu pentru insomnie, Yoritomo nu propune sedative sau alte tehnici, ci aducerea, chiar prin forțare și persuasiune, în memorie, a unei teme și alungarea dorințelor sau a îngrijorărilor care induc insomnia. Forțarea minții spre a dezbate tema propusă, conduce inerent, încet-încet, la somn. A doua regulă este mișcarea. Sportul nu doar menține elasticitatea mușchilor, dar reduce excesele glice-

mice și emană endorfine, atât de benefice pentru o stare de spirit optimă judecății lucide. Dr. Aslan a ajuns la concluzii similare în ceea ce privește mișcarea. Reumatismul, afirma ea, nu paralizează doar membrele, dar și activitatea cerebrală. A treia este refuzul de a da curs obsesiei pentru problemele grave ale vieții și programarea minții pe o temă aleasă. A patra regulă o constituie igiena corporală, care creează confort pentru funcționarea la randament maxim a creierului. Importanța sănătății corporale pentru funcționarea optimă a minții decurge din faptul că afecțiunea fizică influențează negativ judecata. A cincea și nu ultima este conviețuirea armonioasă cu familia. Orice nervozitate, iritare, orice abateri de la calm a psihicului, conduce la percepții deformate ale realității înconjurătoare, la funcționarea haotică a minții și la lipsa de luciditate. Aceeași viziune asupra lucidității existențiale o promovează nemții, prin așa numita Școală a Înțelepciunii, redeschisă de către Keyserling și fratele său Arnold, la Darmstadt, după cel de-al doilea război mondial. Aceștia, fără a prelua ideile doctrinei japoneze, converg spre aceleași reguli simple de respectat pentru o bună funcționare a minții: să-ți cunoști capacitățile și limitele și să le respecti (vechiul principiu delfic „Cunoaște-te pe tine însuși!”), preluat de Socrate și ridicat la valoarea de primă virtute; să ai un bun echilibru fizic pentru a judeca lucid realitatea și a putea respinge tentațiile societății moderne care te ispitește cu sloganuri și idei magice; să poți spune „retro satana!”, ispitelor de tot felul, cu atât mai fascinate cu cât sunt mai false și mai iluzorii, pe care societatea de consum le uzitează cu obstinație pentru ade-

menirea tinerilor și a răătăciilor. Și ultima, dar nu cea din urmă, o viață de familie armonioasă, ca principiu sine qua non al unei existențe sănătoase, într-un cuvânt să știi să practici în mod automat, la fel ca în doctrina japoneză, abținerea. În aceeași idee, doctorul francez Pathé, propune așa numitul „check up”, reciclarea fizică și morală, care, într-un anume sens, e echivalentul renașterii, propovăduite de Iisus. În practică, acesta propune o disciplină simplă, dar sistematică - voința de a nu încălca stomacul și mișcarea zilnică, care păstrează manifestarea voinței și stimulează emotivitatea. Cea mai degenerescentă boală, spune medicul francez, asupra judecății mintale o are diabetul. Excesul de zahăr provoacă efecte catastrofale, atât morale cât și intelectuale. Fără o formă fizică bună, spune dr. Pathé, nu se pot emite judecăți și nu se pot lua hotărâri optime. „Așadar, forma fizică excelentă permite marelui contemporan să-și folosească inteligența și să-și exercite voința în cele mai bune condiții.” (Jacques de Launay - *Psihologie și sexualitate*, [Note preliminare], p. 19).

În fond, pentru om, spre deosebire de oricare alt animal, cea mai redutabilă forță a supraviețuirii este mintea. Când mintea omului funcționează haotic, șansele de supraviețuire scad la nivelul zero. Luciditatea mintală este prima condiție a supraviețuirii umane. Stările superioare de calm conduc, pe omul experimentat prin exerciții îndelungate, la concentrarea atenției, la cumulearea automată a energiilor psihice, la atingerea stării de maximă luciditate și luarea celor mai optime decizii. În acest sens, filosoful nipon propune câteva principii: constrângerea proprie la tăcere prin exerciții zilnice de tăcere; izolarea psihică, prin antifonare și protejare de excitanții exteriori, prin căutarea singurătății voite, printr-o stare de calm și pace interioară; exerciții zilnice pentru menținerea stării de spirit a calmului (exercițiul va fi întrerupt dacă spiritul, în aceste momente de calm, tinde spre nepăsare față de lumea înconjurătoare); concentrarea energiilor psihice disipate pe varii impulsivități (dorințe, griji), se va face prin meditație și concentrare, asimilarea tendințelor de risipire prin aducerea într-un cerc imaginativ restrâns, urmate de câteva respirații profunde; concentrarea de primul grad, care este, credem noi, echivalentul din budism a iluminării. În acest moment, inițiatul a atins starea de spirit a Calmului; orice gând secundar este eliminat din minte. Menținerea, prin educarea voinței, a acestui ritual al exercițiilor, va conduce inerent la autoprogramarea minții. Aceasta are menirea de a instaura starea de spirit a calmului, în orice împrejurare, instantaneu. Starea de calm, mintea lucidă, găsirea

soluțiilor optime și luarea deciziilor adecvate generează superioritatea asupra celorlalți. Această psihologie a calmului a fost înșușită de inconștientul colectiv japonez, generând o a nume *forma mentis*, fiind cât se poate de reală la japonezi.

Starea aceasta de spirit, specifică japonezului, este confirmată de cercetările românului Ioan Timuș, efectuate timp de cinci ani (1917-1922), în Țara Soarelui Răsare. El este atât de impresionat de japonezi, încât la vederea capitalei nipone, scria: „Am străbătut atâtea țări; m-am minunat de multe, dar nicăieri nu am avut impresia asta puternică de straniu” (Ioan Timuș - *Ogio-san*, p. 42). Ciudați oameni! De parcă nu ar fi de pe Terra. Comportamentul complet diferit de cel al europenilor avea să-l descrie în *Caracterele civilizației japoneze* (1940) „acuitatea observației, excelenta memorie și proverbiala migală, simplitatea rafinată și impresionanta facultate de sinteză” și deosebita manifestare a minții prin meditație, a „adâncirii în sine”, „o totală stăpânire a nervilor, care le permite viața asta amabilă, dominarea pasiunilor și calmul surâzător.” Acest comportament îl iluzionează într-atât pe Lafcadio Hearn, încât crede că „prevestește viitorul posibil al unei lumi mai bune, de simpatie desăvârșită.” (ibid. Doina Curticăpeanu - *Japonia, peisaj viitor*, pp.24-25).

Doctrina japoneză a calmului nu exclude starea de impasibilitate. Această stare deosebită de spirit este folosită de un conducător pentru a lua cele mai bune decizii, în împrejurări nefaste, de moarte colectivă, ca acelea la care a fost supusă națiunea japoneză în acest an. „Impasibilitatea, spune Yoritomo Tashi, este traducerea unei stări privilegiate a sufletului care uită lucrurile exterioare și refuză să se lase tulburat de percepțiile materiale, pentru ca să poată citi mai bine în sine, fără a fi stânjenit de sunetele sau viziunile ce l-ar putea abate de la această cercetare” (Yoritomo Tashi - *Puterea Calmului, doctrina japoneză*, p. 88).

Conducătorul, în momentele de mare primejdie, este animat de o intensă lucrare interioară, starea de spirit trece de la calm la impasibilitate, energia mintală este concentrată spre găsirea soluției adecvate și optime. Țâșnind ca o iluminare din ceea ce noi numim inconștient, ea apare ca o călăuză divină.

Doctrina calmului este victoria omului asupra lui însuși, victorie pe care nici Zeul nu o poate opri. Viziunea japoneză asupra existenței arată că fatalitatea poate fi deturnată, poate fi învinsă prin exercițiu persuasiv de educare a minții, prin autoprogramare în formarea deprinderilor și automatismelor supraviețuirii. Exercițiile de supraviețuire sunt primele deprinderi pe care orice student euro-

pean, care obține o bursă de studii, le învață la Tokio. El primește o trusă de prim ajutor, o lanternă, o listă cu alte obiecte strict necesare și face exerciții periodice de simulare a unui cutremur. Legătura dintre doctrina calmului și filosofia Zen este evidentă. În aceeași perioadă a secolului al XII-lea, când Yoritomo Tashi promova doctrina calmului, filosofia budistă pătrundea prin spațiul chinez și în Japonia. Doctrina japoneză, lansată în secolul al XII-lea de Yoritomo Tashi, urmărește un singur scop - progresul și propășirea Japoniei. Ea a generat, de-a lungul timpului, o psihologie de masă a atașamentului necondiționat față de stăpânul feudal, apoi, față de întreprinderea în care japonezul lucrează, analoagă atașamentului europeanului față de mama sa, o imperioasă datorie de onoare a sacrificiului de sine pentru comunitate și pentru idealul de reputație a Japoniei.

În această ordine de idei, Japonia a redescoperit, după cel de-al doilea război mondial, cea mai prodigioasă și inepuizabilă energie - puterea minții și a creativității ei. Pentru niponi, teza că omul cât trăiește învață a devenit o practică curentă. La japonezi, „totul e conceput pentru a învăța”. Stimularea cunoașterii și a creativității a ajuns o persuasivă politică de stat. „După ce-și termină lucrul, un salariat pornește în căutarea unor ocazii care să-i permită să învețe ceva de la natură să-i îmbogățească cunoștințele și să-i sporească creativitatea” (Jean-Jacques Servan-Schreiber - *Sfidarea mondială*, p. 217). Astfel, a ajuns Japonia, ca până în 1980, să fie campioana economică a lumii. Clișeele critice ale occidentalilor ca: salariile scăzute, lipsa asistenței sociale, măsurile aspre luate împotriva celor care lipsesc de la lucru, inexistența concediului plătit, deprinderea de a copia orbește, toate acestea au fost cultivate spre autoamăgirea propriei lor superiorități. De peste tot, din Occident și America, veneau critici la adresa Japoniei, care exporta și exporta mereu „să se pună capăt acestui grav decalaj”. Japonia însă tăcea și exporta. Ea propunea lumii un model de economie fără șomaj. Asta întrecea orice model de asistență socială occidentală, fiindcă omul este predestinat cunoașterii și muncii, nu lănezelii. Or, modelul nipon, nu propunea doar un imperios ritual și cult al muncii, ci și o permanentă creativitate a individului uman. Dar Japonia, spune autorul *Sfidării mondiale*, nu poate fi luată ca model „ea constituie o entitate culturală aparte; nu vrea și n-ar putea să constituie un model” (ibid. p.185).

Japonia a demonstrat lumii că inteligența creativă nu este apanajul unei anumite rase, ci este o forță inepuizabilă a omului, dacă mintea este antrenată permanent spre cunoaștere și creativitate. Coparticiparea co-

lectivă la creativitate, inducerea de către patron a încrederii și a responsabilității fiecărui muncitor, iată marea lor realizare. Japonia a realizat, ceea ce nici o altă țară din lume nu a reușit, anume - coalizarea energiilor creatoare colective. Asta se poate înțelege în viziunea rațiunii europene drept ceea ce Adler propunea prin conceptul „sentimentului de comuniune socială sub forma colaborării în folosul celorlalți.” (Alfred Adler - *Sensul vieții*, p. 45).

În fondul ei ascuns, doctrina japoneză se dezvăluie ca un imperios complex al puterii, de dominare a „adversarului”, a lumii în general, prin performanțe ale gândirii, prin disciplina psihică a calmului, prin creativitate și realizarea măreției colective nipone. „Au fost inventate astfel proiecte tehnologice noi, adoptate la Orientul Mijlociu, care au determinat treptat țările din Golful Arabic să devină din ce în ce mai legate de tehnologia japoneză. Ca să reușească și mai bine în această direcție, un număr în creștere de studenți au fost îndemnați să studieze limba arabă și cultura islamică, cu scopul de a stabili legături trainice cu Orientul Mijlociu.” (ibid. p. 221). Înalții funcționari de la Bruxelles, spune același autor, sunt însărcinați de guvernele lor să găsească orice mijloace de a opri pătrunderea Japoniei în Comunitate. Dar Japonia a pătruns. Se va menține Japonia în această stare de spirit a voinței de creativitate sau va aluneca în „confortul fatal al sentimentului de superioritate”?

Toate shoku-rile (bombele de la Hiroshima și Nagasaki, cele trei shoku petroliere) au avut menirea de a relansa Japonia spre o nouă linie de progres. Lovitura primită în acest an de forța dezlănțuită a cutremurului, de tsunami și de radiațiile nucleare de la Fukushima, o va duce, nu avem nici o îndoială, la o nouă renaștere, o nouă relansare a creativității nipone. Japonia are, nu doar vocația renașterii, ca pasărea Phoenix din propria ei cenușă, dar și pe aceea a globalizării.

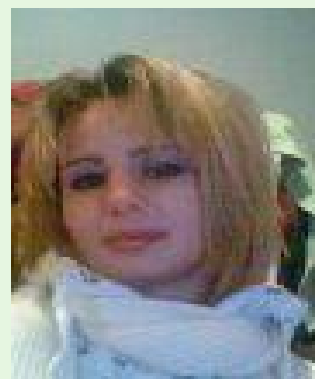
Bibliografie

- 1) Matei Vișniec - *Japonia un miracol, dar la ce pref?*, România liberă, 29 august 2007
- 2) Yoritomo Tashi - *Puterea calmului, doctrina japoneză*, Ed. AUM, Iași
- 3) Nicolae Milescu Spătaru - *Jurnal de călătorie în China*
- 4) Alex Tocilescu - *Eu et al.*, Ed. Polirom, Iași, 2005
- 5) Jacques de Launay - *Psihologie și sexualitate*, Ed. Venus, București, 1993
- 6) Alfred Adler - *Sensul vieții*, Ed. IRI, București, 1995
- 7) B. Blanchard - *Arta tăcerii*, Ed. „Nöel, Iași, 1995
- 8) Zoe Dumitrescu Bușulenga - *Eminescu, Viață, Creație, Cultură*, Ed. Eminescu, București, 1989
- 9) Ioan Timuș - *Ogio-san*, Ed. Dacia, Cluj-Napoca, 1984
- 10) Jean-Jacques Servan-Schreiber - *Sfidarea mondială*, Ed. Politică, București, 1982

Cozia-Cristina RĂDUȚ

„Supraviețuitorii colectivizării forțate ar trebui luați în seamă”

(interviu cu Iordan Datcu)

Domnule Iordan Datcu, ținând seama că sunteți autorul marelui **Dicționar al etnologilor români**, publicat până acum în mai multe ediții, și, ca teleormănean de origine, ați avut prilejul să remarcăți preocupările predilecte ale etnologilor din diferite zone etnofolclorice. În Teleorman, după opinia Dv., care au fost cele mai remarcabile contribuții, în timp, la valorificarea folclorului?

Trebuie să spunem ca interesul pentru folclorul din zona Teleormanului datează din ultimele două decenii ale secolului al XIX-lea. Au apărut câteva texte într-o revistă bucureșteană, *Lumina*, dar eu socotesc cunoașterea principalelor elemente etnofolclorice din zonă ca a începe cu răspunsurile unor învățători din zonă la chestionarul lui Bogdan Petriceicu Hașdeu intitulat *Programul pentru adunarea datelor privitoare la limba română*. Și Hașdeu a primit atunci răspunsuri din comunele Bălțați, Băneasa, Brânceni, Caravaneți, Ciocești-Mândra, Cioara, Crângeni, Cucuieți, Dracea, Malu, Odaia, Pielea, Pârlita, Răioasa, Scioaștea, Socetu, Spătaru, Traian, Urluieni, Vișoasa, Voivoda - toate din Teleorman. Între aceste răspunsuri eu socotesc că remarcabil este acela al învățătoarei Elena Hurmuz, de la școala mixtă primară din Caravaneți. Ea a notat cu maximă

fidelitate balade precum: *Marcoș-Pașa Bătrân*, *Iancu Vodă* și *Petru Vodă*, *Cântecul lui Dumnezeu*, *Antofiță*, *Tănislav Copilul* și altele. Un al doilea moment mai important îl constituie contribuția masivă a lui Cristea N. Țapu - profesorul de latină și greacă originar din Roșiorii de Vede - la culegerea coordonată de Grigore Tocilescu, *Materialuri folclorice*, alcătuită în două volume, în 1900, unde contribuția lui Țapu se ridică la 2.200 de piese (lirică, balade și alte creații populare). Aș aminti, de asemenea, tot la sfârșitul secolului al XIX-lea, contribuția nu prea amplă, dar importantă, a poetului Dimitrie Teleor cu colinde îndeosebi la culegerea lui Gh. Dem Teodorescu, *Poezii populare române* (1885). Socotesc că momentul următor îl constituie contribuția profesorului de limba română Gheorghe I. Neagu, care a funcționat la Liceul Anastasescu din Roșiori și a publicat următoarele volume: *Ghicitori din Ialomița și Teleorman*, în 1939, *Folclor din Câmpia Dunării*, în 1969, colecție pe care i-am tipărit-o eu la Editura pentru Literatură. Gheorghe I. Neagu a publicat însă și unele studii precum este acela privind *Câteva însemnări pe marginea textelor folosite în jocurile de copii*, unde valorifică multe texte culese de el însuși de la elevii liceului roșiorian. Și pentru că am ajuns la Gheorghe I. Neagu, pot să spun că este o amintire plăcută pentru mine faptul că la centenarul nașterii lui am publicat o carte, *Gheorghe I. Neagu - etnolog*, iar într-un volum intitulat *Studii de etnologie*, am publicat principalele lui studii în acest domeniu. Trecând mai departe, mă opresc la contribuția lui Dumitru D. Stancu, cu seria lui de volume *Pe deal la Teleormănel* și le rețin cu deosebire pe cele apărute la Editura Muzicală, intitulate *Balade, cântece și jocuri*, publicate în 1984, *Balade și doine*, în 1990, *Colinde, melodii de ascultat, melodii de joc*, precum și schița lui monografică apărută în anul 2000, *Lăutarii din Mavrodin*. Un alt moment îl constituie contribuția lui Iulian Chivu prin volumele *Folclor din satele de pe Burdea* (1994), *Cultul grâului și al pâinii la români* (1997), *Semioză și deictica semnului în credințele românești* (2006) și

alte câteva volume în care el a evoluat în mod semnificativ spre teorie, spre exegeza creației populare. Vreau să remarc și studiul lui Stan V. Cristea *Tradiția Călușului în județul Teleorman - de la ritual la spectacol*, din anul 2008. Ar mai fi de adăugat, bineînțeles, contribuția învățătorului Anton Popescu cu cele două volume ale lui, *Folclor din zona Drăcșani* (1997) și *Folclor din Teleorman*, tot zona Drăcșani, din 2001. Sigur că trebuie să remarcăm și contribuția unor alți cercetători care chiar dacă nu sunt din zonă, trebuie să-i amintim, cum este de pildă volumul acela *Folclor poetic muzical din Teleorman*, al Irinei Dragnea, și mai sunt o serie de cercetători de la Institutul de Folclor cum este nonagenarul Alexandru I. Amzulescu, cum a fost regretata Emilia Comișel care au făcut cercetări în zona Teleormanului.

Vi se pare întemeiată observația că din Teleorman au fost uitate sau neglijate creațiile epice în proză? Și mă refer la basm, la legendă, la snoavă.

În legătură cu proza populară; cu basmele, cu legendele, cu snoavele, trebuie să spunem cu regret că este o secțiune mai puțin ilustrată în ceea ce s-a publicat până acum. De altfel nu cunoaștem foarte bine presa de după anul 1904, an până la care au mers cele două volume ale *Bibliografiei etnografiei și folclorului românesc* (al doilea volum l-am tipărit eu), deci nu putem să știm dacă în presa vremii, după anul 1904 până în anul 1930, când au început să apară bibliografiile elaborate de Ion Mușlea în Anuarul Arhivei de Folclor de la Cluj, dacă vor fi apărut și legende din Teleorman. Apoi mai este o chestiune: O serie de profesori, de învățători, de preoți au elaborat numeroase monografii, dar care nu au apărut. Știu că ele se află la Arhivele Statului din București. Asemenea volume nu le-a cercetat nimeni. Deci trebuie să se facă cercetare în continuare ca să știm sigur dacă domeniul acesta a stat sigur în atenția unor cercetători. Trebuie să mai spun că în domeniul acesta al prozei populare, în orașele teleormanului, la Roșiorii de Vede, la Alexandria ori Turnu Măgurele, nu am avut

Iordan Datcu

la începutul secolului al XX-lea și în interbelic un cercetător localnic, care să fi stat decenii acolo și poate că în felul acesta s-ar fi aplecat și asupra prozei populare. Sigur că profesorul Neagu a fost mulți ani profesor la Liceul Anastasescu din Roșiorii de Vede, dar trebuie să amintim că omul a fost tracasat, umilit, a fost obligat să profeseze în altă parte, inclusiv a fost nevoit să facă muncă patriotică la stadionul național din București. Ar fi nedrept să spun că nu am avut pe cineva care să fi lo-cuit mai multă vreme la Roșiori, fiindcă este cazul regretatului Dumitru Stancu care a fost dirijorul unor formații muzicale de acolo. Dar el a fost interesat predilect de cântecul liric și nu s-a aplecat spre proza populară.

Ce considerați că s-ar mai putea face pentru a recupera legenda? Pentru că în afara unor toponimice din Teleorman nu avem legende despre cosmogeneză, despre animale și păsări, legende istorice.

Din păcate pentru legenda populară nu se mai poate face mai nimic, pentru că a trecut vremea culegerii ei, iar cei care știau astfel de legende au trecut demult în lumea cealaltă. Ce se mai poate face însă? Există un gen care trebuie de acum încolo cercetat și în privința aceasta cred că cel mai bun exemplu l-a dat profesorul Constantin Eretescu, profesor de antropologie în Statele Unite, care a publicat până acum trei volume de legende ale orașelor, scurte povestiri care evocă - unele banale, altele cu o anume semnificație - astfel de elemente de legendă. Ele sunt pline de interes, iar astfel de legende sunt sigur că circulă și în zona Teleormanului. Ceea ce se mai poate de asemenea culege? Există încă participanți la cel de al Doilea Război Mondial. Ei ar trebui cunoscuți și ar trebui provocați ca să evoce momente dramatice din acest război. De asemenea, sunt supraviețuitori ai colectivizării forțate. Și ei ar trebui luați în seamă pentru că ar rezulta evocări pline de substanță, pline de semnificație, pline de dramatism. Cam așa văd eu lucrurile.

Georgeta RESTEMAN

Poeme

Estivală

De ce mă doare astăzi gândul?

De ce mă doare astăzi gândul
Și ochii, Doamne, de ce-mi plâng?
Mi-e-atâtea de uscat pământul
Și lacrimi calde-n suflet strâng?

Da, lutul meu e-arid, se sfarmă
Fără de Tine-mi seacă-ades'
Fântânile, fiori de spaimă
Mă înconjoară și-și dau ghes!

Nu vreau să-i iau în custodie!
Alung cu-nverșunare fiara
Tu-n adieri de iasomie
Îmbracă-mă cu primăvara!

Miresmele-i să curgă-n mine
Ca un izvor de apă vie
Flori de iubire, cu stamine
De vers curat, în poezie...

Cum sufletul smerită-Ți dăruie
Tu, Doamne, binecuvântează!
Din calea mea ziduri să năruie
Și liniștea-mi în veci veghează!

Nu mă lăsa Doamne-n abis!
Ridică-mi Tu mai Sus ființa
Căci pe pământ e-un "paradis"
Ce clatină, viclean credința.

Mă dăruie cu-nțelepciune
Când frica tainic mă-mpresoară
Dă-mi harul Tău în rugăciune
Fă gândul meu să nu mai doară!
(Limassol, Cipru, 25 mai 2011)

Se frâng în mine doruri nesfârșite

Se frâng în mine doruri nesfârșite
Mi-e lacrima izvorul din fântână
Și-n ochiuri de lumină răvășite
Văd cumpăna cu ciutura-i bătrână

Cum dintre pietre dăruiește viață
Și limpezimi așterne peste gânduri
Desculță-n zori aprinși de dimineață
Culeg fiori de dor de printre grinduri

Lumini adun cu brațele-mi liane
Și împletesc din flori de portocal
Cununi de dor, speranțe diafane
Și vise ascunse-n creasta unui val

Pe țărmul depărtării număr clipe
Umbrele fug de dragoste strivite
M-adăpostesc seraficele-aripe
Și frâng în mine doruri nesfârșite.

(Limassol, Cyprus, 2 iulie 2011)

Tristeți la malul mării

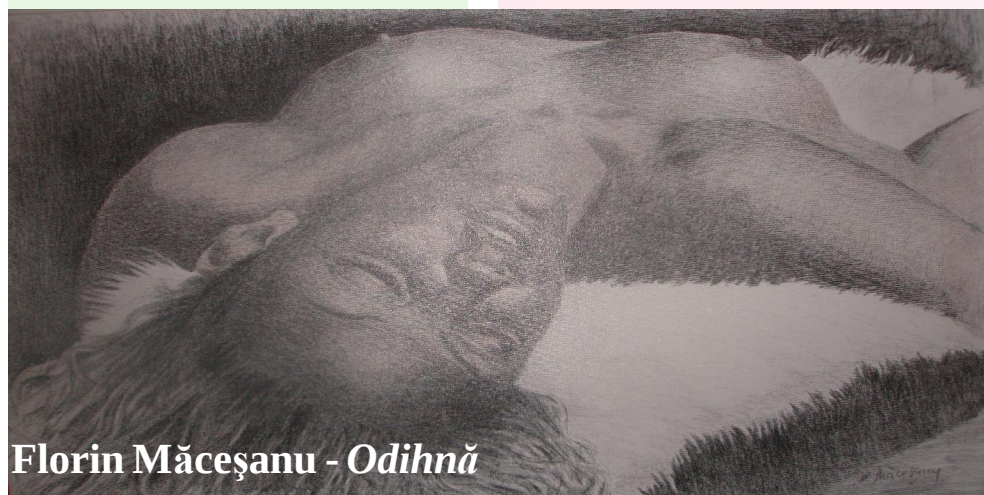
Valuri, zbucium, stânci izbite
Pietre reci, umbra-nserării
Suflete desțelenite
Și tristeți la malul mării

Gânduri tainice, cântece
Sparte-oglinzi în largul zării
Cioburi de fagăduințe
Din tristeți la malul mării

Încercări nereușite
Peste lacrima uitării
Amintiri neprihănite
Și tristeți la malul mării

Toate-mi flutură zadarnic
Steagurile depărtării
Eu rămân ascunsă tainic
În tristeți la malul mării...

(Limassol, Cyprus, 2 iunie 2011)

Florin Măceșanu - Odihnă

Geta TRUICĂ

Jacopo Ortis sau răstignirea virtuții

O temă frecventă a literaturii o reprezintă problema moralității sau lipsa de virtute. De-a lungul timpului, filosofia și-a disputat pe terenul vast al literaturii concepțiile despre viață și lume, *weltanschauung* prin care omul, ca valoare, și-a ajustat adesea dimensiunile spirituale, pornind din antichitate, trecând prin iluminism, ajuns în pragul lumii moderne sau poposind în epoca contemporană.

În 1802, Ugo Foscolo publică romanul epistolar *Ultimele scrisori ale lui Jacopo Ortis*, adânc înrădăcinat în evenimentele tumultuoase care au zdruncinat Italia sfârșitului de secol și aflat în același timp sub influența iluminismului francez, punct de plecare în afirmarea raționalismului. De aici, consecința materialismului mecanicist este o stare adânc pesimistă, fără soluții umane salvatoare.

Notele autobiografice evidente trimit la sinuciderea personajului real, pe bună dreptate inspirator, studentul Girolamo Ortis, înlocuit în onoarea lui Jean-Jacques Rousseau cu Jacopo și a cărui asemănare cu eroul din *Suferințele tânărului Werther*, de Goethe, a iscat puncte de vedere ofensive, subclasând acest roman la nivelul unei „brute imitații”. Romanul are două paliere care amplifică suferințele autorului, transferate cu veracitate personajului: deziluzia trăită din imposibilitatea împlinirii în iubirea pentru Isabella Roncioni și durerea provocată de pierderea Venetiei, cedată de Napoleon Austriei, în urma tratatului de la Campoformio. E vorba, în esență, de trăirea unei pasiuni duble, care-l consumă pe purtătorul ei,

gestul lui final lipsindu-l de aura eroică.

Jacopo e un proscris, el se retrace trist și inconsolabil pe colinele Euganee, autoizolat politic, unde trăiește în singurătate și scrie prietenului său Lorenzo Alterani, intermediarul către cititor. Hrănit cu lecturile lui Plutarh, nu se poate desprinde de trăirile autorului, transformate într-un *modus vivendi*, operabil atât în planul abstracțiunilor filosofice, cât mai ales concret și contextual, în întâlnirea cu Teresa și casa domnului T. Victimă a prejudecăților, nefericita Teresa se confesează lui Jacopo, destăinuindu-i proiectul căsătoriei silite cu bogatul moștenitor, marchizul Odoardo. Vizitând locurile viețuirii lui Petrarca, personajele se retrag într-un spațiu al libertății inimii, care le provoacă marea dramă a vieții: destăinuirea iubirii.

De aici încolo, Jacopo, alter-ego al scriitorului, trăiește realitatea în mod patetic, fără posibilitatea obiectivării. Deși au existat voci care au considerat drept eroare capitală a operei foscoliene tendința de a proiecta în absolut și în etern aspectele unui anumit moment istoric, de fapt repetabilitatea istoriei nu doar că o infirmă, dar se poate vorbi de o evoluție extrem de subtilă a răului, mergând până la amplificarea lui spre epoca modernă și contemporană. Evident marcată de subiectivitate, gândirea lui Foscolo asupra instabilităților omenesti este general valabilă, fără a fi limitată doar la epoca sa.

Noțiunea de virtute, discutabilă ca evoluție istorică, își are originea în frământările omului superior, preocupat de progresul interior și în căutarea unei atare

fericiri, dacă nu, a ordinii proprii, spirituale, fără de care ființa umană se află permanent într-o echilibristică riscantă. Evident că gândirea sa, oscilările sufletești și modul de a trăi sunt influențate de „răul secolului” și devenind o constantă, conduc la teorii nesustenabile: „Din nefericire, întotdeauna am avut de-a face cu oameni răi, iar dacă uneori am întâlnit vreunul cumsecade, întotdeauna am trebuit să-i plâng de milă” (Ugo Foscolo, *Ultimele scrisori ale lui Jacopo Ortis*, Editura pentru Literatură Universală, București, 1966, p. 40)

Pesimismul foscolian pare forțat și influențat. Maladia neîmplinirii sufletești are la bază o egolatrie funestă. E necesară o disociere clară între mișcarea subiectivă a sensibilității exacerbate, atentă și devoratoare, care macină întregul sufletesc al personajului într-o rotație plină de cruzime și starea de fapt a societății care provoacă acest rău, dacă nu chiar observarea faptului că punctul de plecare al disoluției sociale, generale îl reprezintă decreșterea, ramolismul ființei umane luată în individualitatea ei, degradată de propriile pasiuni. Nu poate fi neglijată nici îndepărtarea omului de rosturile sale fundamentale, de a realiza binele de-a lungul întregii sale vieți, condiție de bază, esențială în actul necesar și generos al împlinirii. Aceasta e povestea unui om singur, având ca incipit abandonarea luptei contra pasiunii și ajungând *al fine* în amarul solitudinii fără ieșire. Marin Sorescu ilustrează ideea similară în *Iona*, operă al cărei personaj, sâstisit de continua căutare a ieșirii în afară, se îndreaptă spre sine, ale-

gând expierea contra principiului vieții. Planează același absurd existențial, terifiant, favorizat de primatul rațiunii și reducerea rolului principiului divin al redempțiunii.

Domnul T. e un om cult și foarte cinstit. Adăugând că „*acum nu le poți avea (aceste daruri, n.n.) rămânând nepedepșit*” (Idem, op.cit., p.42), personajul-narator subliniază nu doar limitarea umană și excepționalitatea omului de caracter într-o societate atinsă de morbul egoismului și al corupției, dar și faptul de a fi exclus din ea, ca o *persona non grata*.

Omul, ca ființă socială, comunică și se comunică. Însingurarea nu îi este proprie. Ea îl anulează și îl exclude dintre semeni; altfel, nimeni nu poate aparține cuiva întru totul. De aceea, sentimentul prieteniei dă șansa fiecărei ființe de a se comunica prin iubire. Jacopo este un damnat, căzut în mrejele mizantropiei. Durerea lui capătă dimensiuni ori de câte ori e răstignită virtutea: „*Morminte! Marmuri frumoase, epitafe pompoase, dar dacă le deschizi, găsești înăuntru viermi și miasme. Crezi, oare, Lorenzo, că dacă soarta potrivnică ne-ar împinge să ne cerșim pâinea, și-ar mai aminti vreunul din ei de promisiunile făcute? Niciunul sau vreunul viclean care ar vrea să ne cumpere prin binefaceri înjosirea. Prieteni de vremuri bune, în toiul furtunii ei te zvîrle în valuri!*” (op. cit., p.67) Consumat la tensiuni înalte, personajul foscolian denunță lipsa integrității umane, natura vicioasă a omului.

El adoptă refugiul libertății de a nu pătimi din compromisuri

de niciun fel, trăind condiția marginalizării geniului și îmbrăcând cu venerație haina melancoliei sale: „...când mă gândesc la piedicile pe care societatea le pune în calea geniului și a inimii omului, când mă gândesc că în ocârmuirile neînfrânate sau tiranice totul este intrigă, cad în genunchi și mulțumesc Naturii care, dăruindu-mă cu această fire dușmană oricărei sclavii, m-a ajutat să-mi înfrâng soarta...”. Acel instinct inspirat de sus care alcătuiește geniul trăiește doar în libertate și în singurătate. El se simte purtător al unei meniri speciale, de a cuprinde filosofia cugetărilor omenesti, hrănind ființa cu idealuri și pasiuni dincolo de care omul material se năruiește în automatisme, încrâncenat de a avea, mai mult decât de a fi.

După ce susține ideea efemerității omului în univers ca și Eclesiastul, „...că toți avem pasiuni deșarte, după cum deșartă este viața omului” (op. cit., p.84), Jacopo elogiaza supremația sufletului nemuritor, al cărui sacrificiu ar aduce în caz contrar onorurile și (ne)liniștea veacului corupt. Un relativism etic absolut este semnul oboselii sufletești care îl încearcă și îl transformă într-un discipol al durerii: „...nu există nici virtuți, nici vicii, toate

sunt cuvinte goale”. Preferința pentru suferință, marginalizare și înfrângere în dauna câștigului material, caduc, este o opțiune care satisface și chiar onorează omul nedepins cu tertipurile unei vieți stăpânite de materialism și opulență.

Proslăvirea cu emfază a lumii bune lasă personajului un gust amar. Răsturnarea valorilor îl însingurează treptat, iar lipsa oricărui sprijin moral îl coboară pe treptele unei căderi fără remediu. Vremelnicia, nimicnicio, iată atributele ființei pe pământ! *Viața* ca vis devine la Foscolo, ca și în viziunea lui Calderon de la Barca semnul unei frământări zadarnice, însă și o trecere fulgurantă. Strălucirea ei, bătrână divă în dizgrație, privește gloria unui re-member îndepărtat.

Cel credincios virtuții trăiește în limita strâmtă a inadaptatului: „...unii oameni au nevoie de moarte pentru că nu știu să se deprindă cu fărădelegile celor răi și nici cu sfiala celor buni.” (op. cit., p.93) Pentru el, viața e o junglă în care omniprezența răului îl încătușează în umilințe și îl așază la zidul infamiei. De aceea, „...printre cei răi, omul cumsecade piere întotdeauna, iar noi suntem obișnuiți să ne unim cu cel mai tare, să-l călcăm în picioare pe cel doborât și să jude-

căm după împrejurări.” (op. cit. p. 92)

O formă de virtute este și delicatetea identificării cu durerile celui alt, empatie de care adesea fiecare este străin, îngustând cărarea spre Altul, strângând și mai mult raza luminii către sine.

Pasiunile, patimile, pornesc dintr-un preaplin. Adevărata fericire a omului este ca un răsărit de soare la încetarea furtunii, este adiere lină. Farmecul întâlnirii cu pacea divină îi dă o stare de calmă înfiorare, în care nimic tulburător sau extaziant nu îl rupe de contemplația lumii, dar îl și înstrăinează de ea. În fine, și această înțelegere este un semn de virtute. Așa că, omul e cărmuit întreaga viață de fluxul și refluxul propriilor umori.

De ce a fi virtuos este o pierdere? Poate numai pentru că raportarea omului se face permanent la valorile lumii. Virtutea în sine este o bogăție de care nu trebuie să fii conștient, pentru că ea, prin antiteze, creează drama conștiinței și o sporește. Virtutea este numele mic al iubirii, este partea binelui care ne alungă singurătatea la sfârșitul vieții și ne povățuiește în toleranță și iertare. Cine trăiește sub steagul valorilor morale, nu e niciodată captiv. Eroul foscolian este prizonier al neînțelegerii vieții, fiindcă el se

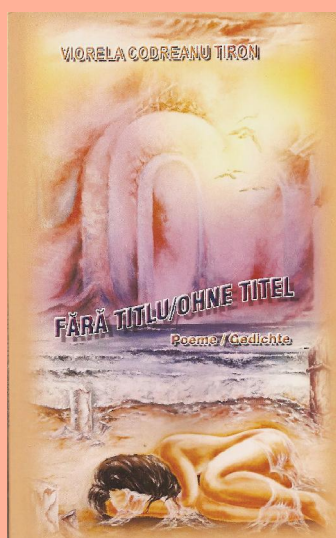
vrea pe sine, căutat, descoperit, iubit. Voința lui se îndreaptă spre triumful valorii *a' tout prix*, fără a explora vulnerabilitatea ființei umane. El este neiertător cu lumea, și de aici cu sine. Căci nu alege o soluție salvatoare, constructivă, ci una lașă, a morții spirituale. Eroul nu optează până la sfârșit pentru virtute. Aceasta să fie calea de a te situa deasupra răului social, o bruscă recludiune, un recul?

Personajul face elogiul cărții, căreia îi este tributar. Ea l-a învățat să iubească viața.

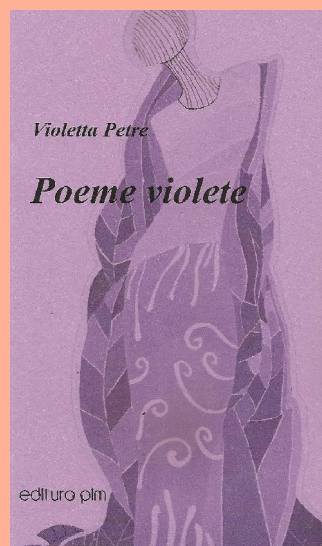
Cărțileucid ignoranța, deschid căile cunoașterii și micșorează sentimentul omului că stăpânește universul. Dar ele nu mai sunt nimic, dacă insul, în toată splendoarea lui de stăpânitor peste creația întreagă, preferă nemuririi lui o zbatere perpetuă și inutilă între intoleranță și frustrare, pe fondul pătimaș al iubirii sinelui, mascat de aparența virtuții. Nici binele săvârșit pentru omenire, nici faptul de a urma drumul drept, în arșița soarelui clocotitor, din imensul pustiei omenesti către *Meka*, cetatea idealului, nu justifică pierderea de sine într-o anulare. „Căci ce va câștiga în schimb omul, deși va pierde sufletul lui?”

Și acesta e o formă de răstignire a virtuții. Poate cea mai gravă.

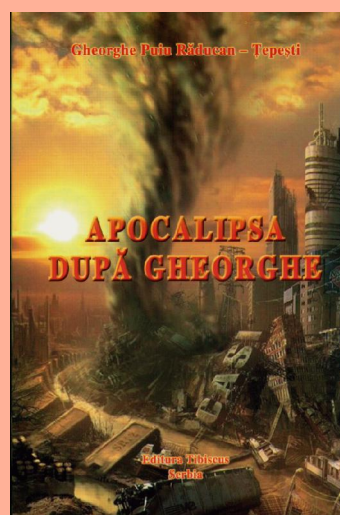
Cărți primite la redacție

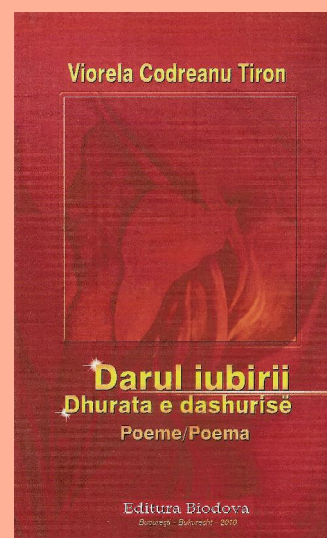
Viorela Codreanu Tiron -
Fără Titlu/Ohne Titel,
Editura/Verlag/ Amanda Edit.,
București, 2011

Violetta Petre - *Poeme violete*,
Ed. PIM, Iași, 2010

Gheorghe Puiu Răducan -
Apocalipsa după Gheorghe,
Ed. Tibiscus, Serbia, 2010

Viorela Codreanu Tiron -
darul iubirii/Dhurata e dashurise,
Ed. Biodova,
București, 2011

Constelații Epigramatice

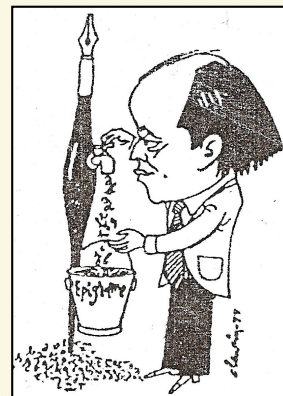
Grigore LUPESCU

(n.30.08.1931)

Născut la 30 august 1931, în orașul Târgu-Jiu, județul Gorj, unde urmează cursurile primare și Liceul „Tudor Vladimirescu”. Este admis la Facultatea de Regie a Institutului de Teatru București, dar exmatriculat după doi ani, pentru „origine nesănătoasă”, după care urmează Facultatea de Medicină Generală București. Promovează ierarhic prin concursuri, fiind medic de medicină generală, medic secundar, medic specialist (cardiologie), medic primar cardiolog, medic șef al secției de cardiologie la Spitalului Județean Târgu-Jiu.

Este doctor în științe medicale, membru al Academiei de Științe Medicale din România, membru al Academiei de Științe din New-York (1997), membru fondator al Societății Medicilor Scriitori și Publiciști din România. De mai mulți ani este în atenția Centrului de Biografii Internaționale Cambridge, care i-a acordat mai multe înscriri și medalii și l-a inclus în dicționare de prestigiu. Este membru al Clubului Epigramiștilor „Cincinat Pavelescu” București, membru al Cenaclului „Hohote” și al Societății Umoriștilor Gorjeni „Adrian Becherete”, Târgu-Jiu, membru de onoare al Uniunii Epigramiștilor din România, Cetățean de Onoare al Municipiului Târgu-Jiu.

Opera sa cuprinde volumele **Epigrame** (1977, cu un Cuvânt înainte de Mircea Trifu și **Colocviu umoristico-medical** (2005), cu o prefață de Gheorghe Grigurcu și o postfață de George Corbu.

Analize de laborator

Când Moartea s-a apropiat
De-un biet bolnav, el i-a strigat:
„Degeaba îmi tot dai târcoale,
Am analizele normale!”

Unui pediatru cu veleități de epigramist

M-a atacat, mai ieri, un adversar
Cu zâmbet inocent ca de sugar.
Eu l-aș putea combate fără milă,
Dar cresc mortalitatea infantilă.

Unei actrițe

Lângă cortină, ani în șir,
Te-am contemplat de grații plină.
Dar ce n-aș da să te admir
O dată doar „fără cortină”!

Frați de cruce

Chirurgul, popa și groparul
Ce buni amici sunt între ei!
Cel care-l caută pe primul
Îi întâlnește pe toți trei...

Sedintomanie

Și voi, în orele târzii,
V-ați întreat măcar o dată:
De ce, când „ordinea-i de zi”
Sedinta ține noaptea toată?

Specializare

Ales printr-un concurs de-mprejurări,
A fost trimis să-nvețe-n alte țări.
Un an a stat în Anglia, dar zău,
E ceață ca la Londra-n capul său!

Unei frumoase infirmiere

Când văd sublima ta faptură
Aș vrea, pe loc, mort să mă crezi
Iar tu să mă reanimezi
„Gură la gură”.

Uneori chibriturile se aprind greu

E doar un fapt minor, firește,
Dar ce denotă acest semn?
Că fosforul, de fapt, lipsește
Și altor „capete de lemn”.

Prof. dr. Simion Cotoi, prezent la Consfătuirea de Cardiologie

Lătra un câine-n Târgu Jiu
Dar nu lătra chiar a pustiu:
Adulmecase printre noi
Prezența domnului Cotoi.

Un demagog care și-a ridicat statuie

Când și-a-nălțat în piață monumentul,
Nu l-a atras mirajul înălțimii,
Dar n-a voit să-și calce-angajamentul:
„Mereu voi sta în mijlocul mulțimii!”

Unui local

Cunosc un birt
Numele-mi scapă)
Serviciu-i „spirt”
Dar spirtul... apă.

Urare unui chirurg cu prilejul zilei sale onomastice

Ani de viață numeroși,
Bunul Dumnezeu să-ți dea,
Câți apendici sănătoși
Ai extras în viața ta!

Unei eleve foarte cochete care își neglijează școala

Cea mai simplă întrebare
În dilemă grea o pune.
Are-n păr „soare-răsare”
Iar în cap „soare-apune”.

Un agronom epigramist

De-al talentului altoi
Simte pana ta nevoia.
Tu te crezi artist de soi
Dar nu ești decât... de soia.

Șefului meu

De câte ori am bucuria
Să-l văd pe șeful meu cel bun,
Îmi scot amabil pălăria
Și-n fața ochilor mi-o pun...

Unui poet

Pegasul tău lipsit de har
Aleargă iute ca furtuna,
Dar aripa și-arată rar,
Pe când copita, totdeauna.

Talentatului umorist V. D. Popa

Astfel zici de vezi cum scrie
Și gândești, de bună seamă:
Ve De Popa... liturghie,
Dar nu vede epigramă.

Logică

În a nopții grea tăcere
Dintr-un plop cad două pere.
„Pere-n plop, cine-a văzut?”
„De-aia cred c-au și căzut”.

Sus pe cer

Sus pe cer ard două stele:
Sunt chiar ochii mândrei mele!
Brusc a dispărut o stea...
„Faci cu ochiul, draga mea?”

Epitaful ospătarului de altădată

Doarme-n liniștea adâncă
Sub covorul de narcise.
Oare-l mai așteaptă încă
Cel cu halbele promise?

Unor chirurgi

Avantajul lor cel mare
Este unul intrinsec:
Nu-i apendicile, oare,
Un organ legat de CEC?

Medicilor O.R.L.-iști

De arta lor am spus mereu
Că-i veritabilă magie:
Un puști a înghițit un leu
Și doctorul i-a scos o mie!

Epitaful șefului

Aici zace șeful meu
Și-n stomacul lui... sunt eu.

Tobogan

Amorul neștiind ce e,
Ea-ntreabă prima dată: CE?
Perseverând pe acest drum,
Nerăbdătoare-ntreabă: CUM?
Dar din păcate pentru sine,
Ea tot mai rar întreabă: CINE?
Iar azi întreabă doar atât:
Nici ce, nici cum, nici cine, CÂT?

Octavian LUPU

Schiță de studiu a Bibliei dintr-o perspectivă de ansamblu (partea I) - Originile Bibliei

Să ne imaginăm că vom porni într-o călătorie, tu și cu mine, unde va fi foarte departe, pe niște meleaguri cu totul diferite de tot ceea ce ai cunoscut până în clipa de față. Destinația este stabilită deopotrivă în spațiu și timp prin coordonate suficiente de precizie pentru a distinge epoca și zona geografică pe care doresc să ți-o prezint. Astfel, ieșind din continuumul spațio-temporal al clipei prezente și al locului în care te găsești în momentul de față, vei intra împreună cu mine în realitatea ce a existat acum peste trei mii cinci sute de ani în mijlocul vechii civilizații a Egiptului antic pentru a ne întâlni cu inițiatorul celui mai perfecționat sistem religios al umanității, și anume monoteismul.

De fapt, am folosit cuvântul de „inițiator” și nu de autor, fiindcă acest personaj istoric, cunoscut sub numele de Moise, în permanență și-a subliniat calitatea de trimis al unei autorități mult mai înalte decât el, mai precis al Celui ce stăpânește peste întreaga existență și lume, adică a lui Dumnezeu. Dar, ajunși pe tărâmul egiptean al faraonilor, va fi bine să privim puțin la cultura religioasă și ideologică a acelor vremuri.

Un lucru, în mare parte, comun pentru mai toate culturile antice, era reliefat prin concepția că universul a apărut din niște elemente fundamentale, dintr-o esență ce a zămislit întreaga realitate materială și spirituală în mijlocul căreia ne găsim. Această esență a purtat mai multe nume, în funcție de tradiția culturală a fiecărui popor, însă principiul fiind că din ea s-au născut într-un mod tainic toate lucrurile. Astfel, unele dintre primele „produse” ale acestei esențe unice au fost elementele fizice ale naturii, sau „stihiiile” în limba greacă, întruchipate prin apă, pământ, vânt și foc.

Ulterior, din combinația aces-

tora au început să apară și formele de viață vegetală, animală, umană și supraumană, adică zeii, calitatea deosebită a zeilor fiind puterea de a stăpâni într-o anumită măsură aceste elemente ale naturii din care, sub o formă sau alta, și ei au apărut. În felul acesta, întreaga lume era concepută ca fiind sub incidența acestei naturi primordiale din care, în mod spontan, au fost zămislite toate lucrurile. Această „spontaneitate” nu a avut o anumită logică sau în orice caz noțiunea de sens ultim nu putea fi exprimată. De aici, dificultatea stabilirii și menținerii unei ordini universale, neexistând o autoritate finală a tot ce există.

Astfel, ordinea existentă la nivel cosmic, dar și terestru, se putea menține doar prin efortul eroic al zeilor, semizeilor și oamenilor. De exemplu, dacă nu ar fi fost zeul Ra, care să se lupte zilnic cu zeii potrivnici, atunci soarele, pur și simplu, nu ar mai fi putut apărea pe cer. Principiile cosmice nu puteau fi ținute în frâu însă fără jertfe, în baza cărora zeii, la rândul lor, puteau exercita influența lor în a le călăuzi și direcționa spre binele umanității.

Cruzimea acestor practici nu era întâmplătoare, fiindcă, prin suferința jertfei, viața acesteia era transferată în esențe spirituale pe care zeii le puteau folosi în exercitarea puterii lor de stăpânire a lucrurilor.

Dacă printr-un concurs nefericit de împrejurări, aceste jertfe ar fi încetat să mai fi fost aduse, atunci zeii și-ar fi pierdut puterea lor, iar elementele naturii ar fi năvălit nimitor și haotic asupra oamenilor, distrugând totul în cale.

La capitolul dezordine cosmică se putea adăuga și rivalitatea dintre zei, lupta lor pentru supremație, similară celei dintre oameni. Practic, nimic nu era pe deplin stabilit, totul intrând sub

incidența unei posibile schimbări, ce se putea produce în mod neașteptat. O astfel de viziune conducea inerent la un simțământ de instabilitate, teamă și superstiție pentru toate categoriile sociale din acel timp.

Ei bine, în acest context, Moise a introdus un element cultural revoluționar ce a condus la înlăturarea tuturor acestor zei prin concepția existenței unei singure autorități ultime, a Creatorului întregii existențe, incluzând toate aceste elemente greu controlabile ale naturii.

În locul unui univers născut din haos prin „creație spontană”, Moise a vorbit despre o creație având la bază un plan bine pus la punct și o voință unică exprimată de o Persoană având autoritate primă și ultimă deopotrivă.

De unde însă a preluat Moise această concepție? Cum i-a venit o astfel de idee?

Răspunsul dat de el prin scrierile pe care ni le-a lăsat este că toate aceste lucruri le-a primit deopotrivă prin tradiția națiunii evreiești, prin descoperire directă din partea acestui Mare Autor, precum și din studiul lucrărilor scrise la acea dată. Pornind de la aceste fundamente, el a întocmit mai multe scrieri, care ulterior au fost grupate în cinci cărți.

Prima dintre acestea, Geneza, a fost destinată să clarifice apariția universului prin creație, evoluția decadentă a umanității și misiunea specială a poporului evreu. În a doua carte, Exodul, ni se vorbește despre ieșirea evreilor din Egipt în timpul său și plecarea către Palestina. A treia carte, Leviticul, ne vorbește despre instituirea preoției levitice, oferind prevederi și rânduieli despre închinare. A patra carte, numită în ebraică cu titlul „În pustie”, redată prin cuvântul „Numeri”, ne rela-

tează pe scurt istoria celor patruzeci de ani petrecuți de evrei în pustie. Iar a cincea carte, Deuteronom, reprezintă o sinteză și un testament al activității lui Moise, având o mulțime de sfaturi, îndemnuri și avertizări pentru națiune.

Asupra detaliilor oferite de aceste cărți, voi reveni în articolele viitoare. Însă acum voi insista asupra diferenței culturale fundamentale dintre monoteism și politeism, care pleacă de la modul în care universul a apărut și se continuă prin înțelegerea controlului exercitat de către Creator asupra tuturor lucrurilor. În plus, haosul aparent al naturii își găsește o explicație rațională prin existența păcatului neascultării și a răzvrătirii umanității împotriva autorității Sale.

Astfel, putem distinge cu ușurință că ideea evoluționismului introdus de către Charles Darwin, nu reprezintă altceva decât revenirea tezelor fundamentale ale mitologiei antice, adică a politeismului, ce pleacă de la o esență evoluând haotic prin „creație spontană” și luptă pentru supraviețuire către o țintă nedefinită.

Astfel, ateismul modern nu reprezintă altceva decât revenirea acestei gândiri tributare dominației crude a naturii asupra umanității. Diferența formală constă în dispariția zeilor supraordonatori, locul funcțional al acestora fiind luat de către tehnologie, tehnică și știință. Însă neputința zeilor în stăpânirea naturii, în ciuda puterilor magice deosebite ale acestora, este similară limitărilor științei și tehnologiei prezente. Magia științei este limitată, transformându-se într-un miraj seducător, dar insuficient în rezolvarea problemelor lumii în care ne găsim. Monoteismul autentic reprezintă singura alternativă valabilă, exact ca în timpurile lui Moise.

Mihai BATOG-BUJENIȚĂ

Osul

Filică Bostan, alintat Bidel, stătea pe malul râului Moldova pitit după o tufă de arini. Cu ochii în patru, să nu-l prindă cineva, fiindcă era în plină prohibiție, dădea la pește. Numai că rezultatele refuzau să apară. Peștii, înțeleși probabil cu autoritățile, ignorau atât momelile din mămăligă cu ciment ale lui Bidel, cât și tehnicile sale desăvârșite în construcția unor înjurături și blesteme ireproșabile din punct de vedere al fanteziei creatoare, chiar dacă, gramatical, lăsau de dorit. Sfințise până acum, la ora prânzului, un pachet de țigări și litruța aferentă de bastârcă, însă de prins nu prinsese decât o ciubotă putredă, aruncată de cine știe ce gospodar pentru că nu-i mai făcea trebuință prin ogradă. Necazul era însă altul! Bidel, șomer fiind, nu prea mai avea nici un cuvânt în casă, până și copiii îl umileau furându-i țigările din buzunar, iar faptul că se ducea din nou cu mîna goală acasă, îl cam îngrozea, deoarece nevastă-sa, care avea serviciu și aducea tot felul de bunătăți de la biserică unde mătura zilnic, nu era chiar o persoană comodă când o apucau năbădăile. Distrus moral, dar și oarecum prăbușit fizic, Bidel se duse, ca tot omul, să se ușureze în apa râului cu nume de legendă. Pe când suspina el așaaa și se cutremura de frisonul aferent finalului, zări în apa rămasă, prin cine știe ce minune, încă limpede, un fel de trunchi de copac, albicios, vag conturat de undele râului. Hopaaa! Ideea răsări iute, stimulată de grijile enunțate anterior.

Lemne pentru foc! Păi, ce-i de colo! Bidel se descălță, își sumese pantalonii de salopetă, cei pe care-i păstrase încă de pe vremea când lucra în construcții, își scoase chiar și casca de protecție (de aceeași proveniență), de pe cap și intra în apa rece. Abia la contactul apei cu picioarele omu-

lui, câțiva pești săriră disperați să ia o gură de aer. Însă nimeni nu mai avea acum ochi pentru ei. Bidel târî afară trunchiul. Era neobișnuit de greu. Doar când a ajuns pe mal și s-a așezat lângă el ca să-și tragă suflul și să tușească în voie, își dădu seama că trunchiul semăna cu un os de curcan, așa cum văzuse el ultima oară când mănca ca un spart la pomana lui Ghiborțea, un fost coleg de pușcărie din vremea când, tineri fiind, foloseau în comun fetele răpite din horă, sau de pe la cosit. Curios, râcăi cu briceagul și se convinse. Era un os! Însă unul uriaș, cam de înălțimea lui, deși nu se putea spune că Bidel era vreo cruce de român, ci mai mult dimpotrivă, nedepășind el cu mult înălțimea unui măgar. În capul lui Bidel începură a se zvârcoli gândurile. De fapt, unul singur! Cum să transporte osul acasă fără să fie văzut de consătenii săi, bine cunoscuți ca invidioși, niște tâlhari, gata de orice faptă necugetată, atunci când era vorba de însușirea unor bunuri necuvenite. Hee, hee, dar nici Bidel nu era vreun prost! Ascunse osul sub niște frunze, își strânse sculele și plecă fluierând către casă, așa cum făcea de obicei. Nevastă-sa îl primi dojenindu-l dragăstoasă, tot ca de obicei, cu: neputinciosu' și bețivu' dracu' care mi-ai mâncat tinerețâli, ardi-te-ar focu' să te arză, că nu ești în stare să ni' ica-n lumea asta, că unde mi-or fi fost mințâlii cîm' te-am luat... mă rog, repertoriul binecunoscut, specific tradițional, cu o uriașă capacitate de adaptare, funcție de situație, dar, în esență, rămas neschimbat de veacuri.

Bidel, însă, mut ca mușii, ba mai mult, râdea ștregărește pe sub mustață, chiar și atunci când îi replică soției, calm și înțelept, nu ca de obicei isteric, precum că: dacă n-o lua el o mai lua dracu' să boarfă ce ierea șo-ntin-

sese tot satul și regimentul de infanterie de la Darabani unde venea, chipurile la el, când era soldat... Desigur, și asta, o temă arhicunoscută. Doar că, după ce mîncară de prînz, mămăligă rece muiață în mujdei și niște colivă la desert, accentele tragice ale conversației se mai domoliră și Bidel, cu o voce joasă mărturisî secretul cel mare. Toți înghețară de spaimă, fiecare cu gândurile lui...

Noaptea, ajutat de fiul său vitreg, mai mic cu doi ani decât el, Bidel transportă comoara acasă și, în grajd, o privă cu toții, inclusiv caprele, însă ele fără să rămână cu gura căscată. Bine informată asupra dimensiunilor, Pachița, nevastă-sa, cea care ocazional mai spăla și morți, afirmă că: „ă! dă murise, musai avea cam cinci metri lungime”, iar osul ar fi bine să fie spart ca să-i poată fi consumată măduva. Mde, muieră tot muieră, nu gîndește mai departe de cratiță! Eiii, dar Bidel și cu Aculin, fiu-său, aveau alte păreri. Să vîndă osul ucrainenilor care făceau contrabandă cu țigări, conserve de pește și apă de colonie, că ei au rețelele lor și știu mai bine ce valoare are osul. Muieră îi blestemă o vreme, însă își dădu seama că au dreptate, așa că se prefăcu supărată și se duse la culcare. Ceva mai târziu, când sub oghial se strecură și Bidel, acesta îi arătă scumpei sale doamne, cu destulă diplomație, că nu ține la supărare.

A doua zi, tatăl și fiul, sponsorizați de mamă din economiile făcute de ea pe baza cutiei milei, de la locul de muncă, erau deja de dimineață la bufet și purtau negocieri în privința tranzacției. Dar ce să vezi!? Un nemernic, pe numele lui Guță Tilihoi, ofțat că nu fusese cinstit și el măcar cu o țuică, îi pârî șefului de post. Ghiorlanul de Guță primi de la șeful de post, în schimbul informației, niște scatoalce împreună

cu promisiunea fermă că nu va fi arestat pentru furtul găștelor babei Neculina și plecă fericit că făcuse o treabă bună.

Cam după o oră, un polițist de mărimea unui taur îi saltă pe cei doi din bufet și sub acuzația de împotrivire la arestare le mardii, scurt, o mamă de bătaie la fața locului, însă doar așa ca aperitiv. Grosul urmă la post, unde, după numai zece minute mărturiseau, cu lacrimi de sânge și cîntă în ochi, cât de mare și unde era ascuns osul. În timp ce acesta era recuperat de forțele de ordine, ei mai primiră drept recompensă pentru bunele servicii aduse, un set de bastoane pe spinare, iar seara erau deja acasă zvârcolindu-se de durere sub privirile crunte ale mamei, respectiv soției. De auzit nu auzeau, așa că, până la urmă au și adormit, împăcați că scăpaseră cu bine, totuși, de ghinioanele care, știut este, se țin lanț de orice comoară.

Numai că... he, heee, ce credeți, acestea, ghinioanele deci, se mutară, o dată cu osul, în ogradă poliției! Noaptea târziu, șeful de post, înconjurat de toți subalternii priveau îngroziți obiectul, își dădeau cu părerea și bușeau cu șapca de dușumea, că nu prea știau ce să facă, deoarece regulamentele nu prevedeau nimic în legătură cu fapte de genul acesta. De dat la câini nu puteau, deoarece părea făcut din piatră și oricum Decebal, câinele de serviciu, când a fost adus să adulmece, începuse să urle ca un dement și nici măcar șuturile luate în coaste nu l-au potolit. Să-l arunce undeva, nici atât, că-l gă-

sea iar vreun dobitoc și reîncepea povestea, ba mai mult, intrau și la pitirea probelor, unde, de fapt, figurau ca recidiviști, așa că, treaba nu era prea simplă...

- Păiii, șefu' uite că zic ioooo...

Privirea șefului se întoarce cruntă către Titel, un puțoi nesuferit, plin de idei și foarte băgăreț, deci incomod. Acum însă alta era situația!

- Ia, zi, bă, că cine știe, c-acuma a ajuns ou' s-o-nvețe pă găină, hai, să vedem...

- Io mă gândesc să le dăm telefon celor de la muzeu, de la județ, zicem că pe timpul patrulărilor prin teren am descoperit acest obiect, ce pare a fi un os de mamut, îl predăm cu proces-verbal, băgăm ceva fraze patriotice la adresa noastră, adică a dumneavoastră și cu asta la revedere și v-am pupat, să se spele ei pe cap cu băzdăganăia asta!

Vizibil încântat, șeful trecu ușor peste chestia cu mamutul despre care nu auzise încă și sensibil la chestia cu patriotismul, își dădu acceptul pentru declanșarea acțiunii și întocmirea actelor necesare transferului. În felul acesta, inteligent și dibaci, poliția aruncă pisica moartă peste gard, mai precis muzeului județean care nu putea refuza oferta, deși ar fi făcut-o cu mare entuziasm. Șmecherii de polițiști însă, raportaseră la toate eşaloanele ierarhice și politice toată daravara. Concluzia era că oamenii de știință de la muzeu trebuia să se implice în rezolvarea cazului, mai ales că acesta, așa cum bine aprecia șeful județean al partidului de guvernământ, ne putea aduce faimă în media din străinătate, acolo unde de peste zece ani suntem prezenți numai cu orfani, hoți, tâlhari, corupți și alte minciuni specifice presei capitaliste.

Nu mai era cale de scăpare! Muzeografiile se înarmară cu răbdare, rulete, șublere și cafea, apoi porniră să se certe, așa cum le stă bine intelectualilor. Se introduse în discuție ipoteza unui curcan iradiat de la Cernobîl, a unei farse, a unui joc al eroziunilor apei, a veșnicului mamut, însă acesta refuza să fie pomenit în

cărțile înaintașilor ca viețuitoare a plaiului mioritic, iar la un moment dat, directorul pomeni de un saurian uriaș, din aceia văzuți de noi în filmele cu mare succes de cassă. Dar și aici apărea o problemă! Nu numai din filme știm, dar și de la televizor (ori asta este cel mai important vector de cultură!), că dihăniile astea trăiau doar în America, semn că nu erau atât de proaste pe cât le bănuim noi și acum, doar americanii le descoperă și ne vorbesc nouă despre ele. Hopaaaa, apăruse, totuși, cuvântul cheie: America!

Directorul surâse inteligent, ridică un deget și toți asistenții amuțiră. Pe fețe li se citea venerația, sau poate scârba, dar ce importanță are asta într-un context ce urma să devină istoric...

- Ăăă... iubiți tov... ăăă... colaboratori, precum bine știm, în ultimele decenii savanții americani sunt singurii din lume care pot rezolva orice dispută științifică. Suntem siguri, așadar, că marii noștri prieteni de la vest nu ne vor lăsa pradă ideologiilor corupte ale celor din est și vor sări în ajutorul nostru pentru a lămurii această dispută. Propun să facem demersurile necesare pentru ca o comisie din țara vecină și prietenă să ne viziteze și să decidă ce este acest... acest... obiect. Sau și mai bine, mergem noi la ei, ca să vedem la fața locului ce dotări au ei axate pe problemă...

Prin urmare, înaltul for decizional al Academiei de Științe Avansate primi o solicitare bine argumentată și aprobă o întâlnire de lucru a savanților autohtoni cu unii dintr-o prestigioasă universitate americană. O echipă formată din cincizeci de specialiști din țară, de la arheologi la sculeri matrițeri, condusă de o comisie senatorială plecă pe termen nedefinit în țara tuturor posibilităților. Duceau cu ei fotografii color din toate unghiurile ale vestitului, de acum, ciolan. Cum acesta rămăsese însă în țară, că doar nu era să ocupe un loc în avion cu el, se pare că și necazurile ce-l însoțesc au rămas aici. Dacă stai să te gândești, ce noroc și pe americanii ăștia, că-n rest nu-i nimic de capul lor!

continuare din pag. 36

cu un pahar de vin.

- De ce să dea vin, a intervenit un expert. M-ai cumpăra cineva vreun pachet?

Un adept înrăit al statului de drept mă întrebă:

- De ce nu are casă de marcat? Pe mama, care vinde chipăruși și fasole în piață o taxează imediat.

I-am răspuns:

- Ce, maică-ta a mințit poporul cu televizorul. Apoi, bre, ea trage la sapă nu scrie poezii porcoase.

Voiam să-i mai spun ceva despre scriitori dar am lăsat ideea să o zic mai apoi, când am să spun câteva vorbe scrise despre un alt lansator de carte, Valentin Uritescu.

Cine este Valentin Uritescu. Un artist de teatru dramatic care după absolvirea studiilor universitare a funcționat pe la instituțiile de gen din Brăila, Piatra-Neamț, București (Teatrul Bulandra și Teatrul Național). A jucat și în multe filme. La vârsta de șaptezeci de ani, anul acesta, prestigiosul actor a scos o carte. (Cine nu scrie la bătrânețe!) Titlul este deocheat: *Așa sunt eu, prost*. M-am gândit să aflu de ce Valentin Uritescu se consideră prost și am început să citesc repede cartea. *Prostul* Uritescu scrie frumos, bine, așa că îmi rezerv dreptul să scriu despre *prostiile* lui într-un articol aparte.

Acum am să redau câteva vorbe de duh spuse cu prilejul lansării cărții.

Le redau, cu aproximație:

- Nu mă consider scriitor, zis-a el, dar cineva mi-a spus să mai scriu două ca să devin membru al Uniunii Scriitorilor și pot primi și pensie. (Aplauze prelungite).

Și eu îi recomand să facă acest gest, fiindcă, după cum am mai spus, are talent de scriitor. Și chiar dacă n-ar avea, ce ar mai conta unul în plus pe lângă sutele de moderniști, postmoderniști și de alte spețe care încălesc limba română, necitiți de nimeni în trecut, în prezent, cu siguranță, și în viitor, consumatori din fondurile sociale ale amărăților de pensionari.

Valentin Uritescu a aruncat o săgeată cu venin și asupra lui Mircea Dinescu spunând că poetul s-a orientat asociind vânzarea cărților cu vânzarea de vin.

În rest, totul s-a desfășurat în limitele normalului, cu elogii din partea prezentatorilor cărților, cu lecturi bine citite.

Merită spus și în scris numele autorilor și titlul cărților ce le aparțin, într-o ordine aleatoare: Cristian Livescu, cu *Mihai Eminescu și enigmele caietului vienez*, Luchian Strochi cu *Alfabeetul animalelor*, Vasile Tărășeanu (Cernăuți, Ucraina) cu *Până dincolo de umbră*, Flavia Cosma (Canada) cu *Cartierul latin* (poeme), *Pe căi de nimeni știute* (poeme) și *Focul ce ne arde* (roman), Cristina-Emanuela Dascălu (activitate în România și Statele Unite) cu *Travel series (Journeys os the self)* (poeme). Despre ei și cărțile lor au vorbit, Cristian Livescu, critic de artă, Virgil Răzeșu, scriitor, Luminița Vîrlan, inspector școlar, Christian Tămaș, scriitor.

O notă aparte a făcut domnul Mihai Hanganu. Dumnealui și-a lansat o antologie de autor intitulată *Desculț prin roua poemelor*, prezentată de Constantin Dram, profesor la universitatea ieșeană „Alexandru Ioan Cuza”. A făcut o notă aparte prin generozitate, a oferit cărți gratuit publicului și, ca bucovinean, și-a demascat ospitalitate tratând audiența cu plăcinte poale-în brâu udate cu vin de calitate, ca reacție la zgârcenia lui Mircea Dinescu.

La final, când s-a tras linia socotelilor, organizatorii s-au declarat mulțumiți și au oferit editurilor diplome de participare.

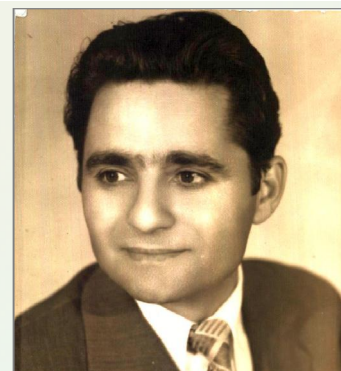
Emil BUCUREȘTEANU

Constantin E. UNGUREANU

Marin I. Arcuș - un nume

Omul nu e ceea ce ascunde, el e ceea ce înfăptuiește

Andre Malraux

Marin I. Arcuș, al cincilea copil dintr-o familie modestă, Ilie și Ana Arcuș, născut la 9 mai 1938, zi cu semnificații istorice, inteligent și doritor să învețe carte din fragedă pruncie, după ce termină școala primară și ciclul gimnazial pe plaiurile natale, urmează cursurile Școlii Pedagogice Mixte din orașul Craiova, după care obține diploma de învățător. Pe timpul școlarității, se conturează și se satornicesc două pasiuni puternic evidențiate: muzica și literatura. Acestea își găsesc împlinirea prin continuarea studiilor la Conservatorul „Ciprian Porumbescu”, București, Facultatea de Compoziție și Dirijat, Profesori de Muzică (1962-1966) și Facultatea de Limba și Literatura Română a Universității București (1966-1972). Iată că Marin Arcuș devine un nume predestinat, dacă e să ne gândim la „arcușul” de la vioară.

Deși putea să ocupe o catedră onorabilă în orice oraș al țării, chiar și în Capitală, a ales să revină în localitatea sa natală, „la obârșie, la izvor”, spre a urma, se pare, destinul unor eroi intelectuali din opera marelui clasic Ioan Slavici.

Statornicit în satul său natal, Rădinești, ca profesor de limba română și de muzică, devine, pe lângă profesorul cu vocație, animatorul, sufletul tuturor acțiunilor culturale și științifice. Instruiește și conduce Corala dănciuleșteană cu care obține nenumărate premii și mențiuni.

Ca profesor, a avut un mare privilegiu: de a scoate în evidență elementele contigue, complementare dintre literatură și muzică, de a realiza legătura dintre cele două discipline, având în vedere că „Poezia, cu farmecul ei de dincolo de cuvânt, cu valul ritmului ei

organic, se înrudește cu arta muzicală, este curcubeul pe care se avântă muzica în tensiunea ei vitală” (Cella Delavrancea). Altul e mesajul transmis elevilor atunci când se predă poezia lui Mihai Eminescu, *exempli gratia*, „Luceafărul” pe fundalul „Appassionatei” de Beethoven, „Scrisoarea I” - „Sonata lunii”, „Scrisoarea III” - „Eroica”, ambele compoziții ale aceluiași Beethoven; „Pastelurile” lui Vasile Alecsandri - A. Vivaldi, „Anotimpurile”; Ion Creangă, „Amintiri din copilărie” - Suita „Amintiri din copilărie”, de George Enescu. Și exemplele pot continua. De fapt, vioara cu „arcușul” ei se afla la un loc de cinstă în cabinetul de limba și literatura română, făcând mereu uz de ea, în predare.

În 1972, cu ajutorul elevilor, al cadrelor didactice și al bătrânilor, înființează Muzeul satului Rădinești, cu locația în școala veche, construită în 1937. Organizează și conduce acțiunea de sărbătorire a unei jumătăți de mileniu de la prima atestare documentară a Rădineștilor (1989). Cu această ocazie, Marin Arcuș lansează Monografia Rădineștilor și se înființează Societatea Cultural-Științifică „Rădinești-Gorj” al cărei președinte a fost și este Marin Arcuș. Societatea va avea și o revistă, „Interfluvii”, înființată în 1992, cu apariție anuală, înregistrată la Biblioteca Academiei Române, redactor-șef - Marin I. Arcuș.

Dar Marin Arcuș este și autorul a trei cărți. Prima lucrare, „Graiul locuitorilor din Rădinești-Gorj”, apărută în 2006, la Editura „Scrisul Românesc”, Craiova, este prefăcută de profesorul universitar Dumitru Ivănuș. Este „o monografie lingvistică, redactată cu multă acribie și cu multă dragoste față de locurile natale”. Întocmită cu o rigoare de

specialist, Marin Arcuș își pune în valoare cunoștințele sale de fonetician, fonolog și gramatician. Abordează toate componentele ce formează registrul limbii române: fonetica, fonologia, lexicul, morfologia, sintaxa, stilistica, precum onomastica (antroponime și paronime, supranume, zoonime) și toponimia (nume de locuri). Este o prezentare exhaustivă cu un riguros caracter științific.

Cea de-a doua carte, „Ipostaze”, apărută în 2008, la Editura Scrisul Românesc, Craiova, cuprinde eseuri despre literatură și artă, despre muzică și muzicieni, probleme de limbă, câteva creații poetice proprii, recenzii, medalioane despre figurile unor intelectuali care și-au exercitat profesia *ex professo* în localitatea Rădinești ori care s-au ridicat din rândul rădineștenilor, unii cu titluri academice (învățători, profesori, preoți etc.), interviuri și referințe critice. Se sfârșește cu o bogată iconografie.

„Drum prin vremuri” este cea de-a treia lucrare, apărută la Editura Sitech, Craiova, 2011, în care autorul, Marin I. Arcuș, își prezintă *in extenso* viața, *ab origine*, cu ascendenții neamului Arcuș, continuând cu anii de școală și de studenție, dascăl și director de școală în satul său natal și sfârșind cu realizările în plan profesional și cultural. Este drumul parcurs de Marin I. Arcuș prin hățișurile vieții, de la copilul inteligent, sagace, plecat din lumea satului la școlile „mai înalte” de la Craiova și București, dornic să primească lumina învățturii, până la intelectualul select, rasat, pentru care viața i-a fost dată cu scopul de a munci, a iubi și a se înnobila. Viața, pentru Marin Arcuș, este un dar pe care, prin faptele sale, îl merită pe deplin.

Comandamentele după care s-a condus în viață au fost inculcate urmașilor săi direcți, Ileana Arcuș-Popescu, profesoară de limba și literatura română, și profesor doctor Constantin M. Arcuș, specialitatea matematică, cu șase luni, cercetare matematică în Japonia, care, deși putea să urmeze o carieră academică, predă matematica la ciclul gimnazial din comuna natală, Dănciulești. Același destin precum al tatălui său.

Ajuns la vârsta senectuții, acest învrednicit slujbaş al învățământului și al culturii de pe plaiurile gorjenești trăiește din plin un sentiment de exultare, conștient că „Măsura vieții omului nu stă în lungimea anilor, ci în buna întrebuințare a ei” (Plutarh).

Dixi!

Veron ENE

(26.09.1948 - 23.04.1997)

Constelații Epigramatice

Născut în orașul Roșiorii de Vede, județul Teleorman.

În anul 1955 s-a mutat cu familia la Iași, unde a urmat toate studiile, de la școala generală la Liceul Teoretic „Vasile Alecsandri” și Facultatea de Electrotehnică a Institutului Politehnic Iași (promoția 1973). A lucrat ca inginer, zece ani la Întreprinderea „Progresul” Brăila, iar din anul 1983 la „Combinatul de Utilaj Greu” Iași.

La Brăila a fost membru fondator al Cenaclului „Danubiu” și a contribuit la organizarea „Întâlnirii epigamiștilor”, cel mai vechi festival de epigramă din România.

La Iași a fost membru al Cenaclului Umoriștilor Ieșeni - Academia Liberă „Păstorel”, fiind președinte circa doi ani (1990-1992).

În 1984 a devenit și membru al Clubului Epigamiștilor „Cincinat Pavelescu” din București, apoi membru fondator al Uniunii Epigamiștilor din România (1990).

Este inclus în cel puțin 23 de antologii și volume colective de epigramă.

Noi și guvernanții

Ne hrănim fideli
Veșnicei meniri,
Ei din păcăleli,
Noi din amăgiri.

Unui manager

Vorbind de plan și de măsuri scadente
Justifică, se-avântă în tirade,
Enunță și defalcă-angajamente
Pe ani, trimestre, luni și-apoi... decade!

Nuanțe

Își fac cu toții *meseria*
Conform *chemării* ce li-i dată:
Pe unii-i cheamă DATORIA
Pe alții-i cheamă ca pe tată.

Definiție

Minciuna este o cortină care
Ascunde după faldurile sale
(Probabil din motive de pudoare)
Mulțimea toată de-adevăruri goale!

Logică feminină

Dacă de când lumea, cheia –
Este, cum s-a zis, femeia
Nu înseamnă că bărbatul
Cum s-ar zice... e-ncuiatul?

Invenție (Istoria unei invenții)

Prea multe calități avea femeia
Și ne-ar fi fost prea mare bucuria,
Nemeritată, poate, de aceea
Se spune că s-a inventat... soția.

Compensație

Fata de la Informații
Ce-a adus-o știm noi cine,
Nu prea vrea să dea relații,
Dar, ce-i drept, le întreține.

Consecvență

Cu toate că-i fiica unor ștabi,
Fidelă e doctrinei proletare,
Luptând pentru-nfrățirea-ntre popoare,
Într-un cămin cu negri și arabi.

Mirarea inculpatului

De ce-o fi interzisă bigamia
Și dreptul ăsta legile ni-l neagă?!
Păi, dacă jumătate mi-i soția
N-am dreptul să trăiesc cu una-ntreagă?

Familie de chirurghi

Dragoste aleasă
Pentru meserie
Aștia și acasă
Sunt la bisturie!

Argument

Nepoata stelei consacrate
Pe scenă încă mai insistă;
Nu are față de artistă
Dar are-un... spate.

Măsură

Se aude că poznașul,
Doar prin rude avansat
Și-a găsit, în fine, nașul:
Șeful său l-a cununat!

Sugestie edililor

O rugă, prea stimate domn primar:
Să-ți folosești puterea ta dibace
Spre-a repara o stradă, una doar,
Că trotuarul are cine-l face!

Rugă

Scutește-ți rătăcita turmă!
I-ajung lumeștile-i nevoi;
Dă-i, Doamne, mintea de pe urmă,
Nu Judecata de apoi!

Cultura

Cultura este un izvor
De vie, nesecată apă,
La îndemâna tuturor...
(Chiar și a celor ce se-adapă!)

Tabagism

Tratamentul cu pricina
Nu-și arată influența
Pentru că inconștiența
N-o tratează medicina!

Antrenorul de fotbal

Un fel de țap ispășitor,
O victimă, să-i plângi de milă.
Ingrată soartă: călător
Din club în club, din vilă-n vilă.

Final de campionat

Perioadă foarte bună –
Nu mai pierd nici cei profani –
Toți câștigă și adună:
Unii puncte, alții bani.

Mens sana

Tratamentul de acasă
I-a făcut un corp frumos;
Mintea nu-i prea sănătoasă,
Însă minte sănătos.

Reacție secundară la vârsta a treia

N-a apelat deloc la doctorii,
A folosit diverse alte scheme
Și a scăpat total de *insomnii*,
Acuma cu *scutul* sunt probleme.

Epitaful unui pescar

Acuma văd aceia care
Făceau pe seama-i glume seci
Că numai el a fost în stare
Să prindă... somnul cel de veci.

Epitaful unui olar

Când văzu că n-are cele
Necesare la-ndemână,
Se făcu pe loc țărănă...
Azi e... oale și ulcele.

Tenacitate

În urmărirea timpului fugar,
Avem dosarul plin de semnalmente.
N-am reușit să-l prindem încă, dar
I-am reținut o groază de amprente.

Dorința

S-adun averi nicicând nu vreau,
Voi numai o modestă sumă,
Din anticariat să-mi iau
Un tom din opera-mi postumă.

Aspecte de la «Promotional Danube Tour»

În holul hotelului Continental din Drobeta Tr.-Severin

Sosirea la Decebalus Rex

Ciclism de la Eșelnița la Decebalus Rex

Cu ATV-ul la Decebalus Rex

Cu poetul Mircea Dinescu la conacul său din Cetate

În fața Primăriei din Calafat